

בסיעתא דשמיא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש "בית יהושע"
רחוב מנחת יצחק 2
עיה"ק ירושלים תובב"א

ע"י הרה"ג

ר' **מנשה ישראל רייזמאן שליט"א**

פרשת בהר

תשפ"ד

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171105
www.kolhalashon.com

- גליון מס' 688 -

האזנה מהירה לשיעורים

מתקשרים לקול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקיימים מיד כוכבית סולמית #*
ואחריו את מספר השיעור ולסיום סולמית #.
מס' השיעור מופיע ליד תאריך השיעור.

תוכן עניינים פרשת בהר

ערש"ק פרשת אמור תשפ"ד

(מס' שיעור 38429688) ה.....ה

לְגִלּוֹג הַמִּגְדָּף בְּלֶחֶם הַפָּנִים - המניע בעולמו של המלגלג

עריכת השולחן משבת לשבת דלא כמנורה | **עסק התורה** בכל יום ואכילת מצוה בשבת | **יצא** המגדף מעולמו **ללגלג** על לחם הפנים כיון שיצא מחויב מב"ד של משה **בפשוטו** של מקרא | **מה אכפת לו למגדף** יותר מכל ישראל ללגלג בחום לחם הפנים שאינו נוגע אליו ואינו מאיים עליו?! | לגלג על חום לחם הפנים **כדי** לסלק משפט ירידת המן בכל יום **שבו** יצא מחויב לסלק אהלו בב"ד של משה | **איך** לגלג שלחם הפנים צונן **והרי** כסידורו כך ליקוחו בלחם חום עד שראו ישראל **הבל** החום יוצא ממנו?! | **מנהג בעלזא** בליל ש"ק להביא צלחת פתיתים מרובעים באופן שיראו את ההבל היוצא זכר ללחם הפנים | אין הבל יוצא ממאפה תנור כלל והכירו ישראל חום לחם הפנים שנתחלק לכהנים **במגעו** | היה נראה חום הלחם לכאו"א **כפי** פניו שלו **וראו** כמה חיבת המקום **אצלם** בערך ראיית ומישוש חום הלחם | **בשפלות** ערכו לא ראה וחש המגדף בחום הלחם **ולגלג** על הרואים הבלו וחשים בחום מגעו | **הניחה האש** חלק המלגלג כדי קליפה בלחם הפנים והיה באמת חלקו צונן אף במגעו | **נסמכה** פרשת לחם הפנים למועדות שהראו בהן הלחם לישראל למבחן חיבתם כענין יְרָאָה יְרָאָה | **כיון** שלגלג על לחם הפנים **בדקו** אחריו ומצאו בו פסול ביחוסו לשבט דן ואהלו בנחלתם | **ויצא הסוד** שבן האישה הישראלית הוא בן איש מצרי והוא היה עד היום בתוך בני ישראל | **מדוע** לא ניתנה פרשת מברך השם אלא לאחר שהיה מעשה המגדף **דלא** כשאר הלאוין שבתורה?! | באה התורה **ללמד שורש כל מגדף ומלגלג** במה שמעקם לראות המציאות בערך שפלותו **באופן** שאין לחוש ולהפריך תוכן דבריו | אין לנו לחוש להפריך דברי המלגלג החקרן **באמיתות הבל הזוה"ק והאמונה בהשגחה פרטית** שאין המניע בלגלוג אלא במלגלג | **מה** היתה אשמת המגדף **והוא** שפל היחס בן איש מצרי וכמעט מוכרח בטבעו הרע ולמה יצא מחויב בדינו? | שמע דואג הוראת דוד שאין **אפיית** לחם הפנים דוחה שבת זולת הקטרת הבזיכים ויעץ לשאול להמית נוב עיר הכהנים | לימדן דוד לשים לחם חום בשבת על השולחן **כיום הלקחו מהתנור** לפני השבת | **סברת דואג כטעות המגדף** לאפות לחם הפנים בשבת שלא ישמר חומו בחיבת המקום לישראל כיום אפייתו | ראה **דוד שהיה מזרע רות הגיורת** חיבת המקום בלחם הפנים שלא ראה דואג הגר האדומי בערך בחירתם לטוב ולמוטב | **אשמת המגדף** מיחס האיש המצרי שיכל להיות אוהב ישראל **כדוד** מזרע בלק ועגלון ובשנאתו בחר ללגלג **כדואג**

יום א' פרשת בהר תשפ"ד

(מס' שיעור 38430795) י"ד.....

לְגִלּוֹג הַמִּגְדָּף בְּלֶחֶם הַפָּנִים - מי"ו הראשון עד הציונות {ב'}

לגלוג המגדף בחום לחם הפנים | **מלחם חמודות ושלוש סעודות לברכת השם** - זמר שבת היום | אוכלים חמין בשבת לאמונה בקבלת חז"ל | סילוקו חום כסידורו **שנשאר בתנור עד שבת** | אין סידורו חום אלא בקבלת התר חמין בשבת | לגלג המגדף **שורש יש"ו** על **חמין דשבת** וסידורו בחום | חומר המגדף בחמין דשבת מהמקושש לחמין דשבת | השם הנכבד **לברך בשלש"ס שכנגד חום הלחם בסידורו** | מלגלוג לחם הפנים **לנוי האכסניה** עד שדחקתו הק"ש דריב"פ | נקב שם השם בעולם בדת הנצרות מזלזול בחמין בשבת | **למה** הוצרך שבנ"י עשו כמצוה להורגו **ולסיים** בזה הפרשה?! - ב' הערות | העיד שהרגו המגדף בכונת המצוה **ולא** לסלק לעז יחוסן במציאותו | עשו כמצוות השם **במנורה והשולחן** בלא שום השפעה וריעותא מלגלוגו | **למה** סיפרה התורה מעשהו ולא הסתירתו לכבוד השם זולת הודעת דינו?! - ב' נקודות | לימדה תורה ממעשהו שנקב לפרש את השם באתנחתא מעיקרא **כיצד מברכים בסטרא דקדושה** | תיקון אותו האיש בסופו במה שלמדין ממנו איך לברך | ובנ"י עשו מעתה כמעשה המגדף **בכל הברכות** אשר ציוה ה' את משה | נתגייר המגדף אף שהיה בן אשה ישראלית | מידת דת ישראל להגביל שררת הגר לעומת טבע האומות להגדיל המומרים | לגלג על **חשיבות הותיקות הצוננת בישראל** לעומת חום הגר החדש מעתה כדת האומות | לגלג על **חום התורה הישנה** אצל ישראל ללא התאמות ושינויים לרוח הזמן המתחדשת | לימדה תורה **שורש** הויכוח עם המגדפים שבכל דור המצננים את חום התורה הישנה **והוצאתם** ממחנה ישראל

פרשת בהר

יום ב' פרשת בהר י"ב אייר תשפ"ד

(מס' שיעור 38432149) כ"ד.....

נוקם על עלילותם - הילולא דרשב"י בצל המלחמה << מעולמו יצא - עבודת השם בקבלת הדיחוי {א}

למחרת יארציט הזרע קודש מראפשיץ זי"ע | אין יחסן כמוני בריחוק מאבותי בכל העולם | ספרי יוחסין כדרך שבני מביאים לי | אין ההרגשה בטהרת הכוסות שוה בנזק הפרסום | אשר התעללתי במצרים כעוללים למען תספר לבנך כהשגתו | נוקם על עלילותם בערכו אצל ישראל אף שאינו עיקר בדת כביטול הילולא דרשב"י במירון | הודיעו בעמים עלילותיו בינתיים בהפלת המסוק האיראני עד שיופיע בגלוי | נוקם על טענת העוללים ילדי החלאקה בביטול העליה למירון אף שאינו עיקר אלא בדעתם | הוציא הכתוב שמחת יתרו בלשון חדווה ללמד שהתגבר לשמוח למרות הקושי שנעשה בשרו חידודין | נעשה יום ל"ג בעומר אצלינו משנת תשפ"א ועד הנה ליום של עוז וחדווה בתערובת רגשות | רב לי עוד שמחה וחדווה לרדת למצרים הואיל ויוסף בני חי | מאי יציאת המגדף מעולמו בפשוטו של מקרא?! | התאמץ המגדף למרות קושי יחוסו מצד אביו ואמו להדבק בישראל ולא להיות מצרי | הוקבעו המחנות ובא לנחלת דן שלא להתקלקל מחוץ למחנה מהערב רב וכל הנדחים | תפס את המסלקו ממחנה ישראל כשליח היצר לרחקו מהקדושה ושיער לבטח שמשוה יקרבנו בדינו | היו ללויים מחילות באהליהם שלא התקדשו ויכל משה לשכנו שם או בגגי האהלים שלא התקדשו | יצא מחויב בדינו להרחיקו מהקדושה ולא שלט ברוחו מלהתרעם על השי"ת ועל משה שדחהו למרות התאמצותו ושלא באשמתו | בני עשו כאשר צוה ה' את משה להרגו ולא לימדו עליו סגוריא כפי מושכלם הראשון | חזר ובא בגלגול יש"ו הממזר ודחה ריב"פ כל ניסיונותיו לחזור ולהתקרב לקדושה | על כרחך אתה חי במסגרת החיים שלך משפחה סביבה כישורים ואמצעים וזהו עולמך לקנות הדרך והדרך | לו התגבר המגדף על דחייתו ועולמו הקשה היה נעשה הגדול שבישראל כממזר ת"ח לעומת הכהן הגדול | יצא המגדף מעולמו שלא להכניע לעבוד את השם כפי כליו ומקומו אשר נדחה אליהם שלא כדמיון שאיפותיו

יום ג' פרשת בהר תשפ"ד

(מס' שיעור 38433624) ל"ד....

אם יאמר לא חפצתי בך - עבודת השם בקבלת הדיחוי {ב}

מעולמו של קבלת הדחיה יצא | קיבל הזדמנות בדיחוי ריב"פ | נידון בצואה רותחת ויעץ לטובת ישראל | יסוד החסידות לידע חובתו בעולמו | לא ימלט הממזר מלזעוף בכתיבת השם | (לא הוזהר הממזר בעמון ומואב) | ממזר חייב בכבוד ומורא מולידיו ששבו | עבודת רב מרי בר רחל בעולמו | עולמך וקשייך תראה בחיך | עבודת דוד בעולמו מתוך חשד ממזרות | ואם כה יאמר לא חפצתי בך הנני | בין המגדף לדוד בעבודת עולמו מדרגא לדרגא | נשאר דוד בעולם המלוכה ורדיפות שאול | תהלים כדרכי דוד בשעת קושי ופיזור הדעת | נדחה שלמה ולא נתחכם לשוב לממלכתו | נעשה מהחכם הגדול לשוטה שבכל ישראל | בא לירושלים ולא הלך למקומו אלא מהסנהדרין | ביכר סעודת העני שהשאירו בעולמו מהעשיר שהוציאו | גדולה עבודת הכהן בדיחוי טומאה ודיחוי הפייסות | רצו שנים ועלו בכבש בתורת גורל השם | תחילת גירות רות בקבלת דיחוי מיתה והתר לקהל | לו קיבל המגדף דיחוי היה מתעלה ביחוסו כדוד | קיבל אליעזר דיחוי ארוך מאברהם ונעשה ברוך | יצא מעולמו ולגלג על עבודת השם בפת צוננת | יגלה לך טעמא דעבודת נהמא צוננת בימי קטנות | נעשה דוד שוטה ואמר מזמור בשנותו את טעמו

יום ד' פרשת בהר פסח שני תשפ"ד

(מס' שיעור 38435152) מ"ד.....

הזיד בראשון נפטר בשני - תקוה ותיקון לחוטא במזיד << השני דוחה את הטמאה - לא זכה יעשהו בטומאה

למה נגרע אף אם נעסוק בתורה במקום הפסח שאינו תלמוד תורה דרבים בכנופיא כפסח | או כולם בתורה או כולם בפסח | מה השיבם בפסח שני שאינו ברבים | נשים שנדחו לשני פסחם רשות ואין שוחטין עליהן בפ"ע בשבת | עושים חבורה שכולה נשים אפילו בפסח שני | (תפס הרמב"ם ז"ל לעיקר כריו"ס והחמיר לענין שבת) | שגג ונאנס בראשון והזיד בשני חיי"כ על השני זולת טמא וד"ר | הזיד בראשון ושגג או נאנס בשני חייב כרת על הראשון | לא נתפרש להדיא בבבלי חובת המזיד בראשון להביא בשני ופטורו מוכרת | הזיד בראשון יקריב בשני ואם לא הקריב בשני חייב כרת | מזיד בפסח שני מנין אר"ז והאיש לרבות את המזיד | דעת רש"י ז"ל דאינו מתקן הכרת לדעת רבי ור"נ | כיון שהמזיד חייב

פרשת בהר

בשני מקרא הרי מימלא שפוטרו מכרת | **חזר** בו הרמב"ם ז"ל ממה שסבר בסה"מ שאינו נפטר מהכרת | אשה שהזידה בראשון דח"כ **חייבת** בשני להפטר מהכרת | לא ציין הרמב"ם ז"ל דנשים בשני רשות **אלא** באונס שוגג טומאה וד"ר | שוחטין עליהן בשני **בפ"ע** ואף **בשבת** כשהזידו בראשון | נתנה תורה **תקוה ודרך תיקון** אף **למזיד ואף בחי"כ** להפטר מהייסורין מפסח שני | (חיו"כ של המזיד בראשון עד שיביא בשני - ספיקת המנח"ח) | הזיד בראשון שחל בחול מביא בשני שחל **בשבת** | (חסה התורה בחיסר הפסח הראשון להשלימו יתר משאר מצוות | פתח לנו שער לשבוע דהוד בעת נעילת שער דפסח בפסח שני | נבנה מקדש בין ראשון לשני עושים הציבור פסח בשני יו"ט גמור לשבעת ימים) | רבי יהודה אומר השני דוחה אף את הטומאה | התורה חיזרה עליו לעשותו בטהרה **לא זכה יעשה בטומאה** | חיזרה התורה על מצוות ישראל **לקבל מצוות המשתדל כמות שהן** | אין הראשון **שקבוע לזמן** דוחה את הטומאה **אלא** מפני שמביא בשני | היודע בראשון שישאר טמא בשני יכול להביאו בראשון בטומאה | **לא** הכתיבה תורה שאין טמא עושה פסח ראשון **אלא** במה שעושה בשני | עמד משה בפסח ראשון והזהיר על השני **להסביר** לישראל מה שאינו דוחה טומאה | **נדבה** תעשה את הבע"מ **לבדק הבית** ולנדר לא ירצה למזבח | נדר ונדבה תרויהו בבדק הבית ולמזבח ואורחא דמילתא נקט | בערך **הקושי להביא קרבן תמים מכל מום** סתמא דהרי זו לבה"ב ולמזבח אומר הרי עלי | **נדבה תעשה בפועל** אף **בדיעבד** אך לנדר במחשבה תחילה לא ירצה | טמא מת **בשביעי שלו** בראשון ובשני יבוא בשני אף לרבנן דר"י

יום ה' פרשת בהר הכנה לל"ג בעומר תשפ"ד

(מס' שיעור 38446722).....נ"ג

והשימותי מקדשיכם בהלולא דרשב"י - רבי שמעון שלא בפניו

נסיעת האמרי חיים לקראת ר"ה **לכותל המערבי במקום מירון** | כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו **לפטור מהדין בפניו ושלא בפניו** | פני האדון דא רשב"י **ובכל מקום הוא בפניו** כפני האדון השם | **אטו** יתכן לומר דלית אתר פנוי מר"ש **ומהו** כוחו שלא בפניו? | **שיח ושיג הבריות** במניעת העליה למירון יותר מהעליה לרגל - ב' נקודות | **והשימותי את מקדשיכם** כנגד הוד שבהוד ושמחת ל"ג בעומר | **פרישת הח"ס ז"ל** מלעלות לא"י ומבית הספק של ההילולא במירון | **לא ידעתי** אם רשאין לעשות תל תלפיות במירון במקום ירושלים | **קיום תוכחת** והשימותי את מקדשיכם בעליה למירון **ולא** לרגל | **מצות משנת חכמים** מרוב רבותינו לעלות למירון **מתולדת** העליה לרגל | **המתקת** והשימותי את מקדשיכם בעליה לרשב"י במירון | **מלחמות אני עשיתי** להשבית העליה למירון **ות'הא ש'נת ד'רך פ'רשבורג** | זמר בר יוחאי ובנין ציונו כדוגמת **המקדש** והוד שבהוד אצלו **קקדש הקדשים** | מתי אבוא ואראה **פני א'להים** לשם אכדט"ם בל"ג בעומר **מתשוקת המקדש לתשוקת רשב"י** במירון | **יבטל** עצמו להנהגת הבורא במניעת העליה למירון **להגביר** התשוקה לעליה לרגל דחג השבועות | כד נהירא לי שמעתא **חמיניה דיוקנא דרשב"י** קמאי | היתה צורת רשב"י מצטיירת בשכלו והשיג בזה השגות גדולות | צריכים אנו שיהיה לנגדנו **צורתו של משה רבינו** בלימוד התורה | סגולה נפלאה לאוקמי גירסא **לדבק מחשבתו במרע"ה** שעיי"ז מכוון שמועתו ביותר | **ממוצא** שיותי השם לנגדי תמיד **נשכיל** לקיים שיותי מרע"ה ורשב"י **בלא** שראינו צורתם | בשעת קריאת הצעטל קטן יראה כאילו **הר"ר אלימלך זי"ע** עומד ומזהיר עליו | מעלת הצדיקים **שראו** בלימוד הגמרא את אביי וכל האמוראים לנגד עיניהם | והיו עיניך **רואות את מוריך** בעלי השמועה שבגמרא עד הבעש"ט והחפץ חיים | מעלת צדיקי קמאי **שלא** ראינו תמונתם ולא באו אצלנו להגבלת השגת הגוף | רשב"י **רבי לדרא בתראה** שלא תשכח מפי זרעו **בכתיבת התשבע"פ והארת הזוה"ק** להצלה מהפילוסופיה הארורה | חיבר רשב"י הזוה"ק **בהיכלו העליון** ושלחו ביד אליהו לדורו של הרמב"ן | השגת פנימיות **מאורעות העולם ולימוד התורה** בדורינו מתורת רשב"י ותלמידיו | **שיויתי רשב"י בעל השמועה לנגדי תמיד** לידע בהשכלת הפנימיות שבכל דבר | לית אתר שלא בפניו דרשב"י **מתורת רבותינו הגר"א ובעל התניא** בנגלה ובנסתר

סידור התפילה

(מס' שיעור 34430878).....ס"ד

שיעור רנא

יום שישי ט אייר תשפד

(מס' שיעור 38429688)

לְגִלּוֹג הַמִּגְדָּף בְּלֶחֶם הַפָּנִים - הַמְנִיעַ בְּעוֹלָמוֹ שֶׁל הַמִּלְגָּלַג

מצוות תמידיות

בסוף פרשת אמור, לאחר סדר עבודת המועדים נסמכו שתי מצוות, עבודת המנורה ולחם הפנים. בשניהם כתוב לשון 'תמיד', נר תמיד היינו בכל יום, לחם פנים לפני תמיד היינו בכל שבוע.

מנורה בדרום ושולחן בצפון

ומבואר במדרשי חז"ל שהמנורה הטהורה רומזת לאור התוה"ק, וכל ההשפעות הרוחניות מושפעים דרכה, כמו שכתוב 'הרוצה להחכים ידרים', והמנורה בדרום. ומאידך כל ההשפעות הגשמיות נמשכות משולחן הטהור, והשולחן בצפון, שהרוצה להעשיר יצפין.

שבת עם כל מטעמים זה נחת רוח לקב"ה

ומכיון שמצות לימוד התורה היא בכל עת ובכל זמן, כמו שכתוב 'והגית בו יומם ולילה', והקב"ה מתענג תמיד בלימוד התורה שכלל ישראל עוסקים בה, לכן ה'תמיד' האמור בעבודת המנורה פירושו כל יום ויום, משא"כ ה'תמיד' האמור בשולחן הטהור. כי התענוגים הגשמיים עושים נחת רוח להקב"ה בעיקר ביום השבת, יהודי יושב בשולחן שבת עם בשר ודגים וכל מטעמים זה עושה נחת רוח גדול להקב"ה. בימות החול הם סעודות הרשות בדרך כלל. מלבד הזוכה לעבוד את השי"ת במאכל ומשתה גם בימות החול.

וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה

אך ה'תמיד' דפרשת המנורה הרומזת על התוה"ק, היא בכל יום ויום, כי עבודת לימוד התורה הוא ענין תמידי בכל יום ויום, אף שגם בזה יש תענוג מיוחד

בלימוד התורה בשבת, כמבואר בספרי קבלה הספרדיים¹ שלימוד התורה בשבת חשוב כאלף פעמים דלימוד התורה בימות החול. מ"מ כיון שמצות לימוד התורה הוא בכל יום ויום, ה'תמיד' דמנורה פירושו בכל יום, ומצות השולחן עיקרו בשבת, וכל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין.

ג' פירושים על תיבת 'ויצא'

בסיום הפרשה תיכף לאחר פרשת מנורה ולחם הפנים כתבה התורה את מעשה המגדף, ועה"פ 'ויצא בן אשה ישראלית' - רש"י יצא מגדרו, והביא ג' פירושים על תיבת 'ויצא': 'מהיכן יצא רבי לוי אומר **מעולמו יצא**, רבי ברכיה אומר **מפרשה שלמעלה יצא** ליגלג ואמר ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום, שמא פת צוננת של תשעה ימים בתמיה. ומתניתא אמרה **מבית דינו של משה יצא** מחוייב, בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן אמרו לו מה טיבך לכאן אמר להם מבני דן אני אמרו לו (במדבר ב) איש על דגלו באותות לבית אבותם כתיב, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגידף'.

מאיזה עולם יצא?

רש"י מדבר בביאורו ל'בן חמש למקרא' וביאר בשלשה דרכים. הביאור השלישי מובן שיצא מבית דינו של משה מחוייב, מכיון שנפגע ע"י שלא נתנו לו לנטוע

1 **בן איש חי** (שנה שניה פרשת שמות) ובוזה מובן הטעם שארז"ל לא נתנו שבתות לישראל אלא לעסוק בהם בתורה, והיינו כי ישראל יש בהם כח לבנות בנין רוחני ועליוני ע"י עסק התורה, ולכן נקראו בנאים וכמ"ש חז"ל ע"פ וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך, וזה הבנין שבונים אותו ע"י עסק התורה הוא נעשה בחלק עוה"ב, ולכן בשבת שהוא מעין עוה"ב כמ"ש חז"ל צריך להרבות בו בעסק התורה כי אז יצליחו בו יותר בבנין הרוחני, ולכן כתבו המקובלים ז"ל דגדול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול, ולכן מאחר שנעשה בנין רוחני ועליוני בשבת מן עסק התורה, נאסר בשבת בנין הגשמי החמרי לגמרי, ולכן שנו במשנה הבונה מכלל ט"ל מלאכות האסורים בשבת כי הבנין הוא אב מלאכה:

מגפיים בקיץ, ונוצרת אצלו תחושה שהוא פחות ערך בזה שהוא כן זלזל בדרכי אבות ושינה כמה מנהגי קודש, אזי כשרואה את החסיד שומר על דרכי אבות, נוצר אצלו צורך ללגלג כי מרגיש את עצמו מאוים ממנו. ואותו לגלול הוא ריק מכל תוכן כי באמת לא שייך ללגלג, כי החסיד אינו מרגיש כלל חום או צער השטיוול, הוא כבר התרגל לזה מימים ימימה, ואדרבה זהו יופי וחסן מיוחד לכבוד שבת קודש. אותו המלגלג מדבר רק מתוך חלל שבלבו על שזה החסיד מעוררו במעשיו 'מדוע עזבת דרכי אבות', ואזי הוא מלגלג עליו.

למה לגלג על לחם הפנים?

וא"כ עלינו לבדוק מה בער בלבו של המגדף, מה גרם לו ללגלג על לחם הפנים שאוכלין פת צוננת מתשעה ימים, מה שייכות יש לך עם לחם הפנים?

ביררו כל ספק במשפחה לפי מקום ירידת המן

מצאתי ביאור אחד בספר ישן מלפני ג' מאות שנה בשם 'עדות ביוסף' לאב"ד זאלצבאך, ממשפחת איטינגא. שכתב בשם מחותנו הגה"ק רבי נפתלי הכהן אבדק"ק פאזנע זי"ע [לכאו' כוונתו לרבינו ה'סמיכת חכמים' זי"ע] שאותו המלגלג יצא מבית דינו של משה 'מחויב', כי בשעה שבאו לדין לפני משה רבינו אם להרשות לו לנטוע אהלו אצל מחנה דן, אמר להם משה 'דינו לבוקר משפט' כמבואר בגמ' יומא דף ע"ה שהיו יכולין לברר כל ספק במשפחה לפי מקום ירידת המן, אם עומר ה'מן' שלו ירד במחנה דן סימן שמקומו שם, ואם לאו לאו. והרי כך היה משה רבינו בודק את הבעל והאשה כשלא היה שם שלום בית, להיכן עומר המן שלה יורד, אם אצל בעלה סימן שהיא לא סרחה עליו וכו'. וזה שכתוב 'והמן כזרע גד הוא' שהיה מגיד לישראל מה שבחורין ובסדקין, אם נולד ילד לגרושה שנישאת ולא המתינה ג' חדשים ממייתת הראשון, ולא ידעו אם הילד הוא מהראשון או מהשני, אמר משה 'דינו לבוקר משפט' הכל היה בודק לפי עומר המן. [ובחת"ס כתב ליישב הא דתורה לא בשמים היא].

גם ל'ערב רב' היה מקום לירידת המן

וכן השיב משה רבינו במשפטו של המגדף, אם ירד עומר המן שלו בשבט דן, סימן שצריך לתת לו לנטוע

אהלו בשבט דן, עמד וגידף רח"ל. אך בפירוש הראשון 'מעולמו יצא' צריך להבין מה הכוונה 'מעולמו יצא', מאיזה עולם יצא? איך יוצאים מעולם כזה? ובשפתי חכמים כתב: 'שכל איש ישראל מיום הוולדו הוא נקשר בעולם העליון במקום הקודש, וכשחוטא הוא יוצא מאותו מקום שנקשר שם, על כן אמר ויצא'.

למה הוא מתעניין בלחם הפנים?

וכן צ"ע בפירוש השני 'מפרשה שלמעלה יצא', מה שייך לשון יציאה לגבי פרשה? ועוד צ"ע מה לו למגדף להתעניין בפרשת לחם הפנים יותר משש מאות אלף מבני ישראל, אף אחד מהם אינו מלגלג על לחם הפנים רק הוא. בשלמא בקרח שנתקנא בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, הדברים מובנים שהוא רצה לקבל הנשיאות תחתיו, וממילא הוא בא לליצנות ולגלוג. אבל המגדף אין הסבר למה הוא מתעניין בלחם הפנים, הרי הוא עצמו אינו כהן ואינו אוכל מלחם הפנים, ולמה הוא מקשה קושיות, וכי הוא בא לדאוג עכשיו לכבודו של אהרן הכהן שצריך לאכול לחם צונן בן תשעה ימים? אם להם זה לא אכפת, מה זה אכפת לו?

מה האינטרס שלו ללגלג על משה?

עוד צ"ע מה שייך ללגלג על זה, וכי הוא חשד במשה רבינו שלא אמר את המצוה כמו שאמר לו ה'? והרי כלפי הקב"ה לא שייך לטעון טענה כזו, אם רצונו ית' לבקש מאיתנו פת צוננת של תשעה ימים, כך רצונו ואין משיבין על הרצון, והרי כמו שבמנורה צוה להדליק בכל יום, היה יכול לצוות לערוך לחם בכל יום, אם בכל זאת רצונו לבקש רק פעם אחת בשבוע, לא שייך לשאול מה הטעם בזה. וא"כ לא היה הלגלוג כלפי מעלה אלא כלפי משה, וא"כ צריך למצוא מה היה האינטרס שלו ללגלג על משה, היכן צפון ה'אליצפן בן עוזיאל' בלבבו?

הלגלוג מחפה על החלל בליבו

כשאדם רואה חסיד סקווירא לובש מגפיים בקיץ, או מסתכל על לובשי ספאדיק או פעלץ בימי הקיץ, גם אם אינו מבין את מנהגם אינו מלגלג עליהם, מה לך ללגלג?! כל זמן שאינו דורש שגם אתה תעשה כמוהו. הלגלוג שייך רק אם המצב מאיים עליו, כשאדם מביט בחסיד סקווירא שהולך בדרכי אבות במסי"נ ולובש

יש להקב"ה חפץ דווקא במזון 'טרי' מדוע צווה להניח על שלחנו לחם הפנים מלפני שבוע... לך נא ראה את הלחם הפנים שהוא חם וטרי גם לאחר תשעה ימים'.

לאחר שבוע הלחם ודאי לא טרי!...

לכן יצא מפרשה זו ולגלג על לחם הפנים, כי עיקר לגלוגו היה על הדיוק בירידת המן, לדעתו המן יורד בדרך מקרה ללא דיוק במיקום, כי הוא אינו מעוניין ב'פסק' של משה רבינו שאינו יכול לנטוע אהלו אצל מחנה דן, מהוכחת המן שלא ירד לו שם. והוא תולה טעם ירידת מן בכל יום רק משום טריות, לכן לגלג על לחם הפנים שלאחר ט' ימים הוא לא טרי.

סיבת הלגלוג טמונה בעומק הלב

כך היא דרכם של המלגלים, הם מסתירים את הסיבה האמיתית שגורמת להם ללגלג, היא טמונה עמוק עמוק בלבם פנימה, רק כשמתחילים לדבר איתו בחכמה עמוק מני עמוק, אז מתגלה שורש סיבת הלגלוג, מה באמת כואב לו. אכפת לו שלא נתנו לו לנטוע אהלו בשבט דן, אלא שמשה רבינו הוכיחו מה'מן' הוצרך לכחש ולהסביר שהמן יורד מידי יום בגלל ה'טריות', וכשאמרו לו: לחם הפנים יוכיח - שנשאר טרי וחם! לגלג על לחם הפנים שבוודאי איבד את טריותו. כך כתב בספר 'עדות ביוסף' בשם רבינו נפתלי כץ זי"ע.

'כהבל היוצא מן התנור'

הג"מ רבי הלל מקאלאמיא זי"ע ביאר בספרו 'מקרי דרדקי', וכ"כ באריכות ה'לב שמחה' מגור זי"ע בשם אביו ה'אמרי אמת' מגור זי"ע שבאמת יש להקשות על לגלוגו של אותו מגדף: 'דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים בתמיה', והא אמרו חז"ל להדיא בגמ' חגיגה ובגמ' יומא עה"פ בספר שמואל [א, כא, ז], לשום לָחֶם חֹם בַּיּוֹם הַלְקָחוּ, 'אמר רבי יהושע בן לוי נס גדול נעשה בלחם הפנים כסידורו כך סילוקו שנאמר לשום לָחֶם חֹם בַּיּוֹם הַלְקָחוּ, והרי שלחם הפנים היה חם וטרי ולא צונן כלל, וא"כ איך אפשר ללגלג על דבר שכולם ראו שהלחם חם וטרי כביום אפייתו. וכמבואר בריטב"א במס' יומא שהיו רואים את ההבל יוצא מחום הלחם. [בטשורטקוב נהגו להזכיר את הנס הזה באריכות בשבת שאחר שבועות]

אהלו שם, ואם לאו ילך אצל הערב רב, מבואר בזוה"ק שגם להם ירד מן במקום מסויים. וכבר הארכנו במ"א באיזה מקום היה המן של הערב רב.

אילו לגלג על המן, ניחא

אילו היה מלגלג על המן, או מתווכח על ההוכחה ליחוסו, והיה מתחיל לדבר כמו ת"ח בטענות למדניות איך פסק משה רבינו שאינו שייך לשבט דן ע"פ עומר המן, והרי תורה לאו בשמים היא, אבל מה לו למגדף לצחוק על לחם הפנים?

המן שימש כ'בורר' סכסוכים

וביאר ה'סמיכת חכמים' בגאונותו המופלגת כי הכל קשר אחד, שבגמ' יומא ובזוה"ק מבואר הטעם למה לא נתן הקב"ה מן במידה גדולה פעם אחת בחודש או פעם אחת בשנה. וכתב ה'סמיכת חכמים' שיש טעם נוסף, היות ומשה רבינו העמיד את המן כמו דיין לפסוק בכל הספיקות והשאלות, שהרי היו בני ישראל מחנה ענק של כשלושה מיליון אנשים, ודרכם של בני אדם שיש ויכוחים ביניהם, ובפרט כשאין יוצאים למלאכתם בכל יום, כי היה להם שפע רב מביזת מצרים וביזת הים, כשהזמן חולף בחוסר מעש ממילא מתעוררים ויכוחים, לכן היה משה רבינו משתמש עם המן כפותר סכסוכים.

לכן ירד המן כל יום

וכתב רבי נפתלי הכהן זי"ע שזהו טעם נוסף לירידת המן בכל יום ויום, אילו היה יורד רק יום אחד בשבוע, משה רבינו לא יכל לדחות את כל הדיונים עד יום ירידת המן, שלא יהיה עינוי הדין, אך כשירד המן בכל יום, שמח משה ואמר 'דינו לבוקר משפט'.

המן יורד כל יום כדי שנאכל מזון טרי...

ועתה נשובה לענין המגדף, כששמע שהמן הכריע שאין מקומו בשבט דן, החל מלגלג ולא רצה לקבל את ה'פסק', בטענה שהמן יורד בלי סדה, רק באופן מקרי פעם כאן ופעם שם, אמרו לו חבריו 'אם כדברך, מדוע יורד המן כל יום ויום בפני עצמו? והרי לך ראיה שהמן בא להוכיח לכל אדם היכן מקום חנייתו'. השיב המגדף בקול צונן 'מה שהמן יורד בכל יום, זה משום שהקב"ה רוצה שנאכל בכל יום מזון טרי'. אמרו לו חבריו 'אם

וזה לשון הריטב"א [יומא כא] 'ונראה דבשעת שימה ולקיחה היה חם הרבה עד שהיה הבל הלחם שעליו יוצא ממנו, כהבל היוצא מן התנור', והיו מגביהים את השולחן לפני עולי הרגלים 'ראו חובתכם לפני המקום' שיוכלו לראות את הנס הזה, ולא יכלו לראות מרחוק שהוא חם, אלא על ידי האדים שעלו מהלחם. ובשו"ת הרדב"ז² הקשה שבמציאות לא רואים הבל עולה מלחם

נטמאו הראשונים יביאו שניים וי"ל דבשעה שהיו מגביהים הלחם מעל הראשון להניחו על השני אינו על השלחן לפני תמיד וטומאת אחרת בהיכל לא שכיחא אלא טומאת ע"ה וכבר היו מזהירים אותם שלא יגעו. וא"ת אכתי אם נטמא ממש מה תקנה יש להם וכ"ת שאינו מקבל טומאה מן התורה הא ודאי ליתא דהא כתיב שלחן הטהור מכלל דמקבל טומאה וי"ל שהיו מקדשים אחד משלחנות הזהב אשר היו בפתח ההיכל ומכניסין אותו בהיכל ונותנים עליו הלחם ולהך פורתא לא חיישינן כיון דלא אפשר בלאו הכי ומטבילין את השלחן הטהור ומחזירין אותו למקומו ושלמה עשה עשרה שלחנות ומ"מ פשטא דמתני' דכל הכלים שהיו במקדש יש להם שניים וכו' משמע אפי' שלחן ואפ"ה היו מזהירין שלא יגעו בו משום דבעינן לפני תמיד וכדכתיבנא וליכא לפרושי שהיו מגביהים אותו ומוציאין לחוץ. חדא דא"כ לא היה צריך רש"י והתוס' לימא לכהנים עמי הארץ היו מזהירין הנכנסים להשתחוות בהיכל וכ"ת שלא היו מוציאים אותו אלא חוץ לפתח ההיכל עדיין הקושיא במקומה עומדת איך היו מכירים ישראל מרחוק אם הלחם חם או לא ותו מפני שיראו ישראל את השלחן היו עוברים אקרא דכתיב לחם פנים לפני תמיד. ותו אם היה אפשר להוציאו למה היו מזהירים שלא יגעו בו יטבלו אותו כשאר כל הכלים דאין סברא לחלק בין זמן מעט לזמן מרובה. ותו אם היו מוציאים אותו למה היו צריכים להגביהו הרי רואים אותו כל העומדים בעזרה ובשלמא לפי מאי דפרישינן שהיו ממשיכין אותו מן הצפון לפתח ההיכל היינו שהיו צריכין להגביהו כדי שיראו אותו. ותו דאפי' תימא שהיו מוציאים אותו עד עזרת ישראל עדיין לא תירצנו הקושיא שהרי היו מזהירים אותם שלא יגעו בשלחן ואיך יכירו אם הלחם חם או לא אלא הנכון מה שכתבתי שלא היו מוציאים אותו מן ההיכל [אלא משכו את השלחן לצד הפתח] ומראים אותו לעם ואומרים להם ראו כמה חבתכם לפני הקב"ה שעושה לכם נס זה שעדיין הלחם חם ומיד מסדרים המערכה ומוציא הלחם ורואים שעדיין הוא חם כיום סודרו והיינו דאמרינן ביומא פ"ק לחם הפנים ניסי דבראי הוא שהכל היו רואים את הלחם חם ומכירין הנס והוא מכלל הנסים הידועים לכל. ומה שכתב רש"י ומגביהים אותו ומוציאים אותו לחוץ לא שהיו מוציאים אותו חוץ להיכל אלא מוציאים אותו חוץ למקומו שהיה נתון בצפון ומוציאים לצד הפתח כדי שיראו אותו. א"נ מוציאים אותו לחוץ לא קאי אשלחן אלא אלחם שהיו מוציאים אותו מיד כדי שיראו

2 **שו"ת רדב"ז** (חלק ו ב אלפים קעח) שאלת ממני ידיד נפשי עלה דהא דאמרינן בפ' חומר בקדש מלמד שמגביהין את השלחן ומראין בו לעולי רגלים ואומר להם ראו חבתכם לפני המקום סילוקו כסידורו דאמר רבי יהושע בן לוי נס גדול נעשה בלחם הפנים כסלוקו סדורו שנאמר לשום לחם חום ביום הלקחו וכתבה הרמב"ם פי"א מהל' מטמאי משכב ומושב. וקשיא לך הרי ישראל לא היו נכנסין אפי' בין האולם ולמזבח ואיך יראו אם הוא חם או צונן ואפי' לפי מה שפירשו התוס' שהיה רך ולא דוקא חם מ"מ איך יכירו אם רך או יבש והם עומדים מרחוק.

תשובה אמרו משמו של הריטב"א ז"ל שהיה עולה הבל מהלחם ובוזה היו מכירים שהוא חם ועדיין לא ידענו אם זה הנס היה תדירי או דילמא בזמן עולי רגלים ובשלמא שיהיה חם היה קצת צורך כדי שיתנהו האוכלים בלחם חם אבל שיעלה הבל למה ועוד שלא ראיתי מימי עולה הבל מהלחם אפי' כשהוא חם אלא בזמן שחותכים אותו וצריך הוא ז"ל לומר שהכל היה בכלל הנס. אבל לדעתי אין צורך אלא כך היא הצעתן של דברים כי בשבת שבתוך המועד סמוך לסדור לחם הפנים היו מגביהין את השלחן ומושכין אותו מעט לצד פתח ההיכל כדי שיראו אותו מרחוק שהרי היה נותן לצד צפון ועדיין הוא לפניהם אבל לא היו מניחין אותו לחוץ ומיד היו הכהנים מסדרין הלחם החדש ומוציאין הישן ומראין אותו לעולי רגלים ראו חבתכם לפני המקום שעברו עליו ח' ימים ועדיין הוא חם והוא עושה נס זה שאתם חביבין לפניו ואפילו בעצרת אם לא חל בשבת אפשר היו מתעכבים לראות הנס ואם לא התעכבו כבר הכירו הנס מהרגלים שעברו. ולא היו יכולים להוציאו משם להטבילו משום דכתיב לחם פנים לפני תמיד ולפיכך היו אומרים הזהרו שלא תגעו בשלחן ופירש"י ז"ל והתוס' לכהנים עמי הארץ שהיו נכנסים להשתחוות היו מזהירים. וא"ת למה לא עשו ב' שלחנות שאם יטמא האחד יביאו השני כשאר כל הכלים דתנן כל הכלים שהיו במקדש יש להם שניים ושלישים שאם

כַּמִּים הַפְּנִים לַפְּנִים

וביאר רבי הלל קאלאמייער זי"ע כי לא לחינם נקרא שמו 'לחם הפנים', אלא משום שהדבר תלוי בפני האדם המביט בהם, כַּמִּים הַפְּנִים לַפְּנִים כִּן לֵב הָאָדָם לְאָדָם (משלי כז, ט), המתבונן בעיני הטבע עם הכפירה שבו, אינו רואה שום הבל העולה מלחם הפנים, ואינו מאמין לא בחיבתו ולא ב'לפני המקום'.

בלחם הפנים ניתן לבדוק כמה אהבת ה' יש בלב

ה'אמרי אמת' הוסיף לפרש 'ראו חיבתכם - לפני המקום', עמוד וראה בלחם הפנים וכך תבדוק את אהבת ה' שבלבך. כי כל מי שאוהב את השי"ת יראה בלחם הפנים אותות ומופתים, מי ש'על ה' יזעף לבו' לא יראה שום הבל ושום חום ושום חיבה כלל. וכשאמרו לו חבריו 'וכי אינך רואה הבל יוצא מלחם הפנים' היה מלגלג ואומר 'מסתמא אתה גם רואה מלאכים שרפים ואופנים'.

אליהו נותן כזית מקרבן הפסח שמקריב

מסתמא היו גם אנשים שליגלו בשמעם שהגה"ק מצאנו זי"ע זכה לאכול כזית מקרבן פסח בשעת אכילת האפיקומן ב'צפון', כי אליהו הנביא מביא לצדיקים כזית מקרבן הפסח שהוא מקריב, כמבואר ברמ"ע מפאנו זי"ע [הוזכר בשיעור הקודם], והיה הגה"ק מצאנו מראה איך הכזית פסח חם ורותח בידו, והיה מקנח השומן שיצא מהכזית צלי. רק מי שמסתכל על הצדיק בעיני האמונה ומתבטל לפני קדושת תורתו לשמה, ומאמין שהוא מרכבה לשכינה, יכול להאמין שהגה"ק מצאנו אוכל כזית קרבן פסח. אבל המלגלג אינו רואה כלום, אדרבה צוחק ומזלזל בכל מי שמאמין בזה. ובוודאי זה קורה מחמת שמרגיש מאוים מהאמונה הזו.

עיני אמונה ולא עיני 'מגדף'

ולכן נקרא שמו 'לחם הפנים', כי מהות הלחם תלוי בפנים של האדם המסתכל בו, מי שרואה בעיני אמונה, רואה הבל חם וממשש חום, ומי שעיניו עיני 'מגדף', אינו רואה הבל כריטב"א ואינו ממשש חום כרדב"ז.

שיוצא מהתנור, מקדירה שהוסרה מהאש עולה הבל, אבל לא מפת היוצא מהתנור, ועי' ברדב"ז שמיישב בפשטות שכולם ידעו שהלחם חם ע"י חוש המישוש, כי הכהנים הרי קיבלו את לחם הפנים, והתהלכו עם חלקם בין בני ישראל, ובקשו ישראל רשות למשש את הלחם, היה הכהן מברר אצלו אם הוא אכן טהור על טהרת הקודש, ואז היה יכול למשש את לחם הפנים ולהרגיש את חומו בפועל ממש.

להראות חיבתנו לפני המקום

וגם לולא דברי הרדב"ז הרי אנו מאמינים לרבינו הריטב"א שכן היה הבל יוצא מהלחם, ואפילו אם כפי קושייתו שבדרך כלל אין הבל יוצא מלחם, אנו מאמינים שבלחם הפנים עשה הקב"ה נס וכן ראו הבל יוצא מחום הלחם, הכל כדי להראות חיבתנו לפני המקום, נס בתוך נס.

נס בתוך נס

בבעלזא נהגו לאכול בליל שבת פתיתים מרובעים, זכר ללחם הפנים שהיה מרובע, כפי המבואר בפרק שתי הלחם, והקפידו עוד שיראו את ההבל היוצא מקערת הפתיתים [פערול, פערפל] לזכר אותו הבל שעלה מלחם הפנים. ואכן רואים בחוש שעולה מהפתיתים הבל בשעה שמורידים אותם מעל האש, מכיוון שהלחות שבהם מעלה אדים, משא"כ לחם הנאפה בתנור התנור מייבש את לחותו ולכן אינו מעלה הבל. אעפ"כ עשה הקב"ה נס בתוך נס ויצא הבל מלחם הפנים כדי שיראו בני ישראל את חיבתם לפני המקום.

איך יכל ללגלג!?

ואם לחם הפנים היה חם וטרי לעין הכל, בין אם בחוש הראות כדעת הריטב"א ובין אם בחוש המישוש כדעת הרדב"ז, א"כ צ"ע איך יכל ללגלג שהיא פת צוננת?

הנס שעדיין הוא חם דאי לא תימא הכי קשיא לרש"י מדידיה אדידיה שכתב לכהני ע"ה היו מזהירים.

חלקו של מגדף אכן היה צונן

ב'אמרי שמאי' להגה"ח רבי שמאי גינזבורג זצ"ל הוסיף ששמע מרבו ה'אמרי אמת' שחקר מה היה אילו היה הכהן לוקח שטיקל לחם הפנים ומניח על ידו של המגדף, האם היה מרגיש חום רותח בידיו, או שהיה מפסיק ללגלג? ואמר ה'אמרי אמת' שמחמת לגלוג היה הלחם מצטנן גם בפועל ממש ולא היה נכווה בידו כלל. שכן מצאנו ברש"י בפרשת קרח שאמר משה רבינו להקב"ה 'יודע אני שיש לעדת קרח חלק בקרבנות ציבור, תניחנו האש ולא תאכלנו', כביכול הקב"ה יעשה 'ברירה' וחלקם של עדת קרח בקרבנות ציבור לא ייאכל על גבי המזבח, שאהרן הכהן הקריב הקרבנות על המזבח והם אינם מאמינים בקדושת כהונתו של אהרן ולכן תניחנו האש ולא תאכלנו.

כלל ישראל שותפים בלחם הפנים

כמו כן בלחם הפנים שכלל ישראל שותפים בו ע"י מחצית השקל, אותו המגדף גם היה לו איזה חלק בלחם הפנים ע"י מחצית השקל, כיון שאינו מאמין בקדושתו, היה אותו החלק שנוגע בידיו של המגדף קר כמת, באותה שעה היה נעשה 'ברירה' שזהו חלקו בלחם הפנים והיה צונן כקרח.

"הרגיש" שהמלך אוכל פת צוננת

וא"כ היה המגדף 'מתחזק' בכפירתו לומר שהמלך אוכל פת צוננת, שהרי בידו ממש הרגיש שהוא פת צונן, ולא חלי ולא מרגיש שהוא עצמו צינן את חלקו בלחם הפנים.

פרשת לחם הפנים נסמכה לפרשת המועדים

ובזה מובן סמיכות פרשת לחם הפנים לפרשת המועדים, כי במועדים היו מראים לכל ישראל את לחם הפנים להראות חובתם לפני המקום, ללמד לכל אחד האם היה לבו חם באהבת ה' בעליה לרגל, אם זכה לראות בשבת את לחם הפנים שההבל יוצא חם ממנו או שהוא ממשש ומרגיש חומו, אזי היה יודע 'חובתו' לפני המקום, שהכין את לבו כראוי בשלושים יום קודם החג באהבת ה'.

במקום להתבייש - גידף

ועתה מבואר יפה דברי רש"י בפירוש השני 'מפרשה שלמעלה יצא', מפרשת לחם הפנים, כי שמע שמכריזין 'ראו חבתכם לפני המקום' והוא אינו רואה שום חיבה כלל, לכן יצא וגידף. במקום לתלות הריעותא בעצמו, ולגשת לפינה ולבכות ולשוב בתשובה על חטאת נעורים, במקום זה תלה את החסרון במאמינים שהלחם חם, ירד וגידף את עצמו.

בדקו את יחושו כי לגלג

רבי הלל מוסיף עוד דיבור נאה ומתוקן לקשר את הפירוש השלישי ברש"י לפירוש השני, שיצא מבית דינו של משה שפסק שאינו משבט דן, מקושר לענין לחם הפנים. כי לפני כן לא הכירו בו שאינו משבט דן, אין דרך בני אדם לחקור אחר שכיניהם מהו ייחוסם, אבל לאחר ששמעו שהוא מלגלג על לחם הפנים, החלו לחקור אחר שבטו ומקורו, כמבואר בריש מס' פסחים³ על הני תלתא כהני שאמרו כל אחד בנוסח אחר על שיעור לחם הפנים שקבלו, 'הגיעני כפול', 'הגיעני כזית', 'הגיעני כזנב הלטאה', **בדקו אחריו** ומצאו בו שמץ פסול. הרי שהדיבור שאינו כהוגן גרם שיבדקו אחרי יחושו, כמו כן אותו המגדף לא גרשוהו משבט דן רק לאחר כשלגלג על לחם הפנים.

³ **פסחים** (ג:) הנהו תלתא כהני, חד אמר להו, הגיעני כפול, וחד אמר, הגיעני כזית, וחד אמר, הגיעני כזנב הלטאה. בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול. והא תנן אין בודקין מן המזבח ולמעלה וכו' שאני התם - דאיהו דארע נפשיה. **רש"י**: שמץ פסול - פסול כהונה חלל. אין בודקין - לענין יוחסין, לישא אשה. מן המזבח ולמעלה - אם שימש במזבח - אין צריך לבדוק למעלה הימנו, דאם לא היה ראוי לכהונה לא היו מניחין אותו לשמש, כדתנן במסכת מדות (ה,ד) לשכת הגזית שם היו יושבים בית דין מיחסי כהונה ולויה, כל כהן שנמצא בו פסול כשהיה רוצה להתחנך לעבודה - לובש שחורים ויוצא דארע אנפשיה - והצריך בדיקה אחריו, וגלה שלא בדקוהו יפה מתחלה.

הלגלוג הוציא את סודו

זוה שכתוב 'ויצא בן האשה הישראלית', 'יצא' הסוד הגנוז, שבן אשה הישראלית הוא בעצם בן איש מצרי, 'והוא בתוך בני ישראל', עד עתה היה נכלל בתוך בני ישראל, אך כיון שיצא ללגלג על לחם הפנים, כשכל בני ישראל התלהבו והתפעלו מחיבתם לפני המקום בחום לחם הפנים, עמד הוא וכיחש שאינו רואה ואינו מרגיש מאומה, לכן בדקו אחריו ומצאו שאביו איש מצרי, וגרשוהו ממחנה דן ויצא מחויב מבית דינו של משה.

לשאוף לעורר התלהבות

ובאמת שזהו נסיון ששייך אצל כל אחד ואחד, כשרואה את החברים בני הנעורים מתלהבים ומתעוררים כשמתקרבים לימים קדושים כגון ימי הפסח או ל"ג בעומר וחג השבועות, ויש שאינו מרגיש בלבם מאומה, הכל קר ומת, לא ילגלג ולא יזלזל ח"ו בהתלהבותם, שע"ז יוכל לבא לידי גדוף רח"ל, אלא יתעורר ויבקש מהם שיסבירו לו ממה הם מתלהבים כ"כ, שגם הוא רוצה להרגיש מה שהם מרגישים, וילמדו אותו את ה'מרשם' איך מכינים את הלב בהכנה דרבה לזכות לטעום טעם פסח וטעם שבת ושאר הטעמים דקדושה.

למה דין המגדף נכתב בתורה ע"י מעשה?

מפרשי הפשט בחומש מקראות גדולות מקשים מה נשתנה דין סקילת המגדף משאר עונשים שבתורה שלא באו ע"י מעשה שהיה, אולי היה איזה אדם שקילל אביו ואמו ודנוהו בסקילה, ואין הכתוב מספר 'ויצא... והוא קילל אביו ואמו, ויסקלוהו כאשר צוה ה' את משה', אין דרך התורה לספר בכל עונש מיתה או מלקות שהיה אחד שחטא באותו ענין ולכן נענש במיתה או מלקות, בשלמא סיפורי צדיקים יש בה תורה שלימה, אבל סיפורי חוטאים מה התכלית בזה? ואכן בשאר עבירות אין הכתוב מביא את העונש ע"י מעשה שהיה, ומה נשתנה דין מגדף שנכתב בתורה ע"י מעשה. וכדכתיב 'כי לא פורש להם' היינו שלא ידעו כלל מה עונשו של מגדף, מדוע עשה ה' ככה שלא ליתן לנו תורת עונש המגדף רק ע"י מעשה שהיה?

פתי יאמין לכל דבר

אלא שרצה הקב"ה להביננו מה שורש סיבת המקלל והמגדף, כמבואר ברשב"א בתשובה" שכלל ישראל אין דרכם להאמין ולקנות כל מה שמוכרים להם, אנו עם חכם ונבון אי אפשר לבלבל אותנו, יש בעולם אומות בעלי דעה והשכל נמוכים מאד, ומקבלים כל מיני הבלים שמפטמים אותם כבהמות, ולא חוקרים לברר אמיתות הדבר. לא כן בני ישראל צריכים לברר ולחקור על הדבר, וכמו שאמר משה להקב"ה וְאָמְרוּ לִי מַה שָׁמוּ מִה אָמַר אֱלֹהִים. וְהֵן לֹא יֶאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי כִּי יֶאֱמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֶיךָ ה', והקב"ה אומר לו וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ לְךָ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל הָאֵת הָרִאשׁוֹן וְהָאֲמִינוּ לְקוֹל הָאֵת הַאֲחֵרוֹן: וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּן לְקוֹלְךָ וְגו'. ולא הגיעו לַיֶּאֱמִינוּ בַּה' וּבַמִּשְׁשָׁה עֲבָדוּ רַק לְאַחַר שְׁנַת־אֲמַת הַדָּבָר ע"י וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שִׁפְתַּי הֵימָּה וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת ה', אַז וַיֶּאֱמִינוּ בַּה' וּבַמִּשְׁשָׁה עֲבָדוּ.

לא כל 'מחדש' שווה יחס

יש בזה מוסר גדול, בפרט בדורינו; כי כשבא אדם ואומר דבר חדש המנוגד למה שמקובל אצלנו מאבותינו, אין לטעות ולומר שמכיון שאנו דורשים את האמת, עלינו לחקור על דבריו ולבדוק אם יש דברים בגו, אולי טענתו

4 **שו"ת הרשב"א** חלק א סימן תקמח: 'וישראל נוחלי דת האמת בני יעקב איש אמת כלו זרע אמת נוח להם לסבול עול גלות ומה שיגיעם מהאמין בדבר עד שיחקרו חקירה רבה חקירה אחר חקירה להסיר כל סוג מהדברים הנאמרים להם. ואפילו במה שיראה להם שהוא אות ומופת והעד הנאמן באהבת עם אלהי אברה' דרך האמת ולהרחיקם. אף המסופק ענין משה עם ישראל שהיו פרוכי עבודה קשה ונצטוו משה לבשרם. ועם כל זה אמר הן לא יאמינו לי והוצרך לכמה אותות. **וזה אות אמת על עמנו עם ה' שלא להתפתות בדבר עד עמדם על האמת בחקירה רבה חקירה גמורה.** ואלהי אמן ואלהי אמת יראנו מאתו אות אמת על יד נביא אמת אליהו הנביא אשר הבטיחנו בהבטחתו האמתית בביתנו ככתוב (מלאכי ג') הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וגו'.

ויצא מבית מדרשו של רבי שמעון בר יוחאי וחבריו, והוא ספר קדוש ונורא שאין לשער קדושתו. אם יבא מחרף ומגדף ויתחיל לחקור חקירות ולהביא ראיות והוכחות ברורות שלא יצא הזוה"ק מבית מדרשו של הרשב"י, גם אם יכתוב ספר עב ככרסו לא יוכל לגרום לשלומי אמוני ישראל לחקור שוב על אמינות קדושת הזוה"ק, כי המסתכל בעין אמת בדפי הזוה"ק רואה הבל חם עולה מכל שורה ושורה, כל העוסקים בקדושת הזוה"ק רואים וממשימים חום הנשמה והתרוממותה וקרבתה לה'. מה לנו יותר מאמירת 'כגוונא' בקבלת שבת, שזוכין לקבל טעם שבת ע"י אמירת מאמר הזוה"ק, או מאמירת 'ברוך שמי' בפתחת ארון הקודש שנפתח הלב בשערים חדשים, או מי שאומר תיקוני זוהר ונטהרת נשמתו בטהרה עליונה, הרי רואה הבל חם עולה מדפי הספה"ק.

המלגלג על פנימיות התורה כופר בנגלות

אשע"כ ככל שיבא שום חוקר קר וצונן לבלבל בלבולים אם הזוה"ק כן מרשב"י או לאו, והרי הוא ממש כאותו מגדף שמלגלג על לחם הפנים שהיא 'פת צוננת', כך יאמר החוקר המת שהזוה"ק מזויף ויש לו טענות וראיות. אין כלל ישראל צריך להשיבו וליישב את קושיותיו, כי כל הצדיקים קדושי עליון שזכו לגילוי אליהו הרגישו וחיו את קדושת הזוה"ק שבו נצא מן הגלות, וכשחוקר בא לערר על הזוה"ק סימן שקדושתו מפריעה לו לחיות כבהמה גסה, ומסתמא גם על נגלות התורה יש לו טענות, כמו שאמר החת"ס שהמלגלג על פנימיות התורה, סימן שהוא גם כופר בנגלות התורה אלא שמתבייש לדבר בבירור, אשע"כ אין אנו צריכין להסתכל לכיוון שלו ולא להעלות על הדעת לתרץ קושיות הבל הבליו הצוננים.

אנו נושמים אמונה בהשגחה פרטית

וכמו כן בהאמונה הק' בהשגחה פרטית, כאשר קבלנו מאבוה"ק ורבוה"ק, לא יבא חוקר לדייק בדברי הרמב"ן בספר האמונה והבטחון אם יש או אין, כי אנו נושמים אמונה בהשגחה פרטית, אנו רואים את ההבל החם העולה מהאמונה בהשגחה פרטית, אנו נושמים את החום הזה יומם ולילה, ממילא אין צריכין לתרץ או לחקור למצוא ישוב לקושיות וחקירות בענין זה.

טענה. הס מלהזכיר. כשבא אחד לחרף ולגדף על ה' ועל משיחו, אין שום צורך לבדוק אם יש ממש בדבריו.

מעוות את המציאות

לזאת מפרשת התורה מעשה שהיה בדין המגדף, כי אותו מגדף התחיל בלגלול על חום לחם הפנים, כלומר שעיוות את המציאות האמיתית כפי שפלותו, ועי"ז בא לחרף ולגדף רח"ל. משל לחוקר בן ימינו שיעמוד וילגלג על אמונתו בהשגחה פרטית, ויהיו לו קושיות ומבוכות בזה, ובלשונו החלקלקה יבקש לאתגר את אנשי השכל וברי ההבנה. למדנו כאן שאין להתבונן כלל בדבריו אם יש בהם אמת, כי האמונה שידענו עד היום הוא האמת, הוא לא הביא אותך כלל לענין שצריך להתמודד איתו, הוא סתם מעקם ומעוות את המציאות לפי גשמיותו השפלה.

בעיה אישית גורמת לך ללגלג

הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע מייסד שבכל ענין בתורה, כדי לדעת את מהותו יש להתבונן במקור הראשון שלו בתורה. הגידוף הראשון שבתורה היה במעשה זה של המגדף, כלל ישראל עומדים במשכן ה', רבבות אלפי ישראל מתפעלים מהטריות של הלחם הפנים, רואים הבל עולה ממנו, ממששים את חומו, ומגדף אחד עומד ומלגלג ואומר שהיא פת צוננת. הטענה הזו אינה מהווה סיבה לבדוק מחדש את האמת אם יש חום בלחם הפנים, כי 'ממקום שבאת', יש לך בעיה אישית שזרקו אותך ממחנה דן, וזה מה שגורם לך ללגלג בפיק על האמת. ולכן אין לנו שום צורך לבדוק אם דבריך אמיתיים או לאו.

אין צורך לבדוק טענות לגלוג

לולא פרשה זו, היה מקום להרגיש 'מאוי' מכל מגדף שבעולם, שהרי אנו עם מבקשי אמת ודורשי דרישות. אבל לאחר פרשה זו, אנו יודעים לכל הדורות שאין לנו לבדוק ליישב כל הטענות של המגדפים למיניהם.

קדושת ספר הזהר

ונזכיר משל חי בענין זה. הנה בדורינו דור אחרון, לאחר גילוי האריז"ל הבעש"ט והגר"א וכל הצדיקים שלפנינו זי"ע ידענו ידיעה אמיתית שהזוהר הקדוש אמת לאמיתו

לבקש רחמים עליהם

מה כן יכולים לומר לאותם חוקרים? לבקש מהם את שמם ושם אמם, ולהתפלל בעבורם ב'השיבנו' שהקב"ה יחתור חתירה מתחת כסא כבודו ויחזירם בתשובה שלימה, כמו כן היו יכולין לחזק את המלגלג על לחם הפנים, לגשת אליו בחום באהבה ובחיבה שקבלנו מחום ההבל העולה מלחם הפנים, ולהתפלל בעבורו שביו"ט הבא עלינו לטובה יזכה גם הוא להרגיש ולחוש את חום לחם הפנים, ואז לא יכשל לגדף כלפי מעלה. אבל זה המגדף התעקש שלא לתת את שם אמו לתפילה [רק שם אביו המצרי] ולכן הסתיים סיפורו ב'וירגמו אותו אבן'.

יצא מחויב מבית דינו של משה

ובזה מיושב לשון רש"י 'יצא מחויב מבית דינו של משה' - לא כמו שאמרנו לפני כמה ימים שיש לדון אותו לכף זכות כי הוא לא אשם בדבר שהוא נולד מאיש מצרי, ומה כבר ביקש, רק לקבוע אהלו אצל שבט דן האחרונים - אם רש"י אומר שיצא 'מחויב' הרי שהוא באמת אשם בכך שחייבוהו ורגמוהו אבן.

אסור לאפות לחם הפנים בשבת

ונבאר הדברים ע"פ מה ששמעתי ממו"ר הגה"ח רבי מיכל זילבער שליט"א לאור דברי הירושלמי במס' סנהדרין פרק י' הלכה ב' 'דואג האדומי אדם גדול בתורה היה', כמו שכתוב (שמואל א, כא, ח) אַבִּיר הָרְעִים אֲשֶׁר לְשָׂאֹל. באו לשאול את דוד האם מותר לאפות לחם הפנים בשבת, אמר להם, סידורו דוחה את השבת, לישתו ואפייתו אינו דוחה את השבת, [ענין זה מובא בבבלי בנוסח אחר, נזכרנו כנוסח הירושלמי, ואכהמ"ל מה ענין דחיית השבת ע"י סידורו, י"מ משום מוקצה, וי"מ על הקטרת ב' בזיכי לבונה על אש המזבח, שהם כקמיצת קומץ המנחה] היה שם דואג האדומי ושמע את ה'פסק' של דוד המלך, אמר מיהו זה שבא להורות - כי הרי הוא היה אביר הרועים ראש לסנהדרין, אמרו לו: דוד בן ישי, מיד הלך ונתן עצה לשאול מלך ישראל להמית את נוב עיר הכהנים, הה"ד (שם כב, יז) וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְרָצִים הַנִּצְצָבִים עָלָיו סָבוּ וְהָמִיתוּ כִּפְהֵי ה' כִּי גַם יָדָם עִם דָּוִד וְגו'.

והדברים פלאיים ביותר, כי מה הענין בהריגת נוב שגם יָדָם עִם דָּוִד לענין ההלכה שאפיית לחם הפנים אינה דוחה שבת?

דואג התיר לאפות לחם הפנים בשבת

ובילקוט כתוב שדוד הגיע לנוב עיר הכהנים וראה שהם אופים לחם הפנים, משום שדואג הורה להם שמותר, אמר להם דוד, מה אתם עושים, והרי אפייתו אינו דוחה את השבת, רק עריכתו דוחה את השבת שנאמר 'ביום השבת יערכנו', וקבלו כהני נוב את הפסק של דוד והחלו לאפות את לחם הפנים לפני שבת. ובאותה פרשה כתוב לְשׁוֹם לֶחֶם חֵם בְּיּוֹם הַלֶּקֶחַו.

נשאר חם בזמן עריכתו על השולחן

בגמ' בבלי כתוב שהיה הנס שלחם הפנים היה חם לאחר תשעה ימים מאפייתו, בשעה שהורידוהו לשבת הבאה, אבל בירושלמי יש דגש על 'לשום', כיון שפסק דוד המלך שאין אופין אותו בשבת, אפואו לפני השבת, ונעשה בו נס שהיה נשאר חם בשעת 'שימה' היינו כשהניחוהו על השלחן. כי לא תמיד היה נאפה ביום שישי, אם חל ר"ה ביום חמישי ושישי, אפו את הלחם ביום רביעי. ואעפ"כ היה נשאר חם וטרי בשעת 'שימה' על שלחן הטהור.

אין סומכין על הנס

דואג האדומי טעה בטעות של המגדף, צריך שהלחם יהיה חם ואין סומכין על הנס אלא צריך לאפותו בשבת קודש ולהניחו מיד על השלחן, אמר דוד, אין אופים בשבת, אופים לפני שבת ואז מתגלה חיבתנו לפני המקום שנשאר החום עד שבת קודש. אך דואג האדומי לא רצה להכיר במופתים כאלה כי לא חפץ בהתגלות חיבתנו לפני המקום.

מצאצאי עגלון בלק ציפור ולוט

והנה יחוסו של דוד המלך לא היה כ"כ מפואר לכאורה, מצד רות המואביה הוא נכד של עגלון מלך מואב, שהיה נכד של בלק בן צפור מלך מואב, נכד של לוט ובנותיו, וכאמור בגמ' שאין ממנין פרנס על הציבור אא"כ קופה של שרצים תלויה מאחוריו, אותו היחוס שהזכרנו עכשיו זהו בחינת הקופה של שרצים, ודוד

שדוד המלך כותב עליו לשונות של קללה נוראים בספר תהילים⁵. וברש"י⁶ בשם הפסיקתא [שמואל ב, א] כתוב שהיה גר עמלקי, ולכן אינו רואה חיבתנו לפני המקום.

לפחות תאמין שיש שמרגישים וטועמים

נמצאנו למדים שאין הדבר תלוי במציאות הגשמית, לכל אדם יש בחירה אם לראות חיבתנו לפני המקום או לא לראות חיבתנו לפני המקום, וכל המלגלג על דבר שהוא קדוש ויקר לישראל, אין משיבין על לגלוגו אלא יודעים בבירור שהוא עצמו שורש הריקבון, ולכן אינו רואה ומרגיש את החום והאהבה שכל כלל ישראל זוכים לטעום ולהרגיש, ועכ"פ ראוי להאמין שיש טועמים ומרגישים. אין לנו להתייחס לכל המלגלגים רק באופן אחד בלבד, תן לי שמך ושם אמך ואבקש עליך רחמים.

המלך רואה חיבת ישראל לפני המקום בכל תנועה ותנועה, הוא ידע שהקב"ה אוהב את בני ישראל מאד, ולכן פסק שצריך לאפות את הלחם קודם השבת, כדת תורה, ואינו חושש שמא לא יהיה הלחם חם בעת ההנחה על השולחן, כי הוא סומך על חיבת הקב"ה לישראל.

לחיות רגע אחד של יהודי

זקנתו רות אוהבת את הקב"ה, ומוסרת נפשה לומר 'באשר תמותי אמות ושם אקבר', עזבה את כבוד עוה"ז ובאת להתדבק בקדושת ישראל. וכמו שביאר ה'שם משמואל' בשם אביו האבני נזר שאמרה רות, כדאי לי לחיות רגע אחד של יהודי ומיד אח"כ למות ולהקבר. ולפיכך נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שריווהו להקב"ה בשירות ותשבחות, היא מכבדת את כנסת ישראל ודוד נכדה מכבד את כנסת ישראל.

גם דואג האדומי היה גר

אבל דואג האדומי היה גר, כמבואר ברש"י ריש ספר שמואל, והג"מ רבי אברהם בן הרמב"ם כתב כן בשם אביו שהיה דואג גר אדומי. אך כלל ישראל אינם עם גזעני ח"ו, מקבלים את כל מי שבא להתדבק לנקודת האמת, דואג לא נתחבר לאהבת כנסת ישראל, נאמר בו 'אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם', דוד המלך שגם היה ממשפחת גרים מצד אמו, כיון שבאת רות להתקרב לנקודת האמת הכתירו את דוד למלך ישראל לדורות עולם, לא חיפשו בגזענות מלך שהוא מגזע היחס בין מצד אביו ובין מצד אמו.

דואג היה בן איש גר עמלקי

וכתב הרה"ק מאיז'ביצא זי"ע ב'מי השילוח' שגם אם המגדף היה אוהב את ישראל, לא היה בא לידי גידוף וחירוף, הייתה לו בחירה שלא ללגלג ולחרף, אלא שהוא בחר לצד הרע לכעוס על שהרחיקוהו משבט דן, אבל דוד המלך בחר בצד הטוב, על ידו נמצא נקודה של אמת בעגלון מלך מואב שכאשר אהוד בן גרא בא לפניו לומר לו 'דבר ה' לי אליך' קם לכבוד ה', וכן נמצא נקודה של אמת במ"ב קרבנותיו של בלק, וממילא הוא גם רואה חיבת ישראל לפני המקום. ואילו דואג האדומי היה שונא ישראל, אף שנתגייר היתה לו נגיעה עצמית, וכמו

יום ראשון יא אייר תשפד

(מס' שיעור 38430795)

לגלוג המגדף בלחם הפנים - מישי"ו הראשון עד הציונות {ב'}

ב"ה נעסוק מחר בתורתו של בעל ההילולא הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע, לעת עתה נשלים דברינו בענין המגדף שהתחלנו לעסוק בו בעש"ק.

5 **תהלים** (נב) *מה תתהלל בְּרַעַה הַגְּבוּר חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם: הַזֹּאת תִּחְשַׁב לְשׁוֹנֵה כְּתֵעַר מְלֻטָּשׁ עֲשֵׂה רַמְיָה: אֶהְבֵּת רַע מְטוֹב שְׁקֹר מְדַבֵּר צֶדֶק סֵלָה: אֶהְבֵּת כָּל דְּבָרֵי בְּלַע לְשׁוֹן מְרַמֶּה: גַּם אֵל יִתְצַדֵּק לְנֶצַח יִחְתָּדֵה וַיִּסְחָד מֵאֵהֶל וְשִׁרְשָׁה מֵאֶרֶץ חַיִּים סֵלָה: וַיִּרְאוּ צַדִּיקִים וַיִּירְאוּ וַעֲלִיו שְׁחָקוֹ: הִנֵּה הַגְּבֹר לֹא יִשִּׁים אֶ-לֵהִים מְעוֹזוֹ וַיִּבְטַח בְּרַב עֲשָׂרוֹ יַעֲזֵ בְהִנָּתוֹ:*

6 **שמואל** (ב, א, א) *וַיְהִי אַחֲרַי מוֹת שָׁאוּל וַדּוּד שָׁב מִהַפּוֹת אֶת הָעַמְּלָק וַיִּשָּׁב דָּוִד בְּצַקְלָג יָמִים שָׁנָיִם: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַהֲנִה אִישׁ בָּא מִן הַמִּחְנֶה וְגו'. וַיֹּאמֶר בֶּן אִישׁ גֵּר עַמְּלָקִי אֲנֹכִי: וּבְרַשׁ"י וַהֲנִה אִישׁ בֹּא מִן הַמִּחְנֶה - יֵשׁ בַּפְּסִיקָתָא שׁוֹה דוֹאג וכו'.*

עוד בענין המגדף

ברש"י מביא ג' ביאורים על 'ויצא בן אשה הישראלית' **מהיכן יצא?**, בפירושו השני מבואר שיצא מפרשה שלפני זה פרשת לחם הפנים, לגלג ואמר שדרכו של מלך לאכול פת חמה בכל יום, ולחם הפנים נאכלת לדמיונו- כשהיא צוננת לאחר ט' ימים, והקשינו מה אכפת לו ל'מגדף' אם הכהנים אוכלים פת צוננת והרי הוא אינו לא כהן ולא לוי.

העתיק כת"י בבונקר בגטו טארנא

שו"ר בשבת קודש בספר 'אמרי פינחס' להרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע במהדורת תשמ"ח יש בסוף הספר קונטרס 'זכרון פינחס' להרה"ק רבי פינחס מחודרוב הי"ד, נכדו של רבי פינחס'ל קאריצער זי"ע, והוא העתיק לפני המלחמה חיבור שלם מתורת זקנו רבי פינחס, מתוך כתב יד שהיה בידי ה'אמרי אמת' מגור זי"ע, כנודע שהיו כמה נוסחאות בכתבי קאריץ, אצל ה'אמרי אמת' היה כת"י אחד שלא היה לו עותק נוסף בעולם, ומפני שהוא נכדו של הרה"ק רבי פינחס'ל נתן לו ה'אמרי אמת' רשות להעתיקו, וכתב בהקדמת ההעתקה שהוא יושב בימי המלחמה בגטו טארנא בבונקר בצרה ובצוקה, ואינו יודע מה יעלה בגורל אוצר כתבי היד שיש בידי האמרי אמת, לכן הוא מעתיקו עתה, וכל המוצאו ידע נאמנה שהוא מצא אוצר יקר מאד מתורתו של הרה"ק מקאריץ ומצוה רבה יעשה אם יביאנו לבית הדפוס.

זכרון להרה"ק רבי פינחס מחודרוב הי"ד

בסוף הקונטרס הוסיף כמה חידושי תורה משל עצמו, שישאר ממנו זכר בעולם. ואכן לאחר המלחמה לא נותר ממנו זכר כי אם כתב יד זה. ובשנת תשמ"ח צירפו את הקונטרס שלו בסוף הספר. ובמהדורה החדשה ב' כרכים הדפיסו את כל החלק הראשון שהביא בשם זקנו בתוך הספר 'אמרי פינחס', אך השמיטו את חידושי הנכד שביקש להותיר זכר לעצמו. לכן נזכיר מחידושי באותו קונטרס ד"ת, שיהא לו ולנו לזכות.

מי שאינו אוכל חמין - צריך בדיקה אם הוא מין

כתוב בזמירות שבת בסוף פיוט 'שבת היום': **לְעִרּוֹף בְּשִׁלְחַן לֶחֶם חֲמוּדוֹת. לְעִשׂוֹת הַיּוֹם שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת. שְׂקֵדוֹ וְשִׁמְרוֹ וְעִשׂוֹ**

בְּנֵי. שבת היום ליי. וביאר ע"פ מה שכתב הרמ"א בשם בעל המאור **'כי תקנת רבותינו היא לענג את השבת בחמין וכל מי שאינו אוכל חמין צריך בדיקה אחריו אם הוא מין'**. וכ"כ ב'כל בו', שכל מי שאינו אוכל חמין בשבת חיישינן שהוא מין ואפיקורס ואינו מאמין בדברי חכמים, שהצדוקים היו מפקפקים על דברי חז"ל שפירשו 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת' ואסרו שתהא אש בבית יהודי בשבת, אפילו אם הדליקו מערב שבת, ומובן שעי"ז היו הצדוקים אוכלים רק צונן בשבת, ולזאת מי שאינו אוכל חמין בשבת אינו מעיד על אמונתו בדברי חז"ל שהתירו שהיית קדרת החמין על אש שהובערה מלפני השבת באופן המותה, כמבואר בשו"ע.

מי שלא אכל טשולנט לא נשאר ממנו שריד

וכמו כן היו הצדוקים חולקים על הדלקת הנרות לפני השבת, ועד תקופת הגאונים עוד היו הקראים נחלקים על ענין הדלקת הנר, וכולם כת אחת של מינים ואפיקורסים, צדוקים ביתוסים וקראים. בסופו של דבר נפרדו כולם מכלל ישראל, כל מי שאכל 'טשולנט' לפני אלף שנה, יש מזרע זרעו עד היום יהודים שומרי שבת, מי שלא אכל אז טשולנט לא נשאר ממנו שריד ופליט.

מנא לן שהיה חם גם בסידור הלחם?

ובתוס' במס' חגיגה דף כו: ד"ה סילוקו, הקשו איך היה לחם הפנים 'סילוקו כסידורו' לחם חם כיום הלקחו, היינו שהניחוהו בשבת ראשונה כשהוא חם, וגם סלקוהו מהשולחן כשהוא חם כיום הלקחו, והקשו בתוס' מאחר שאנו פוסקים הלכה כדוד המלך שאין אפיית לחם הפנים דוחה שבת, א"כ היו אופים אותו לפני שבת, א"כ מנא לן דסידור הלחם היה כשהם חמים?

לפעמים סידור הלחם היה אחר כמה ימים

ואף אם נאמר שהיו שתי ניסים, גם שנשאר חם משעת האפיה עד שעת סידורו, ופעמים שעברו כמה ימים בין האפיה לסידורו כגון שחל ר"ה ביום ה' וביום ו', והנס השני היה שנשאר חם ביום הלקחו, א"כ צ"ע מהו הלשון 'סילוקו כסידורו', תחילה יספר לנו על הנס שהיה בשעת סידורו ואח"כ יוסיף לספר לנו שהיה נס נוסף שהיה סילוקו כסידורו?

גחלי האש אלא לסימן שלא יבא לחתות, ואנו אוכלים דווקא חמין בשבת כדי לשמור על קבלת רבותינו שפירשו 'לא תבערו אש' כפשוטו שלא להבעיר אש חדשה, אך מותר להשאיר מקור חום בשבת.

האריז"ל מדמה את לחם הפנים לאכילת עונג שבת

מה נפלא הדבר שמרן האריז"ל מדמה ענין לחם הפנים לאכילת עונג שבת, ונמצא שאותו המלגלג שצחק על פת צוננת בת תשעה ימים, הרי לגלג גם על סידור לחם הפנים שהיה חם ביום הנחתו על השולחן בשבת הראשונה, כי המגדף הזה היה שורש כל המקללים וכל המגדפים שבכל הדורות, לשטותם אסור להשאיר תנור חם לכבוד שבת, וממילא גם סידורו היה צונן ולא רק סילוקו.

'המגדף' הוא שורש 'אותו האיש'

עוד גילה האריז"ל [מובא בעמק המלך] כי 'המגדף' הוא שורש 'אותו האיש' הרמוז בפסוק (אמור כד, טז) **וְנִקֵּב שָׁם יְיָ מוֹת יוֹנָתָן רִ"ת יִשׁוּ**, כל כתות המלגלים והפורשים מכלל ישראל מושרשים באותו מגדף. כי אותו האיש יחוסו שווה לזה של המגדף שגם הוא היה בן אשה ישראלית מרים ולא בן איש ישראלי אלא בן הגוי פנדורא כמבואר בגמ' שבת פרק הבונה. וכן צדוק ובייתוס יצאו מן הכלל, כך מעת לעת נפלטים מכלל ישראל חלקי הרע שהיו מעורבין בהם.

הצדוקים סברו כשיטת המגדף

ונמצא שמה שהצדוקים לא אוכלים חמין בשבת הוא אותו ענין של לגלוג המגדף שאמר שאין הפת חמה ביום השבת בשעת סידור הלחם, וכמו שכתב רש"י שהיה מלגלג על פת צוננת 'תשעה' ימים, אילו היה הפת חמה בסידור הלחם בשבת בבוקר, היה רק צונן משבעה ימים ולא מתשעה ימים, אלא שהיה אומר כצדוקים שאין אוכלין חמין בשבת.

המקושש צדיק כי אכל חמין

בתורה מצאנו שנים שנסקלו, המקושש והמגדף, המקושש חילל את השבת והמגדף לא אכל חמין בשבת, אך את המקושש מכנים במקום אחד 'צדיק', והמגדף

נשאר בתוך תנור החם עד יום השבת

ותירצו בתוס' שהיו אופים הלחם מערב שבת ושמרו על חומו בתוך התנור עד יום השבת, ונמצא שבשעת סידורו לא היה בזה נס. כי נשאר בתנור החם עד יום השבת, [שאז הוציאוהו מהדפוס של ברזל והניחוהו בתבנית של זהב⁷] וכך היה נשאר חומו בתוך התנור בלילי שבתות. ולכן מספר רק על הנס היחיד שהיה בשבת הבאה 'סילוקו כסידורו' שנשאר חם גם ביום הלקחו.

מקור אכילת טשולנט במצות סידור לחם הפנים

ונמצא שהמקור לאכילת טשולנט בבתי ישראל לכבוד שבת, היינו שיש לנו מאכל חם ששומר חומו על האש עד שבת בבוקר, מקורו במצות סידור לחם הפנים כשהוא חם, כי נשמרו בחום התנור כנ"ל בדברי התוס'.

המינים לא משאירים אש שבת

אבל מי שהוא מין ואפיקורס ואינו מאמין לקבלת רבותינו שמותר להשאיר מקור חום לכבוד שבת, באופן המותר, הרי הוא צריך לשפוך קיתון מים על הגחלים שבתנור קודם השבת, כדי שלא ישאר בביתו שום דבר חם בשבת. לא עלה להם על הדעת לשתות כוס תה חם בשבת קודש.

מקפידים לאכול בשבת חמין

אבל אנו בני ישראל הכשרים, יודעים שמותר להשאיר אש דלוקה לכבוד שבת, רק גורפין וקוטמין, לא לכבות

7 רש"י (תרומה כה, כט) ועשית קערותיו וכפתיו - קערותיו זה הדפוס שהיה עשוי כדפוס הלחם, והלחם היה עשוי כמין תיבה פרוצה משתי רוחותיה, שולים לו למטה וקופל מכאן ומכאן כלפי מעלה כמין כתלים, ולכך קרוי לחם הפנים, שיש לו פנים רואין לכאן ולכאן לצדי הבית מזה ומזה, ונותן ארכו לרחבו של שולחן, וכתליו זקופים כנגד שפת השלחן, והיה עשוי לו דפוס זהב ודפוס ברזל, בשל ברזל הוא נאפה וכשמוציאו מן התנור נותנו בשל זהב עד למחר בשבת שמסדרו על השלחן, ואותו הדפוס קרוי קערה.

באכסניה כשהיה בדרכו, ושיבח ואמר כמה נאה אכסניה זו, 'כי אתא אקלע להווא אושפיזא קם קמייהו ביקרא שפיר עבדי ליה יקרא טובא יתיב וקא משתבח כמה נאה אכסניא זו' א"ל.. רבי עיניה טרוטות א"ל רשע בכך אתה עוסק? [וכי עלה על דעתך שאני התכוונתי לשבח את שקר החן והבל היופי?] אפיק ארבע מאה שפורי ושמתייה [החרימו] כל יומא אתא לקמיה ולא קבליה, יומא חד הוה קרי קרית שמע אתא לקמיה הוה בדעתיה לקבוליה אחוי ליה בידיה סבר מדחא דחי ליה, אזל זקף לבינתא פלחא, אמר ליה חזור בך א"ל כך מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה, דאמר מר יש"ו כישף והסית והדיח והחטיא את ישראל'.

קריאת שמע עצמה דחתה אותו החוצה

והרי שורש הפגם שלו ממש כשורש המגדף, כי בני ישראל מתפעלים ומתלהבים מהניסים שנעשו בלחם הפנים, ואומרים 'כמה נאה' לחם הפנים, ואילו הוא רואה את החסרונות ומלגלג. כך רבי יהושע בן פרחיה מתפעל מסדר וכבוד וקדושה של האכסניה, ואותו האיש מדבר על חסרון סדר העיניים. וכשביקש לשוב ולהתפייס לפני רבו, סידר הקב"ה שרבו יהיה באמצע קריאת שמע, היה בדעתו לקבלו אלא שאסור לדבר באמצע ק"ש, סבר 'אותו האיש' שהוא שוב דוחה אותו, יצא מן הדת והסיח והדיח. ונמצא שהק"ש עצמה דחתה אותו החוצה. וזאת משום שהוא גלגול המגדף שנאמר בו 'ונקב שם השם' שהוא ההיפך מק"ש, שהוא אמר יכה יוסי את יוסי שהוא ענין פירוד ושתי רשויות רח"ל, לכן נדחה החוצה ע"י ק"ש עצמה. ונענש בצואה רותחת לשנים רבות מאד, עד שבסופו של דבר יהיה לו תיקון. וכמו שכתוב בגמ' שכשהעלוהו באוב אמר לאונקלוס בר קלוניקוס בר אחתיה דטיטוס על בני ישראל 'טובתם תדרוש ורעתם בל תדרוש כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו', וחז"ל מפטירין בדברי שבח 'בא חזי בין פושעי ישראל לרשעי אומות העולם'. [גיטין נז]. ומבואר שבסוף הכל יהיה לו איזה תיקון.

מילא את העולם בעבודה זרה

אבל עד אז יצא וקלקל את העולם והעמיד וייסד את הנצרות, להמשיך את דרכו של המגדף שנאמר בו 'ונקב

נקרא אותו רשע, כי המקושש אכל חמין והמגדף לא אכל חמין.

מקושש לשם שמים נתכוון

ראיתי דברי צחות מהאדמו"ר בעל ה'חוקי חיים' משומרי אמונים זצוק"ל שהמקושש הלך להביא עצים לחמין שלו לכבוד שבת, וזה שאמרו חז"ל 'מקושש לשם שמים נתכוון'... ונמצא לפ"ז דבר נורא ונפלא שגדול חטאו של המלגלג על החמין בשבת יותר מחטאו של המחלל שבת כדי לאכול חמין בשבת...

לענג את השבת ולהשמין

ונשוב לדברי רבי פינחס מחודרוב שביאר דברי הפיוט: לַעְרוֹךְ בְּשֶׁלֶחַן לַחֵם חֲמוּדוֹת. - על שלחן הטהור היו עורכין לחם הפנים החמודות. והיום שאין לנו שלחן הטהור - לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. - כמבואר באריז"ל סוד החלות שבסעודות השבת המכוונים כנגד לחם הפנים, לעומת המגדף שלגלג על לחם הפנים וקילל, לא כן אנו בני ישראל הכשרים, אנו מברכים את ה' - אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד לְבָרָךְ וְלַהוֹדוֹת. שְׂקֵדוֹ וְשִׁמְרוֹ וְעֲשׂוֹ בְּנֵי שַׁבַּת הַיּוֹם לֵי. - ובזה מיושב סמיכות ענין 'לברך ולהודות' לענין עריכת לחם הפנים על השלחן, כי המגדף שלגלג על נס הלחם החם ביום הלקחו, עמד וקילל, לפי שטותו אסור שיהא הלחם חם בעת סידורו ואינו מאמין שנשאר חם עד עת סילוקו, אנו מברכים את ה' ומאמינים בו ובחכמיו, ומקיימים דברי הבעל המאור⁸ שמצוה להטמין ולהשמין ולהאמין בשבת. על זאת נברך ונודה להשם הנכבד.

יש"ו כישף והסית והדיח והחטיא

האריז"ל מגלה שאותו האיש היה גלגול 'המגדף', ומסופר בגמ' סוטה מז על רבי יהושע בן פרחיה שכבדוהו

8 המאור הקטן (שבת טז): ויש אומרים כי תקנת רבותינו היא לענג את השבת בחמין, וכל מי שאינו אוכל חמין, צריך בדיקה אחריו אם הוא חמין, ואם מת יתעסקו בו עממין, ולהזמין לבשל להטמין, ולענג את השבת ולהשמין הוא המאמין, וזוכה לקץ הימין, ויש מן החכמים אומרים על השמאל שהוא ימין, אנו קורין עליהם מי יתן החרש תחרישון ותהי לכם לחכמה.

מפירצה⁹, וכמאחז"ל 'אחת היתה ופרסמה הכתוב', ועכ"פ הוא כמו כתם על חזקת כשרות של כלל ישראל. ובפרט עכשיו שעדיין לא העיד הכתוב 'החנוכי הפלואי' רק לסוף ארבעים שנה. וא"כ היה לבני ישראל סיבה נוספת לרגום אותו ולמחוק את הכתם הזה מהיחוס הטהור השלם של כלל ישראל, אילו היו לו ילדים, הרי לא היו מקבלים אותם לת"ת 'משלנו', שהרי זה מבזה את ה'פירמה', וא"כ היו שמחים להיפטר ממנו לפני שהוא מעמיד תולדות. ומכל מקום התורה מעידה שאף אחד מהרוגמים אותו באבנים לא היתה כוונתו לכך, אלא רק 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה', לא לשום כוונה צדדית וחשבון אחר.

למרות הלגלוגים לא התקררו בעבודת הקודש

אך עדיין לא נתיישב מדוע מסתיימת הפרשה בדבר נורא כזה שהרגו יהודי. וביאר הג"מ רבי מאיר שמחה זי"ע פירוש נפלא מאד, שהמגדף הרי לגלג על פרשת לחם הפנים, ובאבן עזרא מוסיף שגם לגלג על 'שמן זית כתית למאור' בפרשה שלפניה, כי המנורה והשלחן הם עדות שהשכינה שורה בישראל, וזה לגלג על עדויות

9 **שמות רבה** (פרשת שמות) ומנין שלא נחשדו על הערוה שהרי אחת היתה ופרסמה הכתוב שנאמר (ויקרא כד) ושם אמו שלומית בת דברי וגו', אמרו רז"ל נוגשים היו מן המצריים ושוטרים מישראל, נוגש ממונה על עשרה שוטרים, שוטר ממונה על עשרה מישראל, והיו הנוגשים הולכים לבתי השוטרים בהשכמה להוציאן למלאכתן לקריאת הגבה, פעם אחת הלך נוגש מצרי אצל שוטר ישראל ונתן עיניו באשתו שהיתה יפת תואר בלי מום, עמד לשעת קריאת הגבר והוציאו מביתו וחזר המצרי ובא על אשתו והייתה סבורה שהוא בעלה ונתעברה ממנו, חזר בעלה ומצא המצרי יוצא מביתו שאל אותה שמא נגע בך אמרה לו הן וסבורה אני שאתה הוא, כיון שידע הנוגש שהרגיש בו החזירו לעבודת הפרך והיה מכה אותו ומבקש להרגו, והיה משה רואה אותו ומביט בו וראה ברוח הקודש מה שעשה בבית וראה מה שעתידי לעשות לו בשדה, אמר ודאי זה חייב מיתה, כמו שכתוב (ויקרא כד) ומכה אדם יומת, ולא עוד אלא שבא על אשתו של דתן על כך חייב הריגה, שנא' (שם כ) מות יומת הנואף והנואפת, והיינו דכתיב ויפן כה וכה וגו', ראה מה עשה לו בבית ומה עשה לו בשדה.

שם השם, כביכול עשה נקב וחלל בשם ה' ומילא את העולם בעבודה זרה, והכל התחיל ע"י חוסר התבטלות לקדושת לחם הפנים, וביטול אכילת חמין לכבוד שבת.

הנוצרים "העבירו" את השבת ליום ראשון

הנוצרים הראשונים עוד היו מבני ישראל ופגמו בקדושת השבת והעבירוהו ליום ראשון בשבת, הגם שאין בזה שום ממש, עשו פעולה חיצונית לפגום בכבוד השבת. וכל זה נמשך מפגם המגדף שלגלג על חום לחם הפנים, על החמימות דקדושה שיש בלב ישראל.

למה לא מסיים בדבר טוב?

כתב הג"מ רבי מאיר שמחה זי"ע עה"פ בסוף הפרשה 'וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת הַמִּקְלָל אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אָבֶן וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, צ"ע איך סיים הפרשה בדבר כזה שעשו כאשר צוה ה' את משה ורגמו יהודי, ועוד יש להבין כפל הלשון שכבר כתב 'וירגמו אותו אבן' מה לו לכפול ולומר שעשו כאשר צוה ה' את משה? וברש"י תירץ שלא תאמר שרק רגמו באבן, אלא קיימו כל אשר צוה ה' את משה - 'כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחיה רגימה ותלייה'.

מכות לאפרושי מאיסורא

וכתב הרה"ג רבי שמואל דוד אונגר אב"ד נייטרא זצוק"ל בעל ה'נאות דשא' ע"פ דברי הסמ"ע בחו"מ סי' תכ"א על דברי המחבר שם שאם ראובן מכה את שמעון מותר ללוי להכות את ראובן כדי לאפרושי מאסורא, באופן שע"י הכאת לוי לראובן יפסיק ראובן להכות את שמעון. וכתב הסמ"ע שאם יש לו ללוי עוד סכסוך צדדי עם ראובן בענין אחר, ורוצה לנצל את המצב כדי 'לסגור חשבון', אל יכה את ראובן אפילו כדי להפרישו מלהכות את שמעון.

להעלים את הכתם...

עפ"ז ביאר שהרי המגדף בהיותו בן איש מצרי הרי הוא מערער את עדות הכתוב על קדושתן של ישראל, שהגויים אמרו 'אם על גופן שלטון, על נשותיהן על אחת כמה וכמה', עד שהעיד הכתוב 'החנוכי הפלואי', והמגדף היה בן אשה ישראלית ואיש מצרי והוא היחיד שנולד

לא הושפעו מהליצנות

לכן הכתוב מעיד שגם אחר הלגלוג 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה', ולא השפיע עליהם הדבר מאומה, הביאו שמן זית למנורה, הביאו סולת ללחם הפנים י"ב חלות על שלחן הטהור.

למה התורה סיפרה את מעשה המגדף?

עוד יש לבאר 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה' ע"פ מש"כ רבינו בחיי בסוף הפרשה, שיש להקשות למה סיפרה התורה את כל מעשה המגדף, לכאורה היה ראוי להסתיר את הענין ולא לגלותו כלל מפני כבוד ה', ואם משום לימוד דין המקלל, היה הכתוב יכול לומר כמו בשאר המצוות שבתורה 'איש איש אשר יקלל אלקיו ונשא חטאו'?

בשו"ע דילגו על הסיפורים

ברוך ה' אשר נתן לנו ד' חלקי שו"ע, אחד מהחלקים הוא חושן משפט, והוא כולל הרבה מאד עניינים שבין אדם לחבירו, המעיין בבית יוסף על הטור ימצא שהרבה הלכות נובעים מתוך ספרי השו"ת של רבותינו הראשונים ע"י מעשה שהיה שפלונני הזיק לפלוני וחזר והכה וכדו', וכמעשיות דגמרא בסדר נזיקין בחנן בישא וסנוקרת וכדו', וכן מי שיש לו בקיאות בספרי השו"ת יודע המון מעשים שהיו במשך כל הדורות, לא כל המעשים מלאים בקדושה וטהרה ולא כל בעלי הדין היה להם מדות טובות ומתוקות, ולכן חיבר רבינו הב"י פסקי הלכות בשו"ע, שם לא מצוטטים כל המעשיות שהיו ברנשבורג ושאר ארצות שבעולם, כתוב רק את מסקנת ההלכה כמו שהיא. כי למה לנו לדעת פרטי בעלי הדין ואיך היה מנהגם ומשאם ומתנם, העיקר לדעת פסק ההלכה למעשה. [פרט לרבנים יושבי על מדין, י"ל שיש להם תועלת בזכרון המעשים הרבים כדי לדמות מילתא למילתא, ואכהמ"ל].

גם בן נח שגידף חייב מיתה

וכן מקשה רבינו בחיי בפרשה זו, מה ראה הכתוב לספר לנו מעשה המגדף? עוד הקשה שהרי הלכה זו ד'איש כי יקלל אלקיו ונשא חטאו' והוא חייב מיתה, אינו שייך דווקא לבני ישראל כי גם בן נח דינו כן, שאחד מז'

אלו. בא הכתוב והעיד 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה', אף ששמעו את הבליו ולגלוגו לא נתקרו בעבודת הקודש והמשיכו לעשות עבודת הנרות ולחם הפנים באותה התלהבות כבראשונה, ולא השפיעו עליהם דברי הלגלוג של המגדף. הרי שהפרשה מסיימת בדבר טוב ונפלא מאד, שבני ישראל נשאר בתמימותם הראשונה, ולא הלכו לחקור עוד פעם אם הלחם חם או קר.

במושב ליצים לא ישב

דרכה של ליצנות לפעפע כארס נורא, ובכוחה לצנן כל התלהבות מקיום המצוות, גם מי שאין לו שייכות לאותו לגלוג, אין לנו השגה כמה דברי לגלוג יכולים להשפיע על לב האדם. והרי הרמב"ם כתב שכן הוא בהכרח שאם הוא מתגורר וחי בין ליצים, ממילא הוא נשפע מליצנותם, כך היא המציאות שכל הדר במדינה שאינם זהירים בענין אחד ממצוות ה', יעבור איזה זמן וימצא שגם הוא נחלש באותו ענין.

לדון לכף זכות כדי לא להתקרר מהעבירה

וכאשר כתב מהרי"ל דיסקין זי"ע בשו"ת על 'הוי דן את כל האדם לכף זכות', שנאמרו כמה טעמים וסברות בדבר, ומהרי"ל מחדש טעם נפלא שאם לא תדון אותו לכף זכות, ותחשוב שהוא עבר עבירה בשאט נפש בלי צד של זכות, ממילא ישפיע הדבר על הרואה להחלש באותה מצוה שבתורה.

השפעת הסביבה

מי שנמצא בסביבה של אנשים המזלזלים בזמן ק"ש ותפילה רח"ל, גם אם בתחילה כשבא לגור שם כואב לו הדבר במאד מאד, לאחר שנה או פחות כבר יתקרר, ולאחר זמן ימצא גם את עצמו מתפלל אחר סוף הזמן. אילו מתחילה היה דן לכף זכות, שבאמת הם רוצים להתפלל בזמן ולקרוא ק"ש בזמן, אלא שיש להם איזה אונס גמור וכדו', אף שהלימוד זכות אינו אמיתי, לימוד הזכות ישמור על נפשו שלא תתקרר אצלו חומרת העוון וימשיך להקפיד לקרוא ק"ש בזמנה ולהתפלל תפילה בזמנה. ויש עוד כמה וכמה עניינים כאלה ביהדות, שהדר במקום של מלגלים, סופו שגם הוא בעצמו יהא נחלש באותו הדבר. רחמנא לשזבן.

בהזכרת שם ה' צריך לרעוד באיבריו

רבינו בחיי למד מכאן איך לעשות ברכה בכוונה, אף שאסור לנו להגות שם הוי"ה באותיותיו, מצווים אנו לכוון במחשבה שם הוי"ה בשעת אמירת שם א-דני, כמבואר בשו"ע או"ח סי' ה'. ובמג"א הוסיף שצריך לרעוד באיבריו בהזכירו שם ה'. וזהו חלק העיקרי שבברכה, לעצור ולהתבונן בהזכרת ה', ואח"כ להמשיך בברכה שהכל נהיה בדברו או שעשה לי כל צרכי וכן כל שאר מאה ברכות.

מנין עשרה נלמד מהמרגלים

ב'אגרא דכלה' מבואר שממה שלמדו חז"ל ממעשה המרגלים שצריך עשרה לתפילה, גז"ש קהל קהל עדה עדה, מה שם עשרה אף כאן עשרה, ניתן להבין שבסוף יהיה למרגלים תיקון. וא"כ לדברי רבינו בחיי יש גם תיקון ל'מגדף', שהרי ממנו למדו איך צריך לברך את ה'. לעומת אותו המקלל שהזכיר תחילה את ה' בדחילו ורחימו... ואח"כ קללו רח"ל. כך צריך אדם להזכיר שם ה' בדחילו ורחימו, לזכור כי הוא ית' אדון הכל, היה הוה ויהיה, ואח"כ לברך.

הזכיר את ה' בסילודין

רבינו בחיי מפרש שזהו הטעם שהתורה סיפרה את מעשה המגדף, כי לפעמים שאי אפשר ללמוד דבר רק מהצד ההפוך, כשרואים צדיק מברך בדחילו ורחימו, אומרים 'טוב הוא צדיק גדול ואני לא', אבל כשראו איך המגדף מזכיר את ה' בסילודין, מתעוררים מאד שלא תהא כוהנת כפונדקית, אם המגדף מזכיר כך את ה', על אחת כמה וכמה שהמברך צריך להזכיר שם ה' בדחילו ורחימו.

התעוררו ממעשיו לעשות עוד דבר

וזש"כ 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה', מלבד מה שקיימו בו מצות סקילה, נתעוררו ממעשהו לעשות עוד דבר, וכשחזרו לביתם קיימו את דבר משה 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו', להזכיר את ה' ביראה ואהבה בכל פעם.

מצוות בני נח הוא שהמברך את ה' חייב מיתה, וא"כ מה תועלת לספר שהיתה אמו מישראל?

שיתבונן תחילה בלבו בפירוש אותיות השם

ותירץ רבינו בחיי בשני פנים. וזלה"ק בתירוץ השני: 'והשנית כי מכאן יתבאר לנו עיקר גדול ופינה עצומה בברכות, וכיצד יתחייב האדם לברך השם, שהרי המקלל בתחילה פירש את ה' באותיותיו ואחר כך קללו, זהו שאמר ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל, ונתחייב על זה בעונש מיתה, וכן כנגדו לענין הברכה והשכר צריך המברך כשהוא מברך את ה' שיתבונן תחילה בלבו בפירוש אותיות ה' ובמה שהן מורות ולכוון בהם במחשבתו, ואחר כך יברך את ה' ויזכירנו בפיו, ועם זה יקבל שכרו משלם ויחיה חיי עד. זכר לדבר מה שכתוב (תהלים קמה, א) ארוממך א-להי המלך ואברכה שמך לעולם ועד, יאמר ארוממך תחילה במחשבתו ובכוונת הלב ואחר כך ואברכה, כענין שאמרו (ברכות ח.) לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל'.

לא לחטוף את הברכה

לימוד גדול מלמדנו רבינו בחיי מפרשה זו, שלא לברך את הברכה בחיפזון, אלא להזכיר תחילה שם ה' בכוונה ובכבוד, ברוך אתה ה', להתבונן במחשבתו במה שאומה, ואח"כ ימשיך 'שהכל נהיה בדברו'.

להתבונן במה שמוציא מפיו

כי רש"י מפרש ויקב בן האשה הישראלית את השם כתרגומו 'ופרש', לשון אמירה ופירוש מהפה, כך צריך יהודי לברך מאה ברכות 'ויקב' לפרש ולומר שם ה' בדחילו ורחימו, ולהתבונן במה שאומה, ואח"כ להמשיך 'שהכל נהיה בדברו'. ובהמשך הפרשה 'ונקב שם ה' כתוב בסוגריים ברש"י ונקב לשון קללה כמו מה אקוב', והרי לנו סתירה בדברי רש"י. וכן באבן עזרא הביא ב' פירושים על תיבת 'ויקוב' י"א שפירושו 'ויפרש' כמו 'אשר נקבו בשמות', וי"א שהוא כמו 'מה אקוב', והראשון קרוב. והרשב"ם כתב 'ויקב', 'הזכיר את ה' ואח"כ ברכו'.

אהבת הגר גדולה ביותר

וכמו שהתבאר בשיעורי הרמב"ם שיש מצות 'אהבת הגר' היא גדולה יותר ממצות 'אהבת ישראל', כי באהבת ישראל כתוב 'ואהבת לרעך כמוך', אות ל' דלרעך מורה על שיאהב את חברו באופן שיגיע לו הטוב כמוהו, אך לא כתוב שיאהבנו ממש כעצמו, רק שיגיע אליו הטוב כמוהו, משא"כ בגר כתוב 'ואהבת לו כמוך', היינו שתאהבנו כאהבת עצמך, ודומה לואהבת את ה' אלוקיך, וכן מדויק עוד הרבה בפסוקים.

גר הצדק ר' ישראל חיבר 'יום זה מכובד'

ודאי פשוט וברור שאנו אוהבים ומכבדים ומתכבדים בגרים, ואפילו אחד מהזמירות המזמרים בשבת בכל בתי ישראל חיברו גר צדק, 'יום זה מכובד' ר"ת **ישראל הגר, יום, ששת, ראשון, אכול, לא תחסר** - ר"ת ישראל. ואח"כ מסיים ב'השמים מספרים כבודו', הגירסה הראשונה הייתה 'גם הארץ מלאה חסדו, ראו כי כל אלה עשתה ידו', ר"ת 'הג"ר. אבל שררה אין נותנים לגר.

רצה שיגדלו אותו

והנה כאשר הגר בא להתגייר יכול לחשוב בטעות שכשם שהגויים נהגו שבבוא אליהם מומר ישראל ח"ו הם רוממו אותו מאד, ואולי גם הוא כשיבא להתגייר ינשאוהו ישראל עד למעלה ראש, אבל לאחר שנתגייר רואה שאין נותנים לו שררה.

יהודי ותיק או יהודי טרי?

וזה שכתב רש"י על בן המצרי שנתגייר, והנה בא עתה מקרוב למשכן ה' ורואה את הכהנים מניחים י"ב חלות על השלחן, טען הגר שצריך להניח חלות טריות ולא ישנות, ביאר הגריש"א שהגם שהוא מדבר על פת צוננת עיקר כוונתו על עצמו שיש לכבד ולרומם ולנשא את ה'יהודים הטרשים' היינו גרי הצדק שבאו זה עתה מקרוב, אני אין לי מנהג אבותי בידי, ואתם בני ישראל מדורות הקודמים הנכם כמו חלות צוננות ישנות, מנהג אבותיכם בידיכם [א געווארענער איז ערגער / בעסער פון א געבארענער], אצלי הגר אין שום 'מלומדה', כל דבר אצלי חם וטרי, אתם צוננים במנהג אבותיכם. אבל דעת התוה"ק כי אדרבה העיקר הוא קבלת המסורת מדור לדור.

המגדף התגייר

ראיתי בספר 'דברי אגדה' - שיעורי 'פרקי אבות' להגרי"ש אלישיב זצוק"ל שכתב ליישב התמיהה הנ"ל איזה ענין היה למגדף לזלזל בלחם הפנים, וכי כהן הוא שצריך לדאוג על הפת הצוננת? וביאר כי המקלל מכונה בפסוק 'בן איש מצרי', וברש"י כתוב בשם תורת כהנים שהמגדף התגייר. והרמב"ן הקשה מה מקום לגיירו והרי אמו מישראל וישראל הוא. ויש מהראשונים שפירשו שלפני מתן תורה עוד לא היה מוחלט הדין הנפסק בפרק עשרה יוחסין דאזלינן בתר אמו - וישראל גמור הוא, כמו שלמדו מסוף פ' ואתחנן, אך כאן בפרשת אמור עדיין לא נתברר הדבר, ולפני מתן תורה הלכו כדרך האומות 'הלך אחר פחות שבשניהן', ולכן הוצרכו לגיירו לזה המגדף.

הגויים מכבדים מאוד את המומרים

וביאר הגריש"א שדרך הגויים שאם נשתמד ח"ו איזה יהודי, הם מנשאים את המומר מדרגה לדרגה עד שנעשה להם ככומר ובישוף גדול, אפילו אותו האיש שהוא הגדול שבגדוליהם, גם הוא היה יהודי משומד.

לא נותנים שררה לגר

לא כן בני ישראל, אם גוי בא להתגייר, אף אחר שנתגייר כדת וכדין, ומקיימים בו 'ואהבתם את הגר', בשלושים ושש מקומות הזהיר הכתוב על אהבת הגר, אמנם אעפ"כ אין מגביהים אותו מיד להיות נשיא על כל ישראל, וכמ"ש בגמ' יבמות שצריך שיהיה אמו מישראל ועוד כמה שיטות ודעות לענין שררת הגרים, כ"ש מלוכה שצריך להיות ממש מתוך בני ישראל כמ"ש 'מקרב אחיך תשים עליך מלך', עד שהוצרך אגריפס להוריד דמעות מעיניו כשקרא את הפסוק זה, שהרי הוא מלך אע"פ שלא היה 'מקרב אחיך'. ועל שאמרו לו באותו מעמד 'אחינו אתה' באותה שעה נגזר הדין על החורבן. ובגמ' מבואר שאפילו שררת ראש הקהל בבבל לא נותנים לגרים. אף שיש לבני ישראל הסתכלות חשובה מאד על הגרים, יותר מכל החשיבויות, מי לנו גדול מהגרף פוטוצקי הי"ד, אך הגרף פוטוצקי עצמו ידע שעם כל גדולתו לא היו ממנים אותו לשררה על יהודי וילנא.

גר צדק דומה ללחם טרי

ובזה נתאחדו שני הפירושים ברש"י, כי המגדף הגר רצה להקים אהל אצל שבטי ישראל, דחוהו ואמרו לו, עוד צריך לעבור כמה דורות אולי הנכדים שלך יוכלו להקים אהל אצל שבטי ישראל, אם תשתדך כראוי עם משפחות מישראל יהיו גם הם כלולים במחנה ישראל. עמד ולגלגל על לחם הפנים, שצריך להניח חלות טריות, כשם שהוא ראה בהיותו גוי שמנשאים את החדשים שבאו מקרוב. אך הוא צריך להכנע לדת התוה"ק.

מערכות לחם הפנים רמז לשה סדרי משנה

בערוגת הבושם¹⁰ כתב ע"פ מש"כ במדרש שלחם הפנים מסודרים ששה כנגד ששה, והרי השלחן מסודר כנגד המנורה שהיא אור התוה"ק, ו' לחמים מצד זה כנגד

10 ערוגת הבושם (אמור) ונראה לבאר בס"ד די"ל ענין שתי מערכות של לחם הפנים הוא ע"ד מאה"כ לכו לחמי בלחמי דקאי על התוה"ק דקרוי לחם, כמש"כ את קרבני לחמי דקאי על עבודת הקרבנות וכמאה"כ לחם אלקיהם הם מקריבים, ויש שתי בחינת לחם היינו התלמוד והמעשה, וי"ל בלחה"פ מרומז זה שתי מערכות, וכל אחד ואחד שש חלות, מערכה אחת כנגד התלמוד שעיקרו ששה סדרי משנה המרומזים בפסוק והי' אמונת עתיך חוסן ישועות תכמה ודעת כדרז"ל, ומערכה האחרת כנגד המעשה, והוא בחינת המרומזים בפסוקי תהלים תורת ד' תמימה משיבת נפש עדות ד' נאמנה וגו' פקודי וגו' מצות ה' ברא וגו' יראת ד' טהורה וגו' משפטי ד' אמת וגו', עיי' בסידור האר"י ז"ל. והנה אחת מעיקרי ושרשי האמונה היא שזאת התורה לא תהא מוחלפת וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נמסר למשה רבינו מפי הגבורה, לאפוקי מאותן רשעים האפיקורסים תיפח רוחם האומרים דהתורה והמצות צריכין שיהי' בכל עת לפי רוח הזמן, וכבר נתיישנו תקנות וגדרים שעשו רז"ל סייג לתורה, דלפי העת החדשה צריך לעשות נימוסים ומנהגים שיהי' מתאימות לפי מה שהזמן מבקש תפקידו, והנה גם מגדף הזה לגלג על לחם הפנים הנ"ל, שהוא מכוון כנגד התלמוד והמעשה היינו התורה ועבודה שקרויים לחם, לגלג אותו מגדף ואומר אין דרך המלך לאכול פת צוננת של תשעה ימים אלא שצריך לאפות בכל יום פת חמה ובקרבו ישום ארבו דהתורה והמצות צריכין שיתחדשו לפי רוח הזמן החדשה, והשי"ת שציוה להוציא את המגדף

ששה סדרי משנה, ו' לחמים מצד זה כנגד ו' פסוקים המשבחים את קיום התוה"ק, תורת ה' תמימה, עדות ה' נאמנה, פקודי ה' ישרים, מצות ה' ברא, יראת ה' טהורה, משפטי ה' אמת. וכתוב בסידור האר"י ל' שהם מכוונים כנגד פסוק 'והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת, יראת ה' היא אוצרו'.

התורה העתיקה מפעמת בקרבנו

וכלל הדברים שהתוה"ק הנמצאת עתה בידינו, היא עתיקה משנים קדמוניות, והרי היא בידינו כמו שהיא היתה מעיקרא. החוקרים הפילוסופים לא יכולים להבין איך יתכן שהתורה הקדומה והעתיקה כ"כ, עדיין יש לה חיות והתחדשות בלבנו עד היום הזה, והרי היא נכתבה בזמן אחר לגמרי, כשאנשים חשבו מחשבות אחרות לגמרי, איך היא חיה היום הזה. אם ירצו אם לא ירצו, אבל זו המציאות שהתוה"ק המצויה עתה בידינו היא הנתונה למשה רבינו, אף שהיא עתיקה עד מאד, הרי היא מציאות של חיים חדשים ממש בכל יום בכל עת ובכל שעה.

מתחברים למשכן מלפני שלושת אלפים שנה

בכל שנה אנו משקיעים כמה שבועות ללמוד על המשכן וכליו, לומדים את דברי רש"י ומעיינים אם יריעות המשכן כיסו את העמודים מצד מזרח או לאו, או אם הקרסים היו ממש מעל הפרוכת או אמה סמוך להם, ומה הפירוש 'חצי היריעה תסרח' אמה אחת או שתי אמות. והרי מדובר במשכן שלפני יותר משלושת אלפי שנה, ואין אנו רואים אותו היום, ואעפ"כ אנו מעיינים ומתחברים לזה מאד מאד.

כל התורה העתיקה אקטואלית

לפי השטות של הכופרים אין ללמוד אלא ענין אקטואלי ששייך לנו היום. אבל אנו יודעים שיש כאן נס נורא ונפלא שה'פת' הישנה עדיין 'חמה' בלבנו, ואנו מוצאים עניינים חיים מאד מאד בכל פרשה ופרשה שבתורה, זהו נס שלא כדרך הטבע איך שאנו מוצאים בכל פרשה

ולרגום אותו באבנים למען דעת כי זאת התורה היא נצחיות עומדת לעד וא"ש בס"ד.

אבד עליה הקלח...

אלא שבכל דור ודור עומדים מגדפים כאלו שצוחקים על התורה כאילו היה ישנה מדי, וצריך לשנותה ולחדשה כפי התחדשות הזמן, עפ"ל. ויש לאותו המגדף שמות וכינויים שונים בכל דור ודור, משכילים, רפורמים, קונסרבטיבים, ציונים, שורש כל אלה הוא 'ונוקב שם השם', שעשה נקב באמונה הק' ולא מאמין שהתורה הישנה היא חמה ולוהטת בליבנו עד היום הזה.

כשהמגדף מחוץ למחנה - ישראל עושים כאשר צוה ה'

ומכל זה למדנו מה דחף את המגדף ללגלג דווקא על לחם הפנים, כי כל הוויכוחים שבכל הדורות כלולים בזה, והיסוד למה שכלל ישראל דחו וניתקו את הרפורמים מהיהדות, הוא בפסוק 'יוציאו את המגדף מחוץ למחנה וירגמו אותו אבן', ורק בזכות ההתבדלות הזו, יכלו לקיים המשך הפסוק 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה'. לולא ההתבדלות הזו מכל המלגלים לא היו יכולים כלל ישראל להשאר קיים ביהדותם, כמו נמק שהולך ומרקיב עוד ועוד חלק מגוף האדם, רח"ל. לא היתה ברירה אלא לעשות ניתוח ולהוציאם מן הכלל, וכמו שאמר הבעש"ט זי"ע בשעה שהבדילו את הפרנקיסטים מן הכלל, אף שזה ניתוח והשכינה בוכה על שחותכים ממנה איבר, אעפ"כ הכרחי לעשות זאת. כאשר העיד הג"מ רבי יעקב עמדין זי"ע שהבעש"ט זי"ע היה שותף באותה החלטה, מחמת חוסר ברירה, שלא יחלחל הלגלוג בתוך גוף הקדושה ח"ו. כל מי שמדבר בנוסח הזה שהתוה"ק צוננת ולא שייך לחיות איתה בחמימות עד היום הזה, אותו מוקיעים מן הכלל.

בכל דור רוגמים את המגדף

התוה"ק נקראת לחם, כמ"ש 'לכו לחמו בלחמי', הם אומרים שהיא פת צוננת וצריך לחדש אותה מזמן לזמן, ללכת אחר הבלי הזמן מה נקרא טוב ומה נקרא תועבה ולא ללכת אחרי מש"כ בפרשת אחרי קדושים מה נקרא תועבה ומה לא. רח"ל. לזאת אנו צריכים לחתוך ולהבדיל מדור לדור עוד ועוד איברים מן הכלל, כמו שרגמנו את המגדף באבן, אף שזה מאד כואב להשליך אבנים על יהודי שאמו מישראל, אעפ"כ הכרחי לעשות

ענין השייך לנו היום הזה. הרפורמים תמהים ואומרים שאין לזה שום הסבר במציאות לחיות 'חם' בתוך דבר 'ישן'. כדברי המלגלג שאין כבודו של מלך לאכול פת צוננת, ומה לכם לחפש בתורה ישנה בת אלפי שנים.

לא יפה לשנוא גוים...

בשנת תר"ץ ישבו אסיפת רע-בנים קונסרבטיבים למחוק גירסת 'שפוך חמתך' מהגדה של פסח, כי זה לא הומאני לדבר כך... לאחר חמש עשרה שנה קם רב מאגודת הרבנים והסביר להם שאפילו אילו לא היה כתוב 'שפוך חמתך' בהגדה של פסח, היו צריכים לתקן מחדש ולהכניס גירסה זו בהגדש"פ, לאחר שכל הגויים אשר לא ידעו עמדו ושתקו על שפיכות דם ישראל כמים, (עובדיה א,י) מַחֲמֵס אַחִיךָ יַעֲקֹב תַכְסֶּה בַּיּוֹשֶׁה וְנִכְרַתְּ לְעוֹלָם: בְּיוֹם עַמְדֶּךָ מִנְּגֶד וְגו'. והרי בוודאי צריך לומר 'שפוך חמתך'.

מה לדורנו אם האנטישמיות העתיקה?!

הם לא הבינו איך שייך לומר 'שפוך חמתך' לאחר שכבר התפייסו האומות, ומה שייכות לגויים שבימינו עם טיטוס ורומיים קדמוניים, ומה שייך לומר 'עמים אשר לא ידעו' וכו', אבל אנו בני ישראל הכשרים המאמינים בני מאמינים אומרים בכל דור ודור 'שפך חמתך' בקול ובהתלהבות, בחמימות נפלאה כזו.

למה לא מפסיקים את הנוסח הישן?!

הכופר אינו מבין איך אנו אומרים 'נוסח ישן' כשהמציאות בשטח השתנתה כמה וכמה דורות. אבל אנו אומרים את הנוסחאות הישנים ולומדים את התורה הישנה, וזה חם מאד. הדבר הישן שיהיה חם, זהו נס.

יהיו בעיניך כחדשים

והרי שאותו גידוף ולגלול לא היה רק על לחם הפנים בלבד, זהו שורש כל החירופים והגידופים של כופרי כל הדורות כולם. זה היה הויכוח עם הרפורמים אם לחם הפנים צריך להיות טרי, או ישן וחם. ואנו מראים להם בכל דור ודור שהתוה"ק חמה ולוהטת, יכנסו נא לבית המדרש בפרשבורג ויראו את מרן החת"ס זי"ע עומד ודורש בתורה, וימצא בכל פרשה ופרשה איך יש לה שייכות לכל דור ודור, לחם חם ביום הלקחו.

אמר רבינו, כשאני מסתכל על זקני וזקנותי הצדיקים הגדולים כהרים וגבעות, יש לי 'יחס' גדול מאד מאד, כלומר שזקניו הם בעלי מדרגות גבוהות ועצומות, ובבואו למדוד את יחס גדלותו, הוא צריך להשתוות אליהם, ובהשוואה אליהם הוא קטן שבקטנים לעומת גדולתם המופלגת.

הייחוס מחייב ודורש

וכן כל מי שיש לו סבא קדוש מאד, אין בזה שום מקום לגאווה ח"ו, אלא אדרבה זה מחייב אותו מאד לתקן מעשיו דיבוריו ומחשבותיו כי יש מעליו מדרגות גדולות שהוא צריך לייחס עצמו כלפיהם. וזה שאמר רבינו שאין בעולם יחסן כמוהו, שהוא רואה עצמו קטן שבקטנים יותר מכל בני דורו, כי הוא מייחס עצמו לצדיקים נשגבים כאלה. וזה שאמר שאין בכל הדור 'מרחק' כזה בין אדם לדורותיו הקודמים כמוהו.

מרחק הוא ענין יחסי

עד שבא ה'צדיק מזיבנברג' ואמר לרבינו שהוא יחסן יותר גדול ממנו, כי כמה שלא יהא המרחק בין הרה"ק מראפשיץ לקדושת זקניו הקדושים, עדיין יש ביניהם הרבה דמיון והשוואה, שהוא מניח תפילין כמותם ושומר שבת כמותם וכדו', אלא שרבינו אמר שכלפי הפנימיות הוא מייחס עצמו כרחוק מאד מאד מקדושתם, כפי ערך ענוותנותו. אבל היהודי הפשוט שהוא היחיד בכל משפחתו שמניח תפילין, הרי גם בחיצוניות ניכר ההבדל העצום בינו לבין משפחתו, וא"כ הוא 'יחסן' יותר גדול, כי יחסית המרחק בינו למשפחתו גדול מייחס המרחק שיש בין הרה"ק מראפשיץ לאבותיו הקדושים.

יהודי משתמש בייחוס להתעלות

חז"ל מספרים¹¹ שלפני מתן תורה אמר הקב"ה לשאר האומות, 'הביאו לפני ספרי יוחסין כדרך שבני מביאין

זאת כדי שיתקיים בכל שאר בני ישראל 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה'. רק בזכות שבכל דור רוגמים את המגדף, זוכים ישראל לתורת משה מסיני עד שנת ה' אלפים תשפ"ד.

יום שני יב אייר תשפד

(מס' שיעור 38432149)

נוקם על עלילותם - הילולא דרשב"י בצל המלחמה << מעולמו יצא - עבודת השם בקבלת הדיחוי {א}

אתמול היה יארציט הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ בן הרה"ק רבי מנחם מנדל זי"ע ונספר שתי עובדות קדושות, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

מי יחסן יותר גדול?

בנו הרה"ק רבי אליעזר'ל דזי'קובער זי"ע סיפר שפעם אחת ישב רבינו עם חסידים ואנשי מעשה ודיבר אודות יחוסו הגדול, אבותיו הקדושים מכמה דורות היו בעלי רוח הקודש, וכך היה לו יחוס רם ונישא מכמה צדדים, עד שסיכם שאין בכל הדור יחסן מופלג כמותו, וסיכם ואמר שאם יש אדם יותר מיוחס ממנו בדור, היה רוצה לראות את פניו. נענה אחד היושבים ליד השולחן, שהיה מבעלי הבתים של זיבנבערגן שברומניה, ואמר 'רבי, אני יחסן גדול יותר מכם, וכששאל אותו רבינו 'מה היחס שלכם?' השיב שהוא היחיד במשפחתו שמניח תפילין ונוטל ידיו לסעודה ומברך על נטילת ידיים קודם האכילה. חיך רבינו ואמר 'היהודי מזיבנברג צודק'.

מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו

וביאור הענין כי ענין 'יחוס' הוא כשמודדים חפץ או אדם או כל ענין, מודדים אותו ביחס לדבר הדומה לו, ועל פי זה קובעים מי יותר גדול או קטן, זה ביחס לזה, הגדול הוא גדול ביחס לקטן ממנו, הקטן הוא קטן ביחס לגדול ממנו, כשאמר רבינו שהוא 'מיוחס גדול', לא היתה כוונתו להתפאר ח"ו ביחוסו הרם, שהרי כבר למד אצל הרבי מלובלין זי"ע שאדרבה יש לדחותו מחמת יחוסו, כנודע שלא רצה לקבל אותו כתלמיד 'בגלל שהוא יחסן גדול', וא"כ פשוט שלא בא להתפאר ביחוסו. אלא שכך

¹¹ **ילקוט שמעוני** (פרשת במדבר תרפד) בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם שנאמר הבו לה' משפחות עמים - **כשם שבני מביאין**, ויתילדו על משפחותם וכו'.

להצניע את גדלותו

כי באמת היה אותו צדיק בעל מדרגה נפלאה, שהרי באמת ראה על הכוס שלא נטבלה, אלא שסבר רבינו שמעלה זו מהוה חסרון גדול לנפשו. וכן היה דרכו של הרה"ק מראפשיץ בכל ענין לסלק הגאווה. וכמ"ש בשו"ע¹² שהמתענה ומפרסם את תעניתו, מוטב לו שלא יתענה, וא"כ י"ל שגם הרואה בעיניו הטהורות את הכלים שאינם טבולים, ומספר לחבריו, מוטב לו שלא יראה... אם כעבור שנים רבות ישאל את הרה"ק מראפשיץ מדוע עשית לי כן?!, ישיב לו 'דטבא לך עבדית לך', עשיתי לך מה שיותר טוב בעבורך בטוב הנצחי. שבפעם הבאה שלא ישתה מכוס מחמת שאיננה טבולה, לא יספר לסובבים מה הוא 'רואה', אלא ימצא תירוץ אחר למה אינו שותה... כי כל מעלה רוחנית יש לה חשיבות רק כשהיא בינו לבין קונו, אם משתף אחרים בהשגותיו הרי הוא בחשש עבודה זרה, שלא יעשה עצמו ע"ז ח"ו.

חטא כדי שיזכה חברך

כל זה סיפר הרה"ק מראפשיץ לבנו הרה"ק מדז"יקוב, כביכול הודה לו שהוא אמר שקר לאותו חבר, כי אומרים לו לחבר חטא כדי שיזכה חברך, שישאר החבר איש כשר ולא יפרסם מעלותיו לרבים...

הילולא דבר יוחאי

ועתה נזכירה דודיך מיינו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע בענין הנוגע מאד האידנא שיש עיכובים ומניעות מלעלות להר מירון להילולא דבר יוחאי הבעל"ט.

לספר לעוללים הקטנים את אשר התעללתי במצרים

רבינו השאיר ג' ספרים קדושים; זרע קודש, אילה שלוחה, אמרי שפר. ונזכיר מש"כ בזרע קודש פר' בא, ובאריכות יותר ב'אמרי שפר'. הקב"ה אמר למשה רבינו 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו

לי'. ויש ביאור [כמדומני מאחד מתלמידי החת"ס זי"ע] שגם אם הגוי יש לו יחוס עד אברהם או נח, הוא בא בגאווה והתנשאות, ואינו יכול להביא ספר יוחסין בהכנעה ושפלות 'כדרך' שבני מביאין לי'. כי כשיהודי מזכיר את יחוסו, הוא מתבונן בשפלותו וריחוקו מקדושתם הרמה, ושואף להתעלות, והגוי מזכיר את יחוסו ומתנפח מגאווה.

בעניים טהורות ניתן לזהות אם כלי טבול

רבי אליעזר'ל בנו סיפר עוד מעשה ששמע מאביו, שפעם אחת בהיותו אצל הרבי מלובלין זי"ע, ישבו חסידים ואנשי מעשה ושתו מע"ד ודברו בענייני עבודת ה', ישבנו שם 11 חברים, לימים נתפרסמו כולם כרבנים גדולים מנהיגי עדות חסידים, ואני הייתי אחד מהן 11 חברים, אחד מהחברים לא רצה לשתות מע"ד, שאלו אותו חבריו מדוע אינו שותה, השיב שהכוס שלפניו אינה טבולה, שאלוהו חבריו 'זאת מנין לך?' השיבם אותו אחד, שהוא קיבל מהרבי מלובלין שלפני הטבילה שורה על הכלי רוח טומאה, וכל מי שיש לו עיניים טהורות יכול לראות מקיף שחור על הכוס שלא נטבל כהלכה. ואני [הרה"ק מראפשיץ זי"ע] אמרתי לאותו חבר, 'ואני אומר לך שאתה לא רואה ואינך יודע כלל מה שאתה מדבר, אני עכשיו אשלח לקנות י"א כוסות, והשליח יטבול רק עשר ואחת לא יטביל, והוא יגלה לי מה הכוס שלא נטבלה, ואעמיד את הכוסות לפניך ונבדוק אותך אם יש לך עיניים טהורות כאלה להכיר את הכוס שאינה טבולה...! ואכן כך עשה, כשבאו הכוסות לפניו, העמיד הרה"ק מראפשיץ לפני אותו חבר את י"א הכוסות, ובאמת הכיר מה הכוס שאינה טבולה והראה עליה... אך הרה"ק מראפשיץ לא נתפעל ממנו ואמר בקול 'הנך רואה שאינך יודע מה אתה מדבר...'

השפלות וההכנעה חשובים ביותר

כי ההתפארות לפני אנשים על מעלתו שהוא מכיר בכלי שאינו טבול, זוהי מדה שפלה עד מאד, עד שסבר הרה"ק מראפשיץ שטוב לו ולנשמתו לעשות לו 'שטיקל' כזה, שתפול רוחו עליו ויחשוב שטעה ולא הכיר איזה כוס לא נטבלה, כי השפלות וההכנעה חשובה לנפשו הרבה יותר מעצם ההתפעלות במדרגת ראייתו הזכה.

12 **שולחן ערוך** (אור"ח תקסה,ו) המתענה ומפרסם עצמו לאחרים להשתבח שהוא מתענה, הוא נענש על כך.

צובעים בערב פסח, כל זה הוא בבחינת 'התעללתי' ביחס לערכי, וזאת כדי ללמד אתכם אמונה בכמה וכמה דרגות, בְּזֹאת תִּדְעוּ פִּי אֲנִי ה', לְמַעַן תִּדְעוּ פִּי אֲנִי ה' בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּעֵבוֹר תִּדְעוּ פִּי אֲנִי כְּמֹנֵי בְּכָל הָאָרֶץ.

תרד לקטנות המוחין כדי לספר יציאת מצרים

כל סדר עשרת המכות היה כלפי מעלה כמו 'עולל ויונק', ולכן גם אתה תוריד את עצמך לספר 'באזני בן ובן בן', לא לפי ההשגות הנעלות שלך אלא לפי ההשגות שלהם, כי אני עשיתי כמו עולל לא פעלתי עם כוחי הגדול אלא עם כוחי הקטן, בכל מכה ומכה פרטים קטנים וקטני קטנים, גם אתה תרד לקטנות דקטנות המוחין כדי לקיים מצות הסיפור.

לאבא מאוד חשוב הצעצוע של התינוק

עפ"ז ביאר רבינו לשון הפסוק בתהילים צ"ט וְנָקַם עַל עֲלִילוֹתָם, ע"ד משל לאבא שנתן לבנו הקטן משחק לשחק בו, מטבע קטנה, או איזה חפץ שבור שרגילים לתת לילד, או אגוז לשחק בו, בעיני האב אין הדבר נחשב לכלום, אין לו שום חשיבות, אבל הילד משתעשע באותו צעצוע ומשחק בו זמן רב, אם אחד יקח מהקטן את המשחק, ינקום בו אביו לא כמו מי שגנב אגוז מסכן או פקק של בקבוק, אלא יתעמת איתו ממש כאילו גנב וחטף דבר יקר מאד, משום שבנו הקטן הרי מתענג ומשתעשע באותו המשחק. אף שע"פ האמת אין למשחק שום חשיבות, ינקום בו כאילו שהוא חשוב מאד, הכל משום שבנו משתעשע ושמח בו.

נקם על עלילותם

כמו כן הקב"ה נוקם בגויים 'על עלילותם', כי כשהגויים עושים צרות לבני ישראל, מלבד מה שהם גוזרים על מצות שופר ומצה וכדו', הרי הם גם בוזזים מבני ישראל דברים שאינם מעיקרי האמונה והדת, אלא שישראל נוהגים כן בחשיבות יתירה כשהם רואים שהוא דבר נאה ומתקבל לעבוד את ה' בדרך זו. וכגון מה שמנעו מהצדיקים והחסידים להתוועד יחד, או גזירות אחרות לבטל אותם מעבודת ה'. גם עליהם הקב"ה נוקם כפי 'עלילותם' היינו כפי הכאב שיש לכלל ישראל אף שאינם מצוות מדאורייתא או מדרבנן.

למען תספר באזני בן ובן בןך את אשר התעללתי במצרים', הביאור הפשוט 'התעללתי' לשון צחוק ולעג, כמ"ש רש"י. הרה"ק מראפשיץ מפרש שתיבת 'התעללתי' הוא לשון עולל ויונק, משל ללמדן מופלג שבא להסביר גמרא לנער קטן, הוא צריך להנמיך את שפת דיבורו לרמה המובנת לתלמידה, כדי שיוכל להבינו, וכן כל אדם שמספר יציאת מצרים לבניו, הוא נכנס בעצם למחשבות הפשוטות של הילד הקטן כדי שיוכל לצמצם עצמו באופן שהילד יתפעל מגדולת ה' שעשה לנו ניסים ונפלאות כאלה. האבא כשלעצמו הכין את נפשו בהכנה דרבה לקדושת הפסח, ולמד הרבה בספה"ק וב'גבורות השם' למהר"ל זי"ע, וסוד העשר מכות ועשר הספירות בסוד נגוף ורפוא ועוד כהנה וכהנה, אבל כשהוא צריך לספר יציאת מצרים לבניו הקטנים, 'לפי דרכו של בן, אביו מלמדו' ו'כנגד ארבעה בנים דברה תורה', זוהי מצוותו לתאר בצורה מושכת את הסיפורים והעלילות שמעניינים את הבן הקטן כפי דרגתו.

השי"ת עשה עלילות שאינם לפי כבודו

ואל יאמר האדם שאין זה לפי כבודו, לזאת אומר הקב"ה 'למען תספר... את אשר התעללתי במצרים', לשון עולל ויונק, גם אני הקב"ה כביכול הורדתי את עצמי בשפלות נוראה מהכח האמיתי שלי, שהייתי יכול לאבד את פרעה ואת כל מצרים ברגע אחד, לא ישאר מהם שריד ופליט, כמו שעשיתי לצבא סנחריב כשעמדו בשערי ירושלים¹³, ואף אחד מהם לא קם בבוקר חי. אבל במצרים ירדתי לצייר קומיקס חי של עשר מכות דם צפרדע כינים ערוב וכו', כל הדפים הצבעוניים שהילדים

13 **מלכים** (ב,יט,לב) לִכְן כֹּה אָמַר ה' אֶל מֶלֶךְ אֲשׁוּר לֹא יָבֹא אֶל הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא יוֹרֶה שָׁם חָץ וְלֹא יִקְדְּמוּהָ מִגֵּן וְלֹא יִשְׂפָּךְ עָלֶיהָ סִלְלָה: בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר יָבֹא בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבֹא נָאֵם ה': וְגִנּוּתִי אֶל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִּי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי: וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מִלְּאָף ה' וַיִּגַּף בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָף וַיִּשְׁפְּימוּ בַבְּקָר וְהָנִה כָּלֶם פְּגָרִים מֵתִים:

ייענשו גם על מניעת ההילולא

מלבד מה שהגויים והקליפות ייענשו על שהרגו רבים מבני ישראל, וכל הצרות והצוקות שיש לנו בימים האלה, אלפים ורבבות ומאות אלפים מישראל גלו ממקומם, ואין יכולין לדור בבתיהם, והם גם מאיימים תמיד על בני ישראל בכמה מיני פצצות ונזקים, מלבד כל זה, יש עליהם עוד טענה קשה עד מאד, אם ח"ו ימנעו מאיתנו את שמחת ההילולא דרשב"י, ראויים הם לנקמה כפולה ומכופלת, כי הקב"ה נוקם אפילו על עלילותם.

לעשות לעוללים פאות במירון

עוד יש לרמז בזה על ילדי החלאקה, תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא, הרי הם ממש 'עוללים ויונקים' המבקשים שגם הם יזכו לעשות להם הפאות במירון כמנהג האריז"ל בכל הדורות, וכבר שנה שלימה שמספרים לו שבל"ג בעומר יסעו למירון ויעשו לו פיאות. הילדים הקטנים מצפים ומשתוקקים לכך, באו הרשעים הללו ומבטלים את שמחת 'עלילותם', העוללים והיונקים. והרי ילדי ירושלים אין יודעים בדיוק מה זה חיזבוללה ואיראן, הם רק יודעים ששני המזיקים הללו מפריעים לשמחת החלאקה שלהם, לפי שכלו אומרים לו בבית בימים האלה, שלכאורה לא יוכלו לעשות לו שמחת החלאקה במירון בגלל שיש רשעים שזורקים שם פצצות.

האריז"ל עשה חלאקה לבנו משה במירון

הרשעים עשו עוולות הרבה יותר קשות מביטול שמחת החלאקה במירון, אך הקב"ה כן מוסיף זאת לכובד משקל חטאתם, אף שאין זה מדאורייתא או מדרבנן, וגם מה שכתוב בכתבי האריז"ל שמהרח"ו מספר על רבו האריז"ל שנסע למירון לעשות חלאקה לבנו משה, ואינו יודע אם זה היה קודם שידע את החכמה הזאת או אחר שידע חכמת הקבלה ע"י גילוי אליהו, כי המעשה הזה לא היה בסוף ימיו כשהיה גר בצפת, אלא שנים רבות קודם לכן כשהיה גר במצרים, היה נוסע ממצרים למירון לעשות חלאקה לבנו ושהה שם ג' ימים בשמחה. והרי אם היה הדבר לפני הגילויים הגדולים, א"כ גם לפי דרגתו הנוראה של אריז"ל הרי

זורקים פצצות לאזור הגליל

מה נאמר ומה נדבר, הרי אנו עומדים כעת במציאות של מלחמה בארץ ישראל, כבר כמה חדשים שאומות העולם שונאי ישראל רוצים לבלענו ח"ו, מכיון שהם זורקים פצצות גם לאזור הגליל יש שמועה שבשנה זו לא יוכלו לעלות ולשמוח בהילולא דבר יוחאי ביום ל"ג בעומר שיחול ביום א' שבוע הבא.

המבטל אותנו מדברים כאלה הקב"ה נותן בו נקמתו

והרי זה כהגדרת הרה"ק מראפשיץ שהגויים והרשעים מונעים מישראל גם דברים שאינם מעיקרי הדת, כך גם הנסיעה למירון אינו מעיקרי הדת, 'כי רחמנא לבא בעי, ומצרף מחשבה טובה למעשה', ובפרט רבי שמעון בר יוחאי שדעתו שהכל הולך אחר מחשבת הלב, ובהלכות שבת פוטר בעשה מלאכה בדבר שאינו מתכוון, ובנסתרות התורה נותן עיקר החשיבות לכוונת המצוות, 'אבל מה שאנו נוהגים בהם, כי כפי מיעוט שכלנו נראה לנו שזהו עיקר החשיבות, ודבר נאה ומתקבל הוא בעינינו לעבדו בדרך זה, **לכן מי שבא ומבטל אותנו מדברים כאלה, הקב"ה כועס עליו ונותן נקמתו בו, באמרו איך מלאת לבך להעיז כנגדי וליקח מבני הנעימים את המנהגים הטובים והישרים אשר נתתי להם כדי להנאותם ולשמח אותם, זה דומה עלי כאילו בטלתם מהם את גוף התורה והמצוות.**

הדר באר"י מצוה שיסע למירון

הרה"ק מראפשיץ מדבר שם בעניינים חסידיים אחרים, אך אנו נלמד מדבריו הק' לענין הנסיעה למירון בל"ג בעומר, שהוא בגדר 'עלילותם', ביחס לתורה ומצות העיקריים, אף שאין זה ח"ו ענין של עולל ויונק, שכן מבואר בכתבי האריז"ל במשנת חסידים 'מי שדר בארץ ישראל מצוה שיסע למירון בל"ג בעומר', אבל ביחס למצות דאורייתא ושאר מצוות ומעשים טובים, הרי זה בגדר 'עלילותם', וכהגדרת רבינו על 'מנהג הצדיקים להתוועד יחד וכדו', לבטל אותנו מדברים שאנו חושבים לעבודת השם'.

הקב"ה מצרף את צער הילדים שלא עשו להם פיאות במירון

'ונוקם על עלילותם', היינו שהקב"ה מצרף גם את טענת הילדים הקטנים שיש להם על איראן... למה לא עשו לי פיאות במירון??? וכן כלל העליה לל"ג בעומר, שיש חסידים ואנשי מעשה שמניעתם מלעלות למירון נחשב אצלם כליל הסדר בלא אכילת מצה, הקב"ה גם מחשיב את הדבר כפי שכלנו, כאילו גזרו על מצה בפסח...

ששון לחתן ושמחה לכלה

כתב הרה"ק רבי יהושע מקוטנא זי"ע בהקדמת ספרו 'ישועות מלכו' עה"פ 'ויחד יתרו', פירשו חז"ל שנעשה בשרו חידודין חידודין, והוא דבר פלא כי הפירוש הפשוט הוא לשון חדוה ושמחה, איך חז"ל הפכו פירוש לגמרי? וכתב יסוד גדול כי יש ג' לשונות, שמחה ששון וחדוה, החילוק ביניהם הוא כך, השמחה היא כשאדם מקבל דבר שלא היה לו עד הנה, ושמח בו. הששון הוא כשנאבד ממנו חפץ יקר והושב לו, כמ"ש שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, וכתוב באבות דרבי נתן שאדם הראשון נולד מהול, ובחטא עץ הדעת נמשכה ערלתו, ואח"כ צוה הקב"ה לאאע"ה לחזור לעשות ברית מילה, וע"י הברית יש לנו ששון על שהושב לנו הברית הראשון. וזה שאומרים בשמחת חתן וכלה 'אשר ברא ששון ושמחה', לעומת החתן שחיפש את אבידתו ועכשיו מצאה, אומרים לשון 'ששון', לעומת הכלה שלא חיפשה אבידה, היא רק מציאה חדשה ואומרים כנגדה לשון 'שמחה', ששון ושמחה חתן וכלה, ששון לחתן ושמחה לכלה.

'חַדוּה' - מתחזק לשמוח

אמנם הלשון חדוה כתוב בכל מקום כשאדם מתחזק לשמוח גם כשהוא במצב קשה, בספר עזרא בכו ועשו תשובה על חטאיהם, אמר להם עזרא (נחמיה ח, ו) וְאֶל תִּעְצְבוּ כִּי חֻדַּת ה' הִיא מְעַזְבְּכֶם, היו שם זקנים שעוד זכרו את הבית הראשון וכו' עליו, אמר להם עזרא להתגבר להיות בשמחה גם כשיש להם סיבה לבכות, שם שייך לשון חדוה.

הוא בגדר 'עלילותיו' לעומת מה שהשיג אח"כ את החכמה האמיתית. ולכו"ע אינו עיקר מעיקרי הדת, אבל סוף כל סוף העוללים ויונקים מצפים שניסע עמהם למירון לעשות להם פיאות.

על הכל יבוא במשפט

הרה"ק מראפשיץ מחדש שבמהרה בימינו, כשיבא הקב"ה בעמק יהושפט, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו, ישפטו אותם גם על מה שהפריעו לנו משמחת ההילולא דרשב"י. אף שידונו אותם על רציחת בני ישראל ועוד פשעים נוראים, גם ידונו אותם על ענין זה.

הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלֵילָתוֹ

עפ"ז ביאר רבינו את הפסוק הוֹדִיעוּ לַה' קְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלֵילָתוֹ, למה לא כתוב הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים מעשיו, נפלאותיו, או גבורותיו. אלא 'עלילותיו' דווקא, כדי שנדע שהקב"ה עושה לנו ניסים רבים, באופן של 'עלילותיו'.

הקב"ה הפיל מסוק באיראן

אתמול שמענו שהקב"ה הפיל מסוק באיראן ומתו כמה מראשיהם, זה לא סיפור גדול כלפי הקב"ה, הוא ענין קטן שבקטנים, עשה שם ערפל ונפל מסוק. זה ממש משחק עלילה קטנה. אנו מצפים להתגלות הנבואות הגדולות שנאמרו במפורש מה שיהיה כשיעמדו רגליו על הר הזיתים, כיום הלחמו ביום קרב, כח הרבה יותר גדול, אבל עד הישועה הגדולה, ביז צום קרעטשמע בלע"ז, עושה הקב"ה הרבה 'התעללותי' כאלה, סיפור ילדותי אבל סיפור יפה. אך אנו מצפים לגאולה שלימה, גילוי גדול שיהיה באחרית הימים, שלא ישאר שום מקום לספיקות. לא כמו פרעה שעושים איתו עלילות, בכל מכה הוא נכנע ושוב מרים ראש, נכנע ושוב מרים ראש, הקב"ה היה יכול לתת לו מכה אחת גדולה ולא להשאיר ממנו מאומה. אלא שיש לקב"ה סדר איך הוא גואל אותנו קמעא קמעא בבחינת 'התעללותי' במצרים, ומצוה עלינו לספר את כל אשר התעלל בשונאינו, הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלֵילָתוֹ!

בוודאי ענוש ייענש כדת וכדין, כי הקב"ה נוקם על עלילותיו.

***

מה הפירוש הפשוט של 'מעולמו יצא'?

ראיתי בספה"ק 'מי השילוח' להרה"ק מאיז'ביצא זי"ע בפרשת אמור בקצרה, ובאריכות בספר 'מעייני גנים' להגה"צ רבי שלמה אסולין זצוק"ל, [אדם גדול מבני ברק שנסתלק לפני כמה חדשים, והספדנוהו בשעתו] ע"פ דברי רש"י עה"פ 'ויצא בן אשה הישראלית' שפירש ג' פירושים בתיבת 'ויצא', והארכנו לעיל לבאר בענין 'מפרשה שלמעלה יצא' שלגלג על לחם הפנים, וכן מה שיצא חייב מבית דינו של משה שלא נתנו לו לנטוע אהלו במחנה ישראל, אך הפירוש הראשון הוא 'מעולמו יצא', וצריך להבין הדברים כפשוטן, איך רצה רש"י שילד בן חמש למקרא יבין את דבריו הק' 'מעולמו יצא'. ב'שפתי חכמים' הביא בשם דברי דוד שכל איש ישראל מיום הולדו נקשר בעולם העליון במקום הקודש, וכשחוטא, יוצא מאותו המקום שנקשר למעלה, הרי זה כמו עונש כרת, אך אין דרכו של רש"י לומר בקצרה 'מעולמו יצא' ולהשאיר סוד הדברים לרבינו בעל ה'דברי דוד'. איך חשב רש"י שתינוקות של בית רבן יבינו מהו 'מעולמו יצא'. בשלמא מה שכתוב במשנה אבות 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' מובן בפשטות, כי רואים בעין שאנשים מתים ע"י קנאה תאוה וכבוד, אבל המגדף הרי עדיין היה בחיים וכבר כתוב עליו שיצא מעולמו? וגם לפירוש ה'דברי דוד' צ"ע והרי כתוב בו 'ויצא' עוד לפני שגידף, איך נפרד מהקשר לעולם העליון לפני שחטא?

גדל בבית הרוס

וביאר הרה"ק מאיז'ביצא זי"ע שהמגדף היה באמת מסכן גדול, היחוס שלו לא היה מזהיר. אמו היתה מפטפטת עם כולם, שלמא עלך שלמא עלך, דברנית היתה, יצאנית היתה, ולא הלכה בדרכי הצניעות. אביו הגוי היה שייגץ מופלג, שעבר על כל ז' מצוות בני נח, כמסופר בדברי חז"ל בפרשת שמות, שבעלה של שלומית היה משוטרי בני ישראל, והגוי היה מהנוגשים וכו', הוה מה דהוה וכך נולד המגדף.

שמחה כלפי חוץ

וכן מצאנו בגמ' חגיגה כתוב אחד אומר עז וְחֻדְוָה בְּמִקְמוֹ וכתוב אחד אומר בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי מִפְּנֵי גְוָה, ומשני 'כאן בבתי גואי וכאן בבתי בראי', דעת רש"י שבבית הפנימי יש בכי, ובחוץ עוז וחדוה, משמע שבחדרים החיצוניים הוא ית' מתאפק כביכול מלבכות, ומראה שמחה כלפי חוץ, ולכן כתוב לשון 'חדוה' שיש התגברות שלא להראות את הבכי שבמסתרים. וכיוסף¹⁴ שרחץ את פני בכיו ועשה עצמו כאילו הוא שמח, שם שייך לשון חדוה על ההתגברות לשמוח.

רב לי עוד שמחה וחדוה'

וכן מבאר רש"י עה"פ 'רב עוד יוסף בני חי', בשעה שירד יעקב למצרים לראות את בנו יוסף, 'רב לי עוד שמחה וחדוה', הואיל ועוד יוסף בני חי, היה קשה ליעקב אבינו לרדת למצרים, היה צריך להתגבר כנגד צערו, ולכן כתוב ברש"י לשון חדוה.

יתרו התגבר על איזה צער אישי

ולכן כתוב 'ויחד יתרו', לא כתוב 'וישמח יתרו' או 'וישיש יתרו', מכאן למדו חז"ל שהיה צריך להתגבר על איזה צער אישי ולשמוח, ולכן פירשוהו שהוא לשון 'חידודין חידודין', שהתגבר על הצער והיה שמח בכח.

מ"ה קדושי מירון

כמדומני שבני הדור שלנו, לאחר המעשה הנורא שהיה בל"ג בעומר תשפ"א בחצות הלילה במירון, כבר נשאר לנו הילולא דרשב"י בבחינת 'עוז וחדוה', שצריך להתגבר שלא להיזכר באותו הצער הנורא על מ"ה קדושי מירון, עד שנזכה לתחיית המתים אז תהיה לנו שמחה שלימה.

מה קורה להילולא דרשב"י במירון?!

והרי הדבר אומר דרשני, מה קרה עם הל"ג בעומר שלנו, זה ד' שנים רצופים שיש כ"כ הרבה מניעות וצער סביב ל"ג בעומר. אמנם עכ"פ מי שמונע מאיתנו שמחה זו,

14 **מקץ** (מגל) וַיְמַהֵר יוֹסֵף פִּי נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל אָחִיו וַיִּבְקֹשׁ לְבָכּוֹת וַיָּבֵא הַחֻדְוָה וַיִּבְךְ שָׁמֹה: וַיִּרְחֹץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפֵּק וַיֹּאמֶר שִׂימוּ לְחֶם:

רצה להתחבר לבניי

אמנם לשבחו ייאמר שהמגדף המסכן השתדל להתחזק, וכמו שכתב רש"י 'בתוך בני ישראל - שנתגייר' והקשה הרמב"ן מה היה לו צורך להתגייר והרי אמו מישראל ויהודי גמור הוא? ותירץ הרמב"ן שאין זה הכוונה גרות ממש, אלא שרצה לקבל על עצמו ייחוס של אמו בלבד, ולשכוח מדרכי הגוים שהוא שייך לשם מצד אביו הגוי המצרי. מסתמא היה מקבל מממשלת מצרים פיצויי פנסיה או אבטחת הכנסה על חשבון אביו המצרי שמת כנוגש של פרעה. והוא עזב את הדרך המצרית ורצה להתדבק בבני ישראל. וזלה"ק: 'אבל נתכוונו לומר שהלך אחרי אמו ונדבק בישראל וזה טעם **בתוך בני ישראל**, שהיה עמהם ולא רצה ללכת אחרי אביו להיות מצרי'.

אזור מיוחד לערב רב

והנה במדבר היו מצד אחד דגלי מחנה ישראל לשם ולתפארת, ומאידך מקום לנפליים מענני הכבוד ולערב רב, המגדף יכל לבחור לגור בין הערב רב, אבל הוא לא רצה להתחבר עמהם, אלא הלך ודבק בבני ישראל, ולכן חיפש היכן להעמיד את האהל שלו. מכיון שאמו משבט דן הייתה לו ציפייה שהם יקרבו אותו. וביקש להיות בחלק הפנימי דמחנה דן, כי עובדי עבודה זרה שבמחנה דן נפלטו מענני הכבוד, עמד אחד כנגדו וגירש אותו משם.

כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה'

נתבונן נא מעט במהלך מחשבתו של המגדף, באותה שעה קשה שמגרשים אותו ממחנה דן, הוא מסתכל על המגרש כשלוחו של יצר הרע, למה אתה מגרש אותי? לאן אלך? והלה אומר לו 'לך לכל הרוחות, לך לערב רב'. והרי זה חלק מאיסור 'הונאת הגר' שלא להזכיר לו מעשה אבותיו, ולכן הסתכל המגדף על המגרש הזה כשליח היצר הרע שרוצה לשלוח אותו להיות בין הערב רב יינוס ויימברוס. ולכן צעק ואמר 'מדוע אתה כך מתנכל עמדי לגרשני אל הערב רב', והמגרש מתעקש בקול ואומר 'כתוב למשפחותם לבית אבותם, ואביך איננו משבט דן'. המגדף ממשיך לחשוב שהוא שליח היצר הרע, כנודע שהיצר הרע יש לו גם הרבה

פסוקים מאד להחליש דעת של בן אדם ולזרוק אותו מבית המדרש.

בא תגור אצלי באהל...

אמר לו המגרש להמגדף הבה נלך למשה רבינו, נשמע מה שהוא יפסוק ונעשה כדבריו. אילו הייתי שם הייתי בטוח שמשה רבינו יגער באותו המגרש הישראלי, ויחבק את בן האשה הישראלית ויאמר לו, אם שבט דן מגרשים אותך, בא תגור אצלי באהל שלי... משה רבינו יש לו מקום בלב לכל נשמה ונשמה, אם לא מקבלים אותך לשיבה, בא ללמוד איתי חברותא בכל יום ויום. הן אמת שאסור לשבט אחר לגור במקום של שבט לוי, הצדיקים עושים הכל כדי להציל נשמה מישראל.

אירוח במחילות שמתחת לאהל

ובאמת שהיה משה רבינו יכול למצוא היתר לך, כי ב'מושב זקנים' לבעלי התוס' עה"ת [לונדון תש"כ] הקשו איך שבט לוי יכלו לגור במחנה לוי והרי הייתה לו קדושת הר הבית, ואסור להיות שם אם טומאה יוצאת מגופו, ואיך חיו שם חיי משפחה? ותירצו התוס' בכמה דרכים, אחד מהתירוצים הנפלאים שלכל לוי הייתה מחילה מתחת לאהל, והרי מחילות לא נתקדשו, ושם היה חדר לגור וגם מקוה להטהר מיד, וטבול יום אינו אסור. וכלשון המשנה במס' תמיד אָרַע קָרִי לְאַחַד מֵהֶן, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לֹו בְּמִסְפָּה הַהוֹלֵכֶת תַּחַת הַבֵּיָרָה, וכו' יָרַד וְטָבַל, עָלָה וְנִסְתַּפַּג, וְנִתְחַמַּם פְּנֵגֶד הַמְדוּרָה. וא"כ היה משה רבינו יכול לארח אותו בחדר מיוחד במחילות שמתחת לאהל שלו, בייסמענט בלע"ז, או לעשות קומה שניה למעלה מהאהל של משה רבינו, כי כשם שמחילות לא נתקדשו כך גגין לא נתקדשו, מה לא עושים בשביל נשמה'לע מסכנה שאינה רוצה לגור בין הערב רב, ונדחף במסירות נפש להתחבר עם בני ישראל, וזה האיש הישראלי שליח היצר הרע דוחה אבן אחר הנופל ומגרשו משבט דן.

בטוח שיצא בדימוס

הרי שכשהלכו לפני משה רבינו לדין, היה המגדף וגם אני בטוחים שמשה רבינו יזכהו, ואדרבה יחייב את המגרש לפייסו ולבקש ממנו מחילה, כי עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר.

אָבֵל וְחַפּוּי רֵאֵשׁ

אבל משה רבינו פסק שאסור לו לגור עם שבט דן, ואין לו ברירה רק לגור עם הערב רב, זה היה פסק קשה עד מאד, כמחט בבשר החי. איך יכול אדם לקבל פסק קשה כזה, הרי הוא מצפה ומקווה שמשה רבינו יזכה אותו וירחם עליו, והנה יצא מבית דינו של משה

לְבָרְךָ עַל הָרְעָה כְּשֵׁם שְׂמֵבְרֶךָ עַל הַטּוֹבָה

מה עושה אדם כשמרחקים אותו מהקדושה ואומרים לו 'המקום שלך שם בין המרוחקים'... ה' ירחם על כל בחורי ובנות ישראל שלא יטעמו עוד טעם מרור של תשובת המוסדות 'לא התקבל', אי אפשר לשער את עוצם הצער העמוק שיש בלב, בפרט כשמקבלים תשובה כזו מכמה מוסדות, ויש עבודה לקבל היסורים באהבה ולא לתלות הדבר בבעלי בחירה, ולבא לבית הכנסת בבוקר ולברך בשמחה 'שעשה לי כל צרכי...'

מֶלֶךְ פּוֹרֵץ גְּדֵר

ועוד שהיה המגדף עומד ותמה כלפי מעלה, והרי משה רבינו מדבר עם הקב"ה, איך יתכן שלא אמר לו הקב"ה לפני שנכנסתי לביתו לשאול בדבר מקום האהל שלי, שהנה עוד מעט יבא לפניך פלוני ופלוני לשאול על בן האיש מצרי הרוצה לנטוע אהלו בשבט דן, אמור להם לקבלו באהבה. כמו שהיה מעשה בשמואל הנביא שאמר לו הקב"ה יום לפני כן, שביום מחר יבא לפניך בחור גבוה ושמו שאול, תמשח עליו שמן המשחה והכתירהו כמלך על ישראל. כך היה הקב"ה יכול לומר למשה רבינו, מחר יבא לפניך בחור מסכן, אביו גוי מצרי, אמו יש לה סמארטפון ופאה ארוכה והיא פטפטנית, אין ישיבה שמסכימה לקבל אותו, אעפ"כ מכיון שיש לו רצון טוב בלב שלא להתחבר עם חברים רעים, והוא רוצה להתדבק בסביבה טובה, תקרבנו ותסתדר עם הפסוק 'למשפחותם לבית אבותם', כשם שהסתדרת עם זמן קרבן פסח שהוא ב"ד ניסן, כיון שהיה רצון חזק וצעקו 'למה נגרע' נתחדש פסח שני ב"ד אייה, הרי שיש 'יוצא מן הכלל', וכן בנות צלפחד שיצאו מן הכלל לטוב בעיניהן תהיינה לנשים' אף שכולם צריכין להנשא לבני שבטן, כך היה הקב"ה יכול לפרוץ את הגדרים של 'ועד הישיבות' ולקבל את המסכן הזה.

למה אתה דוחה אותי?!

כיון שהקב"ה לא אמר כן למשה, היה לו טענות על הקב"ה ועל משה רבינו, והרי אני עושה כל מה שאני יכול להתקרב לקדושה, ואני לא אשם בכך שאבי מצרי ואמי פרוצה, ואתה רואה את המאמצים שלי ואעפ"כ אתה דוחה אותי בשתי ידיים...

לא התקבל ונָשַׁר...

כל אחד מאיתנו ישער בנפשו מה הוא היה עושה במעמד ומצב כזה, האם לא היה נשבר מכל זה? צריכין כוחות הנפש עצומים מאד לעמוד בנסיונות כאלה. ומה נאמר אנן כשמסתובבים לפני עינינו בחורים יקרים נפשות יקרות שקבלו מענה שלילי מהמוסדות 'לא התקבל', ניסו עוד פעם ועוד פעם להכנס לישיבות, ובדקו אותם בעניינים שלא נוגעים להם עצמם, אלא לסביבתם, בצדק או שלא בצדק, ונפלו עי"ז לחלישות הדעת וחלצו התפילין רח"ל, מי יוכל לדון אותם על כך?

קשה לסקול כזה מסכן

וזה שכתוב 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה', שמא היו הרבה מבני ישראל שרצו ללמד עליו סנגוריה ולא לסקול אותו, כי אינו אשם בדברי הגידוף שיצאו מפיו שלא ברצון אלא מתוך צער נורא ואיום, ואין אדם נתפס על צערו. כשאני מתבונן אם הייתי יכול להרים את ידי ולהשליך אבן על לבו, צריך לזה פסוק מיוחד 'ובני ישראל עשו כאשר צוה ה' את משה', להאמין למשה רבינו שהמגדף היה יכול להתחזק ולא התחזק, כיון שגידף הוא חייב סקילה.

גירשו אותו ונשבר והתייאש

וממש כך היה המעשה בגלגולו השני כשהיה אותו האיש ימ"ש, הסיפור התחיל במלה אחת לא יפה, 'עינייה טרוטות', ויש דעה שהוא גם היה ממזר, מי שהוא ממזר הרי כל יצירתו בעבירה ואין לו כח לשמור עיניים, לא נולד בקדושה וטהרה, ומכיון שיצא ממנו דיבור לא צנוע, החרימוהו בארבע מאות שופרות, וכשבא להתפייס ולבקש דרך תשובה מרבו רבי יהושע בן פרחיה, דחה אותו פעם פעמיים ושלוש וכך הרבה מאד פעמים, עד שפעם אחת ריחם עליו רבי יהושע לקבל תשובתו ולקרבו באהבה, אבל בדיוק באותה שעה קרא ק"ש,

טיפש, מה שנגזר שם כך נהיה, ילד אחד מקבל 2 איי קיו וילד אחד מקבל עשר איי קיו, זה מצליח בחידר ומקבל תשעים במבחנים, וזה מקבל רק שלושים אחוז. ואינו אשם כלל, כי 'על כרחך אתה חי'.

אילו הייתי בסביבה טובה...

אדם רואה את עצמו עם סביבה בלתי נוחה, והיא גורמת לו הרבה נסיונות, והוא צועק כלפי מעלה, אילו הייתה לי סביבה אחרת הייתי מתנהג יותר בקדושה והייתי יותר עוסק בתורה. המענה השקט שיש לכל הטענות הללו הוא 'על כרחך אתה חי'.

להוולד מחדש בעולם אחר

מי לנו גדול מהתנא רבי אלעזר בן פדת¹⁶, מרא דארעא דישראל, שחי בעניות נוראה, והגיע למצב של חולשה נוראה מחמת עניותו, ואמר להקב"ה שהוא כבר רוצה לצאת מצער העניות, אמר לו הקב"ה אם אתה רוצה להוולד בעולם אחר, אחריב את העולם ואבנהו מחדש אולי תוולד אחרת, לעת עתה זהו העולם שלך, החברים שלך יש להם אוכל בשפע ואתה חי בעניות, על כרחך אתה חי, ודווקא שם קנה הודו והדרו. לו יצויר שלא

שנאמר ועתה ישראל מה ה' א-להיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'.

16 **תענית** (כה). רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא. עבד מלתא ולא הוה ליה מידי למטעם, שקל ברא דתומא ושדייה בפומיה, חלש לביה ונים. אזול רבנן לשילי ביה, חזיוהו דקא בכי וחייה, ונפק צוציתא דנורא מאפותיה. כי אתער אמרו ליה מאי טעמא קבכית וחייתך? - אמר להו דהוה יתיב עמי הקב"ה, ואמרי ליה: עד מתי אצטער בהאי עלמא, ואמר לי, אלעזר בני, ניחא לך דאפכיה לעלמא מרישא? אפשר דמתילדת בשעתא דמזוני. אמרי לקמיה: כולי האי, ואפשר? אמרי ליה: דחיי טפי או דחיינא? אמר לי, דחיית. אמרי לקמיה: אם כן, לא בעינא. אמר לי: בהאי אגרא דאמרת לא בעינא - יהיבנא לך לעלמא דאתי תליסרי נהרוותא דמשחא אפרסמון דכין, כפרת ודיגלת, דמענגת בהו. אמרי לקמיה: האי, ותו לא? - אמר לי: ולחברך מאי יהיבנא? - אמרי ליה: ואנא מגברא דלית ליה בעינא? מחיין באסקוטלא אפותאי, ואמר לי: אלעזר ברי, גירי בך, גירי.

ועשה לו תנועה כזו שהיה נדמה כאילו הוא מגרש אותו מעל פניו, נשבר והתייאש.

איך באמת צריך להתנהג במצב כזה?

א"כ יש לנו להתבונן ממעשה נורא זה, מה יהודי צריך לעשות כשדוחפים אותו עשרה פעמים? מה היה הרה"ק מראפשיץ זי"ע עושה אם הרבי רבי אלימלך זי"ע היה דוחה אותו מעל פניו, והרי תורה היא וללמוד אני צריך, איך צריך להתנהג במצב כזה, שלא לבא לידי גידוף ח"ו אף שהוא צודק בטענותיו שאינו אשם שזהו היחוס שלו וכו' וכו'.

על כרחך אתה חי

אלא שיש כאן עוד התבוננות אמיתית, כמו שכתוב במשנה אבות (ד,כב) 'על כרחך אתה חי', הביאור הפשוט הוא שגם אם הוא מאס בחייו מרוב צרות, אעפ"כ הוא קם בבוקר לחיות עוד יום בעוה"ז שאינו רוצה לחיות בו, כאשר ספרו לנו זקננו את ההרגשות שהרגישו על הדרגשים באושוויץ. אבל ב'מדרש שמואל' מבאר שהכוונה גם על 'צורת החיים' של האדם שהוא על כרחו, אף אחד בעולם לא 'בחר' מי יהיה אביו אמו אחיו ואחיותיו, אפילו מי שנדמה לו שהוא בחר מי תהא אשתו, גם זו טעות גדולה, כי דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים שמה' אשה לאיש. וכן הילדים של האדם אינם כפי בחירתו כלל, יש לו ילדים יותר בעלי כשרונות או פחות בעלי כשרונות, שמחים וטובי לב או כנועים וחלושים, 'על כרחך אתה חי'.

טיפה זו מה תהא עליה?

וכמו כן במסגרת החיים, יש שנולד במשפחה חשובה ויש שנולד במשפחה שפלה וגרועה, וכן עשירות או עניות, חכמה או טפשות, המלאך¹⁵ הממונה על ההריון מביא את הטיפה לפני הקב"ה ושואל אותו אם יהיה חכם או

15 **נדה** (טז): דריש ר' חנינא בר פפא אותו מלאך הממונה על ההריון לילה שמו, ונוטל טפה ומעמידה לפני הקב"ה, ואומר לפניו רבש"ע, טפה זו מה תהא עליה? גבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני? ואילו רשע או צדיק - לא קאמה, כדר' חנינא דא"ר חנינא הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים,

העולם שלו לא מצא חן בעיניו

המגדף לא הצליח לחיות בעולם המיוחד שהוכן לתיקון נשמתו, וזה שאמר רבי לוי 'מעולמו יצא', לא מצא חן בעיניו העולם שלו, כבחור שלא קבלוהו בשום ישיבה טובה, שיש לו בחירה לעזוב ולעבוד עבודה זרה כאותו האיש רח"ל, או להתחזק במצב שלו, ללכת לבית הכנסת הסמוך ולחפש איזה חברותא יסכים להסביר לו קצת משניות וגמרא, אם יתחזק כך, יזכה להיות גדול יותר מכל גדולי ישראל, עוד יזכה לפעול מופתים כהגרר"ק צוק"ל.

לבקש ברכה ועצה מהרב

בשעה ששמע המגדף מפי משה רבינו שאינו יכול לתקוע אהלו בשבט דן, הייתה לו בחירה להכנע ולבקש ממשה רבינו, שיורה לנו עצה ישרה מהי עבודתו במצב שלו, ואף אם צריך לגור בין הערב רב, יבקש ברכה ועצה שלא להסחף אחר יינוס ויימברוס. ומשה רבינו היה כותב לו קמיע שהערב רב לא יזיקו לנשמתו, אולי היה מניח ידו על מצחו והיו פניו מאירים מקרני ההוד והיו מתרחקים ממנו כל החברים הרעים, או כל מופת אחת, כמו שעשו כל צדיקי הדורות.

דחה דחיתני לנפל והי עזרני

אבל המגדף בחר בצד הרע, יצא מעולמו, ועזב את הקדושה לגמרי. אילו היה רוצה היה יכול לבחור בטוב, כמי שנולד עם כשרונות חלשים מאד, אפילו 'עין יעקב' אינו מבין, יכול להתחיל ללמוד קיצור שלחן ערוך, וכך להשאר יהודי כשר. וכמעשה שהיה לפני כמה שנים ביהודי שנולד במצב מרוחק מהתורה, ועסק בספה"ק קיצור שלחן ערוך כל ימיו, וכך זכה לקיים התורה והמצוות, ובהלוויה שלו בשנת הקורונה כאן בירושלים בא משמים הג"מ רבי שלמה גאנצפריד והשלים המנין ב'שמגר', ומי יודע אם אינו יושב בהיכלו במתיבתא דרקיעא, הרי שיכולין לעשות נחת רוח להקב"ה גם בלימוד קיצור שו"ע, וכל מי שלא קיבל משמים כשרון להבין בדברי אביי ורבא, בוודאי התורה שייכת גם לו, כל אחד כפי מה שהוא יכול לזכות לכל טוב, רק באופן שלא יעזוב את עולמו, רק יחפש ויבקש עצה מצדיק

שמח באהבה במצב שלו, וירצה לחיות חיים אחרים, לא היה קונה לא הודו ולא הדרו.

דיינו שמגדלות את בנינו

גם רבי חייא וגם רב היו להם רבניות שגרמו להם להרגיש ב'גהינום', וכששאלו אותם 'מצא או מוצא' לא אמרו מוצא אָנִי מֵרַמְמוֹת אֶת הָאִשָּׁה אלא 'דיינו שמגדלות את בנינו ומצילות אותנו מן החטא', זה העולם שלי ואין טעם לחשוב על עולמות אחרים, ואם אתה חי בשכונה הזאת אף שיש בה חסרונות, אל תדמה בנפשך לעלות לגור על הירח או על המאדים, ואל תצעק מי יתן לי איבר כיונה אעופה אשכונה במדינה אחרת, כי אסור לו לאדם לצאת מעולמו.

לא מגיעים לעולם 'בטעות'

האמת ייאמר שזה המגדף נולד בעולם מאד מאד קשה, ובכל דור ודור ישנם נשמות כאלה שנולדים בתוך צרות צרורות קשות ומרות, אביו ככה אמו ככה, הגוף מלא כאבים והנפש מלאה שרעפים וכו' וכו', על האדם לדעת שלא מגיעים לעולם הזה 'בטעות', וזה אמור גם על עולמו המיוחד של כל אחד ואחד. המגדף לא בחר להוולד לאבא מצרי ואמא פרוצה, אבל זה המציאות שהקב"ה הכניס אותו בתוך עולם כזה.

ממזר ת"ח גדול יותר מכה"ג

וכתב ה'מי השילוח' דבר נורא שאילו היה המגדף מקבל את ייסוריו באהבה ומשתדל לעשות תפקידו מתוך ריחוק והשפלה כזו, היה הופך להיות אדם הגדול ביותר מכל כלל ישראל, היה מתקרב להקב"ה יותר ויותר והיה זוכה לפעול ישועות בקרב הארץ. כמו שכתוב בגמ' 'גדול ממזר ת"ח יותר מכה"ג הנכנס לפני ולפנים', כי הממזר מרוחק מכל ענין שבקדושה ואעפ"כ לא חש לייסוריו ועסק בתורה במסירות נפש, הוא יותר חשוב מהיחסן הכה"ג שנכנס לפני ולפנים. כי הכה"ג נולד בעולם קל ומכובד ומרומם, הצליח בכישרונותיו לעלות להיות כהן גדול, נו נו, אבל הממזר לא קבלו אותו לשום מוסד נורמלי, לעגו עליו בכל פינה ממזר ממזר ממזר, ואעפ"כ התגבר על חלישות הדעת ויגע בתורה במסירות נפש, לכן הוא גדול יותר מהכה"ג, כי הוא 'לא ברח מהעולם שלו'.

ביגיעות עצומות שאין לשער, עד שנעשה 'שרף'. לא התלונן על מצבו, אלא ראה וקיבל את המציאות כמו שהיא, זה חלקי מאבי וזה חלקי מאמי, עלי לעבוד את השי"ת מתוך המציאות הזו שעמה הקב"ה שלח אותי לכאן.

הנוצרי היה גלגול של 'המגדף'

וזש"כ בעמק המלך בשם האריז"ל ש'אותו האיש' הנוצרי היה גלגול של 'המגדף', היות ולא עמד בנסיון הקשה לקבל את מצבו באהבה, נתנו לו עוד הזדמנות בהיותו תלמידו של רבי יהושע בן פרחיה, והוא דחאו בעבור דבריו הנלוזים, דחיה אחר דחיה, עד שגם כשביקש רבי יהושע לקרבו באהבה ולקבל תשובתו, בהשגחה נתגלגל שהיה אז באמצע קריאת שמע, ולא יכל לקרבו באהבה, ודמיין ששוב הוא דוחהו דחיה נוספת, יצא וגידף וקלקל את העולם עם הנצרות רח"ל.

הקב"ה סיבב שידחה בשתי ידיים

ובזה מיושב הא דאמרו חז"ל¹⁷ שתהא שמאל דוחה וימין מקרבת, ולא לדחות בשתי ידיים כרבי יהושע בן

17 **סוטה** (מז). ת"ר לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו, ולא כיהושע בן פרחיה שדחפו לאחד מתלמידיו בשתי ידיו, וכו'. יהושע בן פרחיה מאי היא, כדהוה קא קטיל ינאי מלכא לרבנן שמעון בן שטח אטמינהו אחתיה ר' יהושע בן פרחיה אזל ערק לאלכסנדריא של מצרים כי הוה שלמא שלח ליה שמעון בן שטח מני ירושלים עיר הקודש לך אלכסנדריא של מצרים אחותי בעלי שרוי בתוכך ואני יושבת שוממה אמר ש"מ הוה ליה שלמא כי אתא אקלע להווא אושפיזא קם קמייהו ביקרא שפיר עבדי ליה יקרא טובא יתיב וקא משתבח כמה נאה אכסניא זו א"ל אחד מתלמידיו רבי עיניה טרוטות א"ל רשע בכך אתה עוסק אפיק ארבע מאה שפורי ושמתייה כל יומא אתא לקמיה ולא קבליה יומא חד הוה קרי קרית שמע אתא לקמיה הוה בדעתיה לקבוליה אחוי ליה בידיה סבר מדחא דחי ליה אזל זקף לבינתא פלחא אמר ליה חזור בך א"ל כך מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה דאמר מר כישף והסית והדיח והחטיא את ישראל.

הדור מה עליו לעשות במצב שלו, וזו עצה לכל הדיחויים שיש לנו בחיים. דחה דחיתני לנפול, והוי"ה עזרני.

יום שלישי יג אייר תשפד

(מס' שיעור 38433624)

אם יאמר לא חפצתי בך - עבודת השם בקבלת הדיחוי {ב'}

כל אדם נברא לעולם יחודי לו

ב"ה ברצוננו להוסיף על דברי ה'מי השילוח' מאיז'ביצא זי"ע שהזכרנו בשיעור הקודם לבאר דברי רש"י בתחילת פרשת המגדף 'ויצא בן אשה הישראלית', מהיכן יצא, רבי לוי אמר מעולמו יצא, מה הכונה 'מעולמו יצא', שאותו העולם הפרטי שהקב"ה ייעד לאותו המגדף, הוא העולם 'שלו', ואפילו שנולד לתוך עולם קשה מאד שלא באשמתו, אביו גוי ואמו פטפטנית, ודחו אותו מכל שבטי ישראל, אף שהוא משתוקק להתקרב לקדושה דוחין אותו מכל וכל, ואפילו משה רבינו פסק שאסור לו לנטוע אהלו בשבט דן. הוא מצדו רוצה להתקרב ליהדות ולא נותנים לו, וזה גרם לו שיצא מפיו מה שיצא.

מְקוֹמָךְ אֶל תִּנַּח

והארכנו לומר שהנסיון הזה שייך לכל אחד, כשהוא מסובב בקשיים ונסיונות שהם למעלה מבחירתו, כגון חולשת כשרונות או חסרונות הגוף והמשפחה, ולמדנו מכאן שאדם צריך לחיות בתוך 'עולמו', לקיים אִם רִוַּח הַמוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמָךְ אֶל תִּנַּח (קהלת י"ד), ולא להתלונן שאילו היה לו גוף אחר ונשמה אחרת וסביבה אחרת ואשה אחרת ופרנסה אחרת, אזי היה זוכה להיות איש כשר.

אילו אבי היה טובל במקווה...

הרה"ק מסטרעליסק זי"ע אמר שאילו אביו היה טובל פעם אחת בחייו במקווה, היתה עבודתו יותר בנקל, אולי היה זוכה לומר 'ברוך שאמר' בהתלהבות כרבו הרה"ק רבי שלמה קארלינער זי"ע, אך לא לקח פטור לנפשו לעזוב את היגיעה בעבודת ה' בגלל שהוא נולד לאבא שכזה, אדרבה מתוך המצב שלו עלה ונתעלה

החיים הק' שם ב'ראשון לציון', היכן מצינו שממזר פטור מאיזה מצוה, אדרבה יש לו מצוה שאיננה לכל ישראל, לקיים מצות 'לא יבא ממזר בקהל ה' עד עולם', וביארו המפרשים שהממזר אינו מוזהר ב'לא יבא עמוני ומואבי בקהל השם', כי י"א דקהל ממזרים לא הוזהרו מלהנשא לפסולין, כלומר שמותר לו לישא מצרית ראשונה כשהיא גיורת. והקשה ב'ראשון לציון' דא"כ איך יוכל לוי או ישראל לכתוב ס"ת והרי הוא פטור ממצוות כהונה.

נסיון קשה אך אפשרי

אמנם הטעם הראשון שבש"ך הוא שמאד קשה לממזר לכתוב פסוק 'לא יבא ממזר בקהל ה' עד עולם', מבלי שיזעף לבו על ה'. אמנם האדם נדרש לעמוד בנסיון הזה, אף שהחיים שלו מופרכים לגמרי, כיון שהקב"ה ברא אותו לעולם כזה, סימן שיוכל למצוא איך לעבוד את ה' משם.

ממזר חייב בכבוד אביו

אי' בשו"ע יו"ד סי' ר"מ בהלכות כיבוד אב 'ממזר חייב בכבוד אביו ובמוראו', והרי אביו הוא החוטא ופושע שהוליד אותו בעבירה דכריתות ומיתות בית דין רח"ל, ובגללו הוא אומלל כל ימי חייו, אעפ"כ הוא חייב לכבדו ולירא ממנו!!! והרמ"א כתב דיש אומרים שאינו חייב בכבודו ובמוראו אלא אם כן עשה תשובה. והרי שלכל הדעות אם שב אביו בתשובה הוא חייב לכבדו ולירא ממנו, אעפ"כ שבגללו הוא אסור לבא בקהל ה' עד עולם.

לממזר יש צידוק גדול לכעוס על אביו

לצערינו ישנם הרבה בנים שאין מכבדים את האבא בגלל שיש להם טענות על איזה טעות שהוא עשה, ובפרט התוהים אחר הפסיכולוגיה המודרנית המאשימה את ההורים בגרימת כל העוולות שהבן עושה וכו' וכו'. והרי כאן בשו"ע נפסק שגם הממזר צריך לכבד את אביו, אין לך טעות גדולה מזו להוליד ממזר רח"ל, והרי זה מעוות לא יוכל לתקון, ממזר זה יש לו טענות מוצדקות ביותר על אביו, ואעפ"כ מחויב לקיים בו איש אמו ואביו תיראו'.

פרחיה, א"כ צריכין אנו למודעי האיך נהג כן רבי יהושע בן פרחיה שהיה אב בית דין לישראל, אלא שהקב"ה סיבב שרבי יהושע בן פרחיה יעשה כן לדחותו כדי שיעמוד זה המגדף בנסיון חוזה, שיוכל לתקן את מה שגידף בתחילה, אך לא עמד בנסיון 'ויצא מעולמו'.

דורש בטובת ישראל

אמנם כתיב 'כי לא ידח ממנו נדח', מי יודע עוד מה שעבר על אותה נשמה גלגולים נוספים כדי לבא לתיקון. והרי חז"ל¹⁸ מספרים שהוא נענש בשמים בצואה רותחת ומתוך מקום עונשו הוא מייעץ לדרוש בטובת ישראל ולא ברעתם, וכל הנוגע בהם כנוגע בבבת עינו, מסתמא גם זה חלק מהתיקון הארוך.

מה חובתו בעולמו שלו

וזש"כ בהקדמת 'מסילת ישרים' יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, היינו בעולמו שלו, ולא להרהר תמיד אולי היה לי יותר טוב בעולם אחר, במקום אחר, במצב אחר ובזמן אחר.

יש פוסלין ס"ת שכתב ממזר

אי' בשו"ע יו"ד סי' רפ"א ס"ד בהלכות ספר תורה 'ספר תורה שכתבו ממזר, יש פוסלין', מקור ההלכה הוא רבינו המרדכי. וכתב שם הש"ך בסק"ח טעם לפסול זה, דחיישינן שבכתיבת הפסוק (דברים כג, ג) 'לא יבא ממזר בקהל ה' גם דור עשירי לא יבא לו בקהל ה', לא קידש את השם... מסתמא זעף לבו על ה' ולא קדשו, לכן יש פוסלין. ולפי טעם זה אם יתן לסופר אחר לכתוב פסוק זה, יהיה הס"ת כשר. וכן כשר לכתוב תפילין ומזוזות שאין בהם את הפסוק הזה. ועי' בש"ך טעם נוסף שיש מצוות שהממזר פטור מהם. והקשה האור

18 גיטין (נז). אזל אסקיה ליש"ו בנגידא, א"ל מאן חשיב בההוא עלמא, א"ל ישראל. מהו לאדבוקי בהו, א"ל טובתם דרוש, רעתם לא תדרוש, כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו. א"ל דיניה דההוא גברא במאי, א"ל בצואה רותחת; דאמר מר כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת.

להנהגת ה', ואמר, מה אני כן יכול לעשות במצב שלי, וזכה למדרגות מופלגות כאלה.

עולמך תראה בחייך ולא עולמם של אחרים

הגר"ש וואזנער זצוק"ל ביאר הא דמבואר בגמ' ברכות יז, 'כי הוו מפטרי רבנן מבי רבי אמרי לה מבי רבי חנינא אמרי ליה הכי עולמך תראה בחייך...' וכן היה מברך את בחורי הישיבה 'עולמך תראה בחייך', עולמך תראה ולא עולמם של אחרים, תסתכל בתוך העולם שלך ותעשה מה שאתה יכול במצב שלך, הן אם אביו גוי, או זקנו גוי, ואי אפשר לתת לו שום מינוי ושררה בישראל, לא תחלש דעתו מכל זה, רק יעשה את שלו בעבודת ה' כפי יכולתו.

מוֹזֵר הַיִּתִּי לְאָחִי

מי לנו גדול מדוד המלך, רגל רביעי שבמרכבה, אחד משבעה רועים, גם הוא נולד 'לתוך עולם קשה', כשהוא נולד חשדוהו אביו ואחיו שהוא ממזר, כידוע ממדרשי חז"ל שאמו נצבת בת עדאל נתרחה מישי שהיה חסיד שבחסידים, וכשהרתה מישי חשדוה בעבירה ולא ידעו שנתעברה מישי, רצו להרוג את דוד אלא שביקש ישי שישאירוהו בחיים ויהיה להם כעבד, לתוך מצב כזה נולד דוד, וכמו שאמר (תהלים סט, ט) מוֹזֵר הַיִּתִּי לְאָחִי וְנִכְרִי לְבְנֵי אָמִי. שלחו אותו לשדה לרעות את הצאן, והמתינו לבשורה 'טובה' שאריה או נמר אכל אותו... כמ"ש בחובות הלבבות²¹ שפעמים יש סייעתא דשמיא שלא ישאר מאומה מהממזר. כך המתינו אחיו לבשורה כזו.

וַיִּקְחֵהוּ מִמְּכֻלַּת צֶאֱן

והיו האחים פוגעים בו בדיבורים קשים ומצערים, כמו שאמר לו אחיו אליאב (שמואל א, יז) 'אני ידעתי את זדונך

21 **חובות הלבבות** (שער התשובה פ"י) כשיקבל עליו גדרי התשובה בכל תנאיה, אשר בכחו ויכלתו מהם, הבורא מקל עליו תשובתו, ועובר לו על מה שנעלם ממנו ונמנע עליו, וישים לו מוצא קרוב מחטאו וירחיב אמתלתו בו. ואם יהיה משער העריות, אשר זכרנו במי שהוליד מאסורה, יכרית הבורא את זרעו, וכו'.

גם ממזר נברא ע"י הקב"ה

כי אע"פ שאביו חטא ופשע, מ"מ הקב"ה הוא זה שברא את בנו הממזר, וכמ"ש רש"י בפרשת נח שהקב"ה צורת הממזר, ואף שהתורה מרחקתו מלבא בקהל ה', אין לו 'לצאת מעולמו', אלא לקבל היסורים באהבה, לקבל כל הדיחויים שדוחים אותו, ולעבוד את ה' כפי יכולתו באותו מעמד ומצב.

רב מרי בר רחל נולד מגוי

חז"ל מספרים בש"ס על רב מרי בר רחל¹⁹ שנולד באיסור ע"י גוי שנקרא 'איסור' שלקח בשבי את רחל בת האמורא שמואל ונולד מהם רב מרי, בן איש מצרי ובן אשה ישראלית, ואח"כ נתגייר 'איסור', ונקרא 'איסור גיורא', אבל בשעת הורתו היה אביו גוי.

בניו הם האמוראים מר זוטרא ורב אבא

מה עשה רב מרי, הלך ללמוד תורה בישיבה של רבא, וזכה שיש ממנו חידושי תורה בכל הש"ס, ובגמ' תענית²⁰ מסופר שזכה לראות מלאכים, וזכה להשאיר אחריו שני בנים אמוראים קדושים מר זוטרא ורב אבא (קדושין סה:). ואף שבאמת נולד לעולם קשה מאד, אביו גוי ואמו שבויה, היו לו מספיק תירוצים לעזוב לגמרי את חיי התורה ח"ו, אך קיבל באהבה את היסורים והתבטל

19 **יבמות** (מה:): רבא אכשריה לרב מרי בר רחל ומנייה בפורסי דבבל, ואף על גב דאמר מר שום תשים עליך מלך, כל משימות שאתה משים - אל יהו אלא מקרב אחיך, האי כיון דאמו מישראל, מקרב אחיך קרינן ביה.

רשב"ם (ב"ב קמט. ד"ה דאיסור) הוא איסור גיורא שבא על רחל בת מר שמואל קודם שנתגייר ונתעברה הימנו בגיות את רב מרי בר רחל ובתוך כך נתגייר ואח"כ נולד רב מרי והוה ליה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והיא מבנות שמואל שנשבו כדאיתא בכתובות (דף כג).

20 **תענית** (כד:): אמר רב מרי ברה דבת שמואל אנא הוה קאימנא אגודא דנהר פפא, **חזאי למלאכי** דאי דמו למלחי דקא מייתי חלא ומלונוהו לארבי והוה קמחא דסמידא. אתו כולי עלמא למיזבן. אמר להו מהא לא תיזבנון, דמעשה נסים הוא. למחר אתיין ארבי דחיטי דפרזינא.

תהילות ממש כדוד המלך 'מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי', מתוך הדיחויים שלו היה יכול להלל לה', אך מכיון ש'מעולמו יצא' ולא הכיר שהקב"ה הכניס אותו בעולם כזה, אלא האשים את אביו ואמו, לכן נפל וגידף.

לגדף או להלל

כל אחד בעולם יש לו בחירה אם להיות כמגדף או כדוד המלך, וכמובן שבין המגדף לדוד המלך ישנם מליוני מדרגות, כל אחד יבחון איך הוא מתייחס לאותו חלק בחיים שאינו כרצונו ונפל לשם שלא בבחירתו. ויתפלל להשי"ת 'אבא אינני רוצה להיות מגדף אלא כדוד המלך, עזור לי שלא לצאת מעולמי, אלא לעשות רצונך כאן במקום שאתה שלחת אותי, ולא יעלה על דעתי להאשים ולכעוס על אחרים, אלא להתבטל אליך באהבה'.

אָבֵן מְאִסוֹ הַבּוֹנִים הַיְתֵה לְרֹאשׁ פְּנֵה

הקב"ה ריחם על דוד המלך, וביום אחד בא שמואל הנביא ע"ה ומשח אותו בשמן השמחה, להיות מלך ישראל, ויהלל דוד את ה' אָבֵן מְאִסוֹ הַבּוֹנִים הַיְתֵה לְרֹאשׁ פְּנֵה (תהלים קיח, כב), אז נתברר לעין כל שאינו ממזר כלל, היה טעות מעיקרא.

הֵלֵא דוֹד מְסַתֵּתֵר עִמָּנוּ

והנה לאחר שישב על כסא המלוכה התחילה שוב מסכת רדיפות, שאול המלך רודף אחריו להורגו ממש, והוא מוכרח לברוח למדבר יהודה ממערה למערה, ובכל מקום שהוא מסתתר להציל את חייו, יש 'מוסרים' ההולכים לספר לשאול היכן הוא מסתתר, כמ"ש בתהילים (נד) בְּבוֹא הַזִּיפִּים וַיֹּאמְרוּ לְשֹׁאֵל הֵלֵא דוֹד מְסַתֵּתֵר עִמָּנוּ, ועוד כהנה וכהנה. ושאול בא עם כל המחנה לתפוס אותו.

למה משחת אותי למלך?!

מי יודע מה אנו היינו מעדיפים במצב כזה, והרי יותר נחמד להשאר רועה צאן שקט עם הכבשים בשדה, לנגן עם חליל להשי"ת, בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני, טעם גן עדן. מישהו אחר היה הולך לשמואל הנביא לכעוס עליו, מה עשית לי כי משחתני למלך על ישראל, הן אמת שהייתי מוזר לאחי ונכרי לבני אמי,

ואת רוע לבבך', "שייגעץ" שכמותך. דוד המלך שומע ושותק, אינו מתמרמר על מזלו, אינו מקלל את אביו ואת אמו, אלא מתבטל להנהגת ה', הוא זה שהכניס אותי לתוך המצב הזה, וכאן אני צריך לעשות לו ית' נחת רוח כפי יכלתי. והיה מתהלך בשדות לרעות הצאן, ואומר פרקי תהילים להשי"ת, ושם בפרקי התהלים הוא מספר את המצב שלו, 'כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני', והקב"ה הראה לו ניסים ונפלאות 'גם את הארי ואת הדוב הכה עבדך', וַיִּבְחַר בְּדוֹד עֲבָדוֹ וַיִּקְחֵהוּ מִמִּכְלָאת צֹאן: מֵאַחַר עֲלוֹת הַבָּיִאוֹ לְרֵעוֹת בַּיַּעֲקֹב עֲמֹו וּבַיִּשְׂרָאֵל נִחַלְתּוֹ (תהלים עח, ע). וכל זה, רק לאחר שקיבל את ה'עולם' שלו באהבה.

יַעֲשֵׂה לִי כְּאֶשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו

מסופר על דוד (שמואל ב, טו) שלאחר שנרדף מאבשלום והוצרך לברוח מירושלים, המליצו לו חבריו הטובים, שיקח איתו את ארון הברית, וכך הקב"ה היה אתו, ויעשה לו ניסים ונפלאות. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִדּוֹק הַשֵּׁב אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעֵר אִם אֶמְצָא חָן בְּעֵינֵי ה' וְהִשְׁבִּנִי וְהִרְאֵנִי אֹתוֹ וְאֵת נֹוֹהוֹ: וְאִם כֹּה יֹאמֶר לֹא חֲפָצְתִּי בָּךְ הִנְנִי יַעֲשֵׂה לִי כְּאֶשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו:

לֹא מֵאֲשִׁים אַחֲרִים

דוד המלך נדחה באותה שעה דיחוי קשה מאד, לא רק הדחיה הראשונה שחשדוהו כממזר, אלא עכשיו אחרי שכבר ישב על כסא המלוכה, מבואר בגמ' הוריות שמי שכבר ישב למעלה, הרבה יותר קשה לו אם מורידים אותו משם, זה גרוע יותר בהרבה ממה שלא היה עולה לשם לכתחילה, והנה עתה התגלגלו הדברים והוא צריך לצאת מירושלים, היה לו נסיון לקחת איתו את ארון הברית, שגם הוא יגלה עמו, אך דוד המלך ממאן ואומר 'אם אמצא חן בעיני ה' והשביני', דוד המלך אינו מאשים אף אחד, אלא מקבל הנהגת ה' באהבה, אם זהו רצונו, שיהיה כך. וְאִם כֹּה יֹאמֶר לֹא חֲפָצְתִּי בָּךְ הִנְנִי יַעֲשֵׂה לִי כְּאֶשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו.

חִיבֵר מִזְמוּרֵי תֵהִילִים

המגדף קיבל דיחוי וגידף, דוד המלך קיבל דיחוי וחיבר מזמורי תהילים, אהללך בחיי, בשמך אשא כפי. ועוד כהנה וכהנה. אילו היה המגדף זוכה, היה יכול לזמר

תהילים זאגער'ס

בכל דור ודור היו 'תהילים זאגער'ס' בכל עיר ובכל מושב וכפר, גם עמי הארץ שלא הבינו 'עין יעקב', היו אומרים תהילים, אפילו זקנותינו שלא ידעו לקרוא ולכתוב, היו אומרות תהילים בעל פה, תהילים הוא הספר שאינו דוחה את האדם לעולם.

מאגרא רמא לבירא עמיקתא

ועתה נתבונן במהלך חיי בנו של דוד; **שלמה המלך**, שלמה בן דוד, בתחילה המליכוהו להיות מלך ישראל, אח"כ היה מה שהיה וירד ממלכותו, כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה, היה איזה ענין שגרם לו לרדת ממלכותו, ואתא אשמדאי שד מזיק והשליכו ד' מאות פרסה, והוא ישב על כסא מלכותו, כמסופר באריכות בירושלמי סנהדרין, לא כעס שלמה ולא טען טענות, אלא הבין שהכל בשליחותו של מקום, הקב"ה הכניס אותו למצב הזה. הייתה לו בחירה להשתדל לשוב לשבת על כסא מלכותו בירושלים, ולא עשה שום פעולה כזו. אלא שב בתשובה על העניינים שגרמו לו לכל זה, והחל לחזר על הפתחים וקיבל באהבה מכות, עלבונות ובזיונות, ואפילו לא השתדל לכתוב אגרת לבניהו בן יהוידע לספר היכן הוא, והרי יש לו די הרבה סימנים לגלות לאנשיו שהוא המלך שלמה, בפרט שהוא היה חכם מכל אדם, לא חסר לו דרכי השתדלות לשוב על כסא מלכותו. לא עשה מאומה אלא אמר כדוד אביו: **אַם אַמְצָא חַן בְּעֵינַי ה' וְהִשְׁבַּנִּי וְהִרְאֵנִי אֶתֹּו וְאֶת נֹוהוּ. וְאִם כֹּה יֵאמָר לֹא חֲפָצְתִּי בְּךָ הַנְּנִי יַעֲשֶׂה לִּי כְּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו. וכך היה מתגלגל מאגרא רמא לבירא עמיקתא. כמבואר בפסוקים איך נראתה סעודתו של שלמה בכל יום, 'סעודת שלמה בשעתה', ואח"כ הוכרח לחזר על הפתחים בעבור חתיכת לחם וקערה של גריסים, ארוחת ירק.**

נסיון נורא

היו לו לשלמה מספיק תירוצים להסיר את הכיפה ולגלח את הזקן והפאות רח"ל, לא היה 'נברא' בעולם שקיבל 'דיחוי' כשלמה המלך, דוד המלך שנדחה והוצרך לברוח במערות, לא היה יושב תחילה על כסא שלם של מלוכה, אבל שלמה המלך ישב על כסא מלכותו

וחשדוני כממזר, אך לא רפדו אחרי במדבר, ועתה משחת אותי למלך, וירדפוני חנם ממערה למערה במדבר, מה לי ולצרה הזאת, והרי אדם יכול למאן בירושה שרוצים לתת לו, דאמר רב כהנא נחלה הבאה לאדם ממקום אחר אדם מתנה עליה שלא יירשנה, אי אפשר למשוך אדם למלך בעל כרחו.

'הַנְּנִי' לְכָל סוּגֵי הַנְּסִיווֹת

אילו דוד היה טוען כך, שהוא מעדיף את שלוות הרועה מרדיפת שאול על מלכותו, היה גם הוא 'יוצא מעולמו' ח"ו, דוד המלך קיבל באהבה את הנהגת ה', ביודעו כי ה' שלח את שמואל למשחו למלך, אף שזה היה לו מפתח לצרות רבות, יהיה כך, וְאִם כֹּה יֵאמָר לֹא חֲפָצְתִּי בְּךָ הַנְּנִי יַעֲשֶׂה לִּי כְּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו: גם כשנפל מן הפח אל הפחת, מחשד ממזר לנרדף בהרים ובמערות, הנני לצרות ולנסיונות, בכל אחד מחלקי חיי של דוד המלך לא 'יצא מעולמו' ח"ו, אלא קיבל באהבה הנהגת ה', וזה מה שהביא את ספר התהילים בעולם, יש בו פרקים שאמר בנסיונות הראשונות 'מוזר הייתי לאחי', ויש בו פרקים שאמר בשעת בריחתו במערה. דיחוי אחר דיחוי, לא גידף אלא הלל ושיבח וזימר זמירות שירות ותשבחות להשי"ת.

למה אומרים תהילים?

יש בזה בנותן טעם למנהג ישראל לזמר תהילים בשעת צרה, כי בשעה שאדם נמצא במצב של נסיונות הרי הוא בחשש שלא יפול ח"ו לידי גידוף וטענות כלפי מעלה, לכן נצמדים מיד לספר התהילים שחיברו דוד המלך מתוך הנסיונות הקשים שלו, לא גידף ולא טען טענות רק הפך את זה למזמורי תהילים.

התהילים אינו דוחה אנשים

ולא רק בצרות קשות ומחלות ח"ו, אלא גם כשאינ ליהודי ישוב הדעת ללמוד גמרא ושו"ע, הוא יושב ואומר תהילים. כי מה שאין לו ישוב הדעת, גם זה מחמת דיחוי כלשהו, זהו ה'עולם' שאליו הכניס אותו הקב"ה היום, ואין שם ישוב הדעת, 'שמא לא תיפנה', יש לו כמה כאבים שונים וטרדות שונות ולכן אינו יכול ללמוד גמרא היום, אם הגמרא יכולה לדחות את האדם לפעמים, התהילים לעולם אינו דוחה את האדם.

אשמדאי ישן עם גרביים

חז"ל מספרים שלאחר ג' שנות נדודים הגיע לירושלים, ושמעו הסנהדרין שאחד מסתובב ברחובות ירושלים ואומר 'אני קהלת הייתי מלך בירושלים', אמרו סנהדרין שיש דברים בגו, כי לא מצוי ששוטה יחזור על שטותו ג' שנים ברציפות, דרך השוטים לשנות את הפזמון מזמן לזמן. היתה סייעתא דשמיא שהסנהדרין יחקרו אותו ואת דבריו, הוא לא השתדל אצל הסנהדרין אלא הם באו לבדוק אותו, הוא מצדו לא התהלך סביב לארמונות המפוארים 'שלו', לבדוק מה המצב אולי יכירנו אחד מבניו או משרתיו ושריו. מדוע אינו הולך לשם, כי אם אין הקב"ה חפץ בכך, הוא מקבל באהבה הנהגת ה'. אלא שסנהדרין הלכו לחקור בארמון המלך, ושמעו שהמלך ישן עם גרביים וכך נתגלה שהוא אשמדאי.

טוב אַרְחַת יֶרֶק וְאַהֲבָה שָׁם

במדרש מובא סיפור נורא עה"פ במשלי (טו,יז) טוב אַרְחַת יֶרֶק וְאַהֲבָה שָׁם מְשׁוֹר אָבוֹס וְשִׁנְאָה בּוֹ. אמר רבי לוי, כנגד מי אמרו שלמה למקרא הזה. כנגד שני בני אדם שפגעוהו בשעה שירד ממלכותו והיה מחזיר על הפתחים בשביל פרנסה, פגעו בו שני בני אדם **שמכירין אותו**²². בא אחד מהם, נשתטח לפניו ואמר לו, אדוני המלך, רצונך תשגיח עלי כל היום. מיד הלך עמו, והעלהו לעלייה, וזבח לו שור, והביא לפניו הרבה מטעמים, התחיל משמיע לו דברי מלכותו ואמר לו, זכור אתה שעשית כך וכך ביום פלוני כשהיית מלך. כיון שהזכיר לו ימי מלכותו געה ובכה. וכן כל אותה סעודה, עד שעמד משם שבע מבכייתו. למחר פגע בו חבירו. התחיל משתטח לפניו ואומר לו, אדוני המלך, רצונך שתשגיח עלי היום. אמר לו מה אתה מבקש לעשות לי כשם שעשה לי חברך. אמר לו, אדוני המלך, איש עני אני, אלא אם תשגיח עלי היום **מעט ירק יש לי**, אני מניח לפניך, אם רצונך בא עמי לביתי. באותה שעה בא עמו לביתו. כיון שהגיע לביתו רחץ ידי ורגליו

בתכלית השלימות, מתחילת הבריאה עד היום הזה לא הייתה מלכות מושלמת כמלכותו של שלמה, (תהלים עב,ט) לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֵיבָיו עָפָר יִלְחֲכוּ: מֶלֶכִי תִרְשָׁישׁ וְאֵיִים מִנְחָה יִשִּׁיבוּ מֶלֶכִי שְׁבָא וְסָבָא אֲשַׁכֵּר יִקְרִיבוּ: וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעֲבֹדוּהוּ: כל העולם היה נוסע אליו. הקב"ה רצה לנסות את בנו של דוד, כשיפילו אותו מכסא מלוכה מושלם כזה, האם ישאר יהודי מאמין.

שוטה עולמי

שלמה המלך מסתובב ואומר פסוק מצחיק בכל מקום 'אני קהלת הייתי מלך בירושלים', במקום לומר דברי חכמה שיכירוהו באמת, היה אומר רק ה'פזמון' הזה בכל מקום, ובמדרש תנחומא פרשת אחרי כתוב שאנשים היו צוחקים לו בפנים 'שלמה המלך יושב על כסאו בירושלים, ואתה משתטה ואומר אני קהלת', אמרו לו שהוא סובל מסינדרום שטוקהלם או ג'רוזלם רח"ל, כאנשים שמסתובבים ואומרים שהם משיח או שאר פטופוטים, החסר משוגעים אנכי. רחמנא לשזבן. 'זהו מכין אותו בקנה ונותנים לו קערה של גריסים לאכול', היו צוחקים עליו בבזיון נורא ואיום, רצו לראות איך מלך ירושלים אוכל מרק גריסים. והיה מוחזק בעולם כשוטה וחסר דעה. זה החכם מכל אדם, שמכל העולם נסעו אליו לשמוע דברי חכמתו, ירד לשפל המדרגה שאין לשער ולתאה, אין בעולם מהפך כזה בין רגע מאגרא רמא דרמא לבירא עמיקתא דעמיקתא. אילו היה מצות מתנות לאביונים - שוטים דוקא, היו כולם מהדרין לתת לו את המתנות...

לא עשה השתדלות לשוב למלכותו

אין אנו יודעים מה כואב יותר, צער המלך שהפך לעני, שהוא ענין מקיף סביב נפשו, או צער החכם שהפך לשוטה שהוא בפנימיות נפשו, שני היסורים הללו נתקיימו בו בשלמה המלך, לא כעס ולא רטן ולא קילל ולא גידף, לא יצא מעולמו אלא קיבל הכל באהבה ככפרה על שעבר על 'לא ירבה לו סוסים וכסף וזהב לא ירבה לו מאד', אות י' דירבה עלתה לפני כסא הכבוד לטעון עליו, ולכן נעשה עמו כך, והוא מתהלך ומקבל דין שמים באהבה. לא עשה השתדלות כלל לשוב על כסא המלוכה.

22 שאר האנשים לא זיהו את שלמה, ואולי אשמדאי שינה את צורת פניו.

הכהנים לעבודת המקדש, הם נעמדים כביכול לפני הבורא וממתינים שהקב"ה יאמר 'בך בחרתי', אם לא היה נבחר בפיס, היה נשאר עומד בצד. ונתאר הדבר איך הדבר היה נראה במציאות, ואי"ה במהרה בקרוב נראהו בעיני בשר. משפחת הכהונה נחלקה לכ"ד משמרות, כל משמר היה מחולק לשבע בתי אב, כל משמר בא לעשות עבודתו באותה שבוע.

לשווא התאמצתי

והנה שבט הכהונה לא קבלו נחלה מיוחדת בארץ ישראל, מ"ח ערי הלויים נתחלק להם, ויש כהן שנפל חלקו בשבט אשר במקום רחוק מאד מירושלים, וגם זה היה ע"פ הגורל. קם הכהן ונסע מעירו לירושלים בדרך רחוקה מאד, טלטולים לא פשוטים עד שבא להר הבית, ויתכן מאד שבבואו לשם והגיע יומו לעשות עבודתו, קרה לו איזה ענין של טומאה, נגע בשרץ משמונה שרצים או נפל עליו מת בפתע פתאום או טומאה היוצאת מגופו, מה הוא עושה, יוצא והולך לו ואינו עושה עבודתו, והרי קיבל דיחוי קשה מאת ה', כל מה שטרחתי לא שווה בעיני ה', הנה כבר הגעתי וכשבאתי לעבוד עבודת המקדש נטמאתי ואני ראוי לעבודה. וגם מחר או מחרתיים אינני יכול לעבוד שהרי לכל יום יש בית אב מיוחד.

מאה ושמונים דחיות ביום א'

לאחר מחצית השנה הגיע שוב להר הבית בטרחה גדולה ונסיעה ארוכה, וב"ה היה טהור בשלמות, והנה הוא קם ונעמד לפייסות, ומצפה שיעלה בגורל, הפיס הראשון עבר והוא לא עלה בגורל, וכן בפיס השני, לא בשחיטה ולא בזריקה, לא בדישון מזבח הפנימי וכו', בכל פיס ופיס שאינו זוכה, מתחזקת הרגשת הלב שהקב"ה בכבודו ובעצמו דוחה אותנו, וכך עברו פיס הקטורת ופיס השלישי והרביעי, וי"א גם בתמיד של בין הערביים עושין פייסות, וגם שם לא עלה בגורלו. ובמשך היום הביאו כמה אנשים 'קרבן יחיד', והדין הוא, שיחיד המביא עולה חטאת או שלמים, יכול לבחור לפי ראות עיניו איזה כהן יקריב את קרבנו, [גם בזה יש דעה שעשו פיס על כל קרבן יחיד] והנה לא נתן ה' חנו בעיני שום אדם ואף אחד לא בחר בו להקריב את קרבנו. והנה עבר ופנה יום, ולא זכה לעשות שוב

והביא לפניו מעט ירק, והתחיל אותו האיש לנחמו, ואמר לפניו, אדוני המלך, שבועה נשבע הקב"ה לאביך, שאינו פוסק לעולם מלוכה מזרעו. שנאמר (תהלים קלב, יא) נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה מפני בטנך אשית לכסא לך. **אלא כן הוא דרכו של הקב"ה, מוכיח, וחוזר ומרצה.** שנאמר (משלי ג, יב) כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה. אבל הקב"ה מחזירך למלכותך. כיון ששמע שלמה כן, מיד נתקררה דעתו עליו ושמח מאותה סעודה של ירק, ועמד משם שבע. רבי חייא בר רבא ורבי אבין בשם רבי יוסי אמרו, כיון שחזר למלכותו, כתב בחכמתו, טוב ארוחת ירק וגו'. טוב ארוחת ירק שאכלתי אצל העני משור אבוס שהאכילני אותו עשיר שהזכירני צער'.

עדיף להתמודד עם הנסיון שאני שרוי בו

ויש להתבונן מדוע בכה שלמה בסעודת העשיר ושמח בסעודת העני, אין זה אלא משום שבסעודת העשיר הזכירו לו את צערו, ובכך ביקש להוציא אותו מעולמו, כל דיבוריו היו לצער ע"י שחסר ממנו עתה מלכותו הראשונה. חשש שלמה המלך שזה יגרום לו ללכת בדרכי המגדף ח"ו. אך בסעודת העני שמח שלמה, כי דיבר אליו דברי אמונה 'כן הוא דרכו של הקב"ה מוכיח וחוזר ומרצה', עמד ואמר 'טוב ארוחת ירק' שמשאירה אותי בעולמי, להתמודד עם הנסיון שאני שרוי בו, מארוחת העשיר שביקש להוציאני מעולמי.

לא נבחרת!

כתב מהר"ל זי"ע באגדות הש"ס לבאר תקנת הכהנים בבית המקדש לעשות העבודה ע"י פייסות²³, כשבאים

23 יומא פרק ב: התקיננו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפיס. ארבעה פייסות היו שם, וזה הפיס הראשון. (ג) הפיס השני, מי שוחט, מי זורק, ומי מדשן מזבח הפנימי, ומי מדשן את המזורה, ומי מעלה אברים לכבש, הראש והרגל, ושתי הידים, העקץ והרגל, החזה והגרה, ושתי הדפנות, והקרבים, והסלת, והחבתין, והיין. שלשה עשר כהנים זכו בו. אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא משום רבי יהושע, דרף הלוחזק היה קרב. (ד) הפיס השלישי, חדשים לקטרת באו והפיסו. והרביעי, חדשים עם ישנים, מי מעלה אברים מן הכבש ולמזבח.

ואינו בטל להנהגת ה', הענישוהו שאפילו אם עלה בו הגורל אינו עובד עבודה. כי לא בא לבית ה' עם דברי הביטול של דוד המלך 'אם אמצא חן... ואם כה יאמר...'. וכטעות המגדף שיוצא מעולמו ואינו שמח בהנהגת ה'.

דוד שמח גם אם שאול מלך

דוד המלך אין לו נפק"מ אם הוא מלך או שאול מלך, העיקר הוא לברר מהו רצון ה', אם רצון ה' שאשב על כסא המלוכה, ניחא, ואם לאו לאו. וכן חניך את שלמה בנו אחריו.

בְּאֶשֶׁר תָּמוּתֵי אָמוֹת

במדרש מבואר שהכוחות הגדולים האלה של דוד ושלמה שורשם ברות, גם רות נולדה בתוך עולם קשה של עכו"ם, וגם כשהיא משתוקקת ומתאמצת ללכת אחר נעמי כדי להיכלל בעם ישראל, חמותה דוחה אותה דחיה אחר דחיה, מה יהיה לך אם תתגיירי, יש ביהדות ד' מיתות בית דין, הנסקלים והנשרפים אין קוברין אותן ביחד. 'לִכְנָה שְׁבָנָה אֲשֶׁה לְבֵית אִמִּיה' 'שְׁבָנָה בְּנֹתֵי לָמָּה תִּלְכְּנָה עִמָּי', ואעפ"כ היא מתאמצת ואומרת פִּי אֶל אֲשֶׁר תִּלְכֵי אֵלַי וּבְאֶשֶׁר תִּלְיֵנִי אֶלְיָי עִמָּי וְאֶל-לֵהֲיָא אֶל-לֵהֲיָא בְּאֶשֶׁר תָּמוּתֵי אָמוֹת וְשָׁם אֶקְבְּרָה, גם אם אסיים את חיי כנסקלת, שיהיה כך.

להתגייר ולהשאר אסורה לבא בקהל

ובימים ההם עדיין לא נתחדשה ההלכה 'מואבי ולא מואבית', הרי שהיא מסכימה להתגייר ולהיות בכלל ישראל בידיעה ברורה שהיא אסורה לבא בקהל, פלוני אלמוני היה גברא רבא כשהציעו לו שידוך את רות מיאן 'פן אשחית את נחלתי' והכתיב 'לא יבא עמוני ומואבי בקהל השם', מי שיעשה כן, לא יקום בבוקר חי, וכך הוה כי בועז עשה כן וימת באותה הלילה, והעם היה מרנן שבועז מת משום שנשא את רות, והיא שומעת את הדיחויים האלה מכל צד, כי אדעתא דהכי הסכימה להתגייר, לשמוע הרבה דיחויים דבר יום ביומו.

עדיין לא נפסק ש'מואבי ולא מואבית'

בועז ידע את הסוד בחשאי 'מואבי ולא מואבית' אך עדיין לא נתקבל הדבר ברבים, כי תלמיד חכם שבא ואמר דבר הלכה לפני שבא מעשה לידו שומעין לו,

עבודה בבית ה', קיבל היום מהקב"ה כמאה ושמונים דחיות 'לא אתה, לא אתה'.

האם לעלות שוב לירושלים?!

נתבונן נא מה יעשה כשתעבור עוד חצי שנה, הרי יש לו נסיון לא קל האם לעלות להר ה' ולנסוע פעם שלישית את הנסיעה הרחוקה, על הצד ועל הספק אולי יחוס אולי ירחם, וישאר בטהרתו ויעלה בגורלו לעבוד עבודה בבית ה'. אין לו אלא לדבוק בדבריו של דוד המלך: אִם אֶמְצָא חָן בְּעֵינֵי ה' וְהִשְׁבַּנִּי וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאֶת נְוֵהוֹ: וְאִם כֹּה יֹאמֶר לֹא חִפְצָתִי בָּךְ הִנְנִי יַעֲשֶׂה לִּי בְּאֶשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו.

בכל לבבך - אפילו נוטל את לבבך

והאמת לאמיתה שהכהן הזה שיקבל מאה ושמונים דחיות מאת ה', ע"י שמקבל באהבה את מצבו, הוא עובד את ה' בפנימיות לבו יותר מכל שאר הכהנים שכן עלו בגורל ועשו עבודתם בטהרה. כי הוא מקיים בשלימות 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך - אפילו נוטל את לבבך', היה לו כדאי וכדאי לנסוע כמה וכמה נסיעות רחוקות כאלה, ובכל פעם 'לזכות' לדחיה אחרת, אם טומאה כזו או טומאה כזו, ריחוק כזה וריחוק כזה, הכל כדי להתחזק ולהשאר כהן כשר גם לאחר כל הדחיות, לקבל את מצבו באהבה ולא 'לצאת מעולמו'.

בְּרֵאשׁוֹנָה הִיוּ רְצִין וְעוֹלִין בְּכַפְשׁ

במסכת יומא: בְּרֵאשׁוֹנָה, כָּל מִי שְׂרוּצָה לְתַרְם אֶת הַמְּזֻבָּח, תוֹרֵם. וּבְזִמְנֵי שְׁהוּ מְרַבִּין, רְצִין וְעוֹלִין בְּכַפְשׁ, וְכָל הַקּוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ בְּאַרְבַּע אָמוֹת זָכָה. ופרש"י 'זה היה גורלם', כלומר שמכיון שהכל רוצים לעבוד עבודה, ואין יודעים במי בחר ה', היו רצים ועולים בכבש, וכל מי שנתן לו הקב"ה יותר כח לרוץ במהרה, ידעו הכל כי בו בחר ה'. לא שעשו תחרות גשמית. ופעם אחת לקחו את הריצה הזו כתחרות: - מַעֲשֶׂה שְׁהִיוּ שְׁנֵיהֶם שְׂוִין וְרְצִין וְעוֹלִין בְּכַפְשׁ, וְדַחַף אֶחָד מֵהֶן אֶת חֲבֵרוֹ, (וְנִפְל) וְנִשְׁפָּרָה רִגְלוֹ. וְכִיּוֹן שְׂרָאוּ בֵּית דִּין שְׂבָאִין לִידֵי סַפְנָה, הִתְקִינוּ שְׁלֹא יְהוּ תוֹרְמִין אֶת הַמְּזֻבָּח אֶלָּא בְּפִיס. שיעמדו הכל בשווה, ויבררו ע"י פיס במי בחר ה'. וכל אחד מושיט רק אצבע אחת, אם הושיט שתי אצבעות בזמן הפיס, הרי שהוא רוצה 'לחטוף' העבודה לעצמו

כזה, ולימים זה הפך להיות היחוס הגדול ביותר מכל היחוסים.

ריבוי הדחיות הגדילו את היחוס

וּכְתַב הַרְה"ק מְאִיז' בִּיצֵא זִי"ע שֶׁאִילּוּ הָיָה הַמְגִדֵּף מִקְבֵּל דֶּרֶךְ הַחַיִּים כְּמוֹ דוֹד הַמֶּלֶךְ, לְעֵמוּד אֵיתָן וְחֶזֶק מוֹל הַדְּחִיּוֹת הַקְּשׁוֹת, הָיָה גַם הוּא זוֹכֵה לְהִיּוֹת יֶחֶסֶן הַכִּי גְדוֹל בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל, אֲפֵי שֶׁאֲבִיּוֹ כֶּךָ וְאִמּוֹ כְּכֹה. כִּי לֹא הָיָה 'יוצא מעולמו' הִבְעִיטִי. כְּמֵה שֶׁהָעוֹלָם יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּעִיטֵי וְאֵעֵפ"כֵּי אֵינּוּ בּוֹרַח מִשֵּׁם, זוֹהִי מִדְּרָגָה כְּפוּלָה וּמְכּוּפֶלֶת. כֹּל אֶחָד מֵאֵיתָנוּ מִנּוּסָה בְּנִסְיוֹן הַזֶּה, יֵתֵן ה' כַּח לְהַחֲזִיק מֵעֵמֵד.

אין ארור מתדבק בברוך

כֹּתֵב 'עֵרוּגַת הַבוּשִׁים' פֶּרֶשֶׁת חַיֵּי שְׂרָה שֶׁכְּמוֹ כֵּן מִצָּאנוּ בְּאַלְיָעֶזֶר עֶבֶד אֲבֵרָה שֶׁהוּא מְזַרְעֵ חָם אֲבִי כְנַעַן, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ 'אַרְוֹר', וְהוּא מִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקַרֵּב לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ, אוֹלֵי יֶחֶסֶס אוֹלֵי יֶרַחֵם, וּבִסּוּף קִיבֵּל 'דִּיחוּי' קֶשֶׁה מֵאַע"ה, כְּשֶׁבִיקֵשׁ לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִמּוֹ אִמְרוּ לוֹ אֲעֵ"ה (בְּרֵאשִׁית רַבָּה חַיֵּי שְׂרָה) אֵתְּהָ אֲרוֹר וּבְנֵי בְרוּךְ וְאֵין אֲרוֹר מִתְּדַבֵּק בְּבְרוּךְ, אֵין לִי אֵיתָךְ שׁוֹם חִיבוּר שׁוֹם מִגַּע וּמִשָּׂא.

אליזר זכה להיות כדוד המלך

וּכְתַב הָעֵרוּגַת הַבוּשִׁים שֶׁבְּאִוְנוֹ יוֹם הָיָה לוֹ נִסְיוֹן הַכִּי קֶשֶׁה בְּחַיִּים, אִם לְהִיּוֹת כְּדוֹד הַמֶּלֶךְ אוֹ לְהִיּוֹת כְּמִגְדֵּף, זוֹכֵה לְהִיּוֹת כְּדוֹד הַמֶּלֶךְ, עֵמֵד וְאִמְרוּ 'הַנְּנִי', אֲנִי אֵעֲשֶׂה אֵת מִלְּאֲכָתִי נֶאֱמָנָה, וְלֹא אֲשִׁתְּדֵל לְקַלְקֵל אֵת הַשִּׁידוּךְ לִיצְחָק, כְּשֶׁאֵר מִדּוֹת קֶשׁוֹת שֵׁישׁ בֵּין בְּנֵי אָדָם, וְהָרִי הַכֹּל הָיָה 'בִּידֵיִם שְׁלוֹ', כִּי 'כֹּל טוֹב אֲדוֹנָיו בִּידוֹ', הָיָה יִכּוֹל 'לְסַדֵּר' לוֹ שִׁידוּךְ קֶשֶׁה בְּמִיּוּחַד לִיצְחָק, בְּאוֹפֵן שֶׁאֲחֵרֵי שְׁבוּעִיִּים יִרְצוּ לַעֲשׂוֹת גֵּט, וּבְתוֹרַת 'זוּוֹג שְׁנִי' כִּבֵּר יִסְכִּים אֲעֵ"ה לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִמּוֹ...

השידוך נראה מאוד מתאים

צֵעֵר לֹא קֵטָן נִגְרַם לְאַלְיָעֶזֶר כְּשֶׁדַּחְהוּ אֲעֵ"ה, כִּי מִכֹּל צַד הָיָה נֶרְאָה שֶׁהַשִּׁידוּךְ מֵתֵאֵם בְּמִיּוּחַד, הֵיטָה לוֹ בֵּת מִיּוּחַדָּת, מִצַּד ה'קֶרֶן' הֵיטָה הַתֵּאֵמָה נִפְלָאָה, וְהַמְּחֻתָּנִים הָיוּ דוֹמִים שְׁנֵיהֶם עִם זֶקֶן אֲרוּךְ, 'זִיו אֵיקוֹנִיו דּוֹמָה לוֹ', וְהָיָה לוֹ לְעֵבֵד נֶאֱמָן, וְדוּלָה וּמִשְׁקָה, וְאֵעֵפ"כֵּי לֹא הִסְכִּים אֲעֵ"ה לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִמּוֹ. וְעֵמֵד אֲלֵיָעֶזֶר בְּנִסְיוֹן הַקֶּשֶׁה,

וְאַצֵּל בּוֹעֵז 'בֹּא מֵעֵשָׂה לִידוֹ', וְלִכֵּן לֹא נִתְקַבֵּל הַדְּבַר. עַד כִּדִּי כֶּךָ שֶׁגַם בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים אִמְרוּ דוֹאג 'שֶׁאֵל בֵּן מִי זֶה הַנְּעֵר', אִם דוֹד כְּשֶׁר לְבֹא בַקְּהֵל אוֹ פְּסוּל לְבֹא בַקְּהֵל. כְּמִבּוֹאֵר בְּגַמ' יְבִמּוֹת.

שרשים חזקים

וְאִ"כֵּי מָה לֵה לְרוֹת לְהִתְגַּיֵּר וְלִהְיוֹת לְכָלֵל יִשְׂרָאֵל בְּאוֹפֵן שֶׁהֵיא יוֹדַעַת שֶׁהֵיא עֵתִידָה לְקַבֵּל דִּיחוּיִים קֶשִׁים כְּאַלְהָ? זֶה הַצַּדְקָנִית יִיסְדָה אֵת הַיְסוּד שֶׁאִמְרוּ נִכְדָה דוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה: אִם אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֵי ה' וְהִשְׁבַּנִּי וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאֵת נְוָהוֹ: וְאִם כֹּה יֵאֱמָר לֹא חֲפָצְתִּי בְּךָ הַנְּנִי יַעֲשֶׂה לִּי כְּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו: מִמְּנָה לְמַדּוֹ דוֹד וְשִׁלְמָה לְחַיּוֹת חַיִּים אֲמִיתִיִּים כְּאַלְהָ. וְגַם עֲלֵיהֶם עִבְרוּ הַנְּסִיוֹנוֹת הַלָּלוּ בְּאוֹפֵן לֹא קֵל כָּלֵל, וּבְתֵלֵתָא זְמַנָּא הוּוּ חֶזְקָה.

'בן אחר בן עד דוד המלך'

וּמֵעַתָּה אֵין זֶה פֶּלֶא מָה שֶׁאִמְרוּ הַקַּב"ה (תְּהִלִּים פֶּט, כֹּא) מִצָּאֵתִי דָּוִד עֶבְדִּי בְּשִׁמּוֹן קִדְשֵׁי מִשְׁחָתִּיו, עַד עוֹלָם אֲכִין זְרַעְךָ וּבְנֵיִתִּי לְדוֹר וָדוֹר כְּסֶאֱדָה סְלָה, הַקַּב"ה כּוֹרֵת בְּרִית עִם אֲנָשִׁים צַדִּיקִים כְּאַלְהָ, שִׁיּוּדַעִים לְקַבֵּל כֹּל מִצַּב בְּאַהֲבָה, וְאַף לְדוֹרוֹת אַחֲרֵיהֶם כְּשֶׁלֹּא הִלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה, שֶׁמֶר הַקַּב"ה עַל הַבְּרִית הַכְּרוּתָה עִם זֶרַע דוֹד הַמֶּלֶךְ, כִּי הֵם מִיּוֹסְדִים וּמְחֻוֹנְכִים לְהִיּוֹת נֶאֱמָן לְהַשִּׁי"ת בְּכָל לֵב בְּכָל מִצַּב, וְשֶׁלֹּא לְהִרְהֵר אַחֵר הַמְּקוֹם, וְלְקַבֵּל הַנְּהַגַת ה' בְּדוּמִיָּה וְאַהֲבָה, וְיֵשׁ לָהֶם קוּפָה שֶׁל שְׂרָצִים מֵאַחֲוֵרֵיהֶם, רַק כְּאַלְהָ אֲנָשִׁים מִמְּנִים פֶּרְנֵס עַל הַצִּיבוּר, שֶׁהֵם יוֹדַעִים אֵיךְ לְחַיּוֹת מִתּוֹךְ עוֹלָם שֶׁל בְּעִיּוֹת. וְרַש"י מְבַאֵר מִיְהוּ 'קוּפָה שֶׁל שְׂרָצִים' שֶׁל דוֹד הַמֶּלֶךְ, רוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה. וּבִימֵינוּ הֵיא הַיְחוּסֵי הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר 'בֵּן אַחֵר בֵּן לְדוֹד הַמֶּלֶךְ', וּבְאַמַת הַכּוּוֹנָה 'בֵּן אַחֵר בֵּן עַד רוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה' שֶׁעֲשׂוּ לֵה דְחִיּוֹת קֶשׁוֹת מֵאֵד, וְאֵעֵפ"כֵּי הַחֲזִיקָה מֵעֵמֵד. וְנִכְדָה דוֹד הַמֶּלֶךְ כְּשֶׁהֵלֵךְ לְחוּפָה הָיָה צָרִיךְ הַרְבֵּה מִכְּתָבִים שֶׁל רַבָּנִים מִיּוּחַדִּים שֶׁהִסְכִּימוּ לְחַתּוּם עֲלָיו שֶׁהוּא כְּשֶׁר לְבֹא בַקְּהֵל, מִי הָיָה לוֹקַח הַיּוֹם חַתָּן לְבֵתוֹ שֵׁישׁ סִפְקָ אִם הוּא כְּשֶׁר לְבֹא בַקְּהֵל וְאִמְנָם ה'צִיץ אֲלֵיָעֶזֶר' אוֹ שֶׁאֵר רַבְנֵי הַדּוֹר הִתִּירוּהוּ לְבֹא בַקְּהֵל... כֶּךָ הָיָה בְּדוֹד הַמֶּלֶךְ, הָאֵב בֵּית דִּין דוֹאג הַאֲדוּמִי בִיקֵשׁ לְפְסוּל אוֹתוֹ, אֵלֵא שֶׁמְקוּבְלָנִי מִבֵּית דִּינּוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הַרְמַתִּי מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִיָּה, 'נֹו נֹו שִׁיְהִיָּה כֶּךָ', בִּימֵינוּ לֹא הָיוּ מִסְכִּימִים לַעֲשׂוֹת שִׁידוּךְ

כשהוא צונן, הוא רוצה רק עבודת ה' בחמימות, אם יקרבו אותי ולא ידחו אותי הרי טוב, אם לאו לאו.

טעם אלף מיתות

אם הקב"ה רוצה לחם הפנים קר, צריך להביא קר, הגם שבפועל זה היה חם, עיקר פגמו היה שזילזל שהוא צונן, ושכח שאין הקב"ה רוצה שלימות בעולם רק תיקוני דברים שבורים, כיון ש'מעולמו יצא' אינו יכול להבין את הלחם הפנים הצונן. כמו שיהודי אינו רוצה להבין מדוע עוברים עליו 'ימי קטנות', ואינו יודע שזהו חלק מהחיים, ימי הקטנות הם גם 'עולם של חיים מלאים', ישנם כאלה שעוברים עליהם כמה שנים של קטנות המוחין, בשבת קודש היה יארציט של הרה"ק רבי אייזיק'ל קדישא מקאמארנא ז"ע, הוא מעיד על עצמו שעד שנת ט"ז לימי חייו האכילו הקב"ה קש ותבן, כל שורה גמרא היה לו קשה כמוות, קשה כמוות, 'אלף טעמי מיתות טעמתי קודם שנכנסתי לעבודת השם', אלף טעמי מיתות. עד שיום אחד לפנות בוקר לאחר כמה שנות ריחוק, האיר ה' את עיניו באמצע שהיה יגע קשה מאד בהבנת הלימוד, ונפתחו עיניו ונכנס לעולם חדש לגמרי.

לו יצויר שהיה הקב"ה מחליט להשאיר את רבי אייזיק'ל באותו עולם דקטנות לעוד כמה שנים, היה גם מסכים ואומר כדוד המלך וְאִם כֹּה יֵאמָר לֹא חִפְצָתִי בְּךָ הַנְּנִי יַעֲשֶׂה לִי כְּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו.

תנחני בעבודת לחם הפנים הצונן

המגדף אין לו השגה בלחם הפנים צונן, רבי אייזיק'ל קאמארנער כן מבין טוב בלחם הפנים צונן. הוא אינו בועט ואינו מגדף בשעות קשות. אלא מבקש כזמירותו של האריז"ל יְגַלֶּה לָן טַעְמֵי דְּבִתְרִיסַר נְהִמִי, רבונו של עולם תאיר עיני איך לעבוד אותך כאן בלחם הפנים צונן.

יְגַלֶּה לָן טַעְמֵי דְּבִתְרִיסַר נְהִמִי

האריז"ל מגלה סודות גדולים על לחם הפנים, בטעמי המצוות פרשת תרומה ופרשת אמור, וזאת לאחר שהתפלל וביקש 'יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי'. אילו היה לחם חם בלב, לא היה צריך לבקש 'יגלה לן טעמי', כשלחם הפנים צונן, אזי צריך לבקש 'יגלה לן טעמי'. וכל אחד כפי עניינו יש לו ימים צוננים שכאלה, מיד על

ועשה מלאכתו נאמנה מעומק הלב, וגם התפלל לפני ה' 'הקרה נא לפני היום'. ונעשו לו ניסים ונפלאות קפיצת הדרך וכו', הכל כדי להשלים השידוך עם רבקה.

נשמת אליעזר התגלגלה בכלב בן יפונה

חז"ל דרשו על אליעזר שבח גדול, שלא היה 'בן מביש' אלא 'עבד נאמן', ועי"ז יצא מכלל ארור לכלל ברוך, נתנו לו מקום חדש בעולם, הקב"ה אכן יכול לתת עולמות חדשות לאדם, משנה עתים ומחליף את הזמנים, כמו שעשה עם דוד המלך, בתחילה חשדוהו שהוא ממזה, אח"כ עלה להיות מלך ושוב ירד להיות נרדף בהרים ובמערות. 'וכל אותם חדשים היה מתכפר בשעירה', כמ"ש בגמ' הוריות שבאותם חדשים שנדחה לא היה דינו כמלך, ואח"כ חזר למלכותו. וכן עשה ה' עם שלמה המלך ע"ה הושיבו על כסא ה' ואח"כ הורידו לאכול מרק גריסים בבית העני, וחשבוהו כשוטה, ויש דעה בגמ' שחזר למלכותו. כך היה באליעזר, יצא מכלל ארור לכלל ברוך, כי הקב"ה בחן אותו איך הוא עובר את התהפוכות של החיים, ועמד בנסיון יפה מאד. וזכה שהטוב שבנשמתו נתגלגל ב'כלב בן יפונה' משבט יהודה, הכל בגלל שלא יצא מעולמו בשעת הנסיון הקשה.

מְשָׁפִיל גְּאִים וּמְגַבִּיהַ שְׁפִלִים

נחזור לדברי רש"י בפרשת המגדף בפירוש השני על 'ויצא' שיצא המגדף מפרשת לחם הפנים, ולגלג על הפת הצוננת מתשעה ימים, וכבר נתבאר לעיל שבאמת היה לחם הפנים חם כיום הלקחו אלא שהוא בעיניו הצוננים ראה שגם המה צוננים, ולא רק זאת, כי אף אם כפי טעותו שלחם הפנים צונן, מה לו ללגלג על כך. והרי כך הוא סדר העולם שהקב"ה מעלה ומוריד, מגביה ומשפיל, הן בגשמיות והן ברוחניות, ממילא אין ללגלג על זמן החסרון והצונן.

פעמים חם ופעמים קר

כי כל אחד יש אצלו שני הנהגות, פעמים שהוא זוכה לתפילת שחרית חמה ולוהטת, הללוי-ה עם געשמאק, שירת הים א-מחיה, ברכות ק"ש בהתלהבות, שמונה עשרה בשמחה ודביקות, וכו' וכו', ופעמים להיפך, קם בבוקר קר וצונן. המגדף אינו מכיר ב'לחם הפנים'

לִנְפֹשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קָרְבָּן ה' בְּמַעֲדוֹ
בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

כל העוסק בתורה אינו צריך עולה וחטאת ופסח

אי' בדרשות חת"ס²⁴ שבשעה שטענו הטמאים את הטענה הזו לפני משה הוסיפו לו לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל, ולכאן מה היתה כוונתם בהוסיפם בתוך בני ישראל? וביאר שמשה רבינו אמר להם, מה אתם בוכים על שלא הקרבתם את קרבן ה', והרי כל מי שעוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא מנחה, וכדברי הגמ' (מנחות קי.) אמר ריש לקיש, מאי דכתיב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם, כל העוסק בתורה, כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם, אמר רבא האי לעולה למנחה, עולה ומנחה מיבעי ליה, אלא אמר רבא כל העוסק בתורה, אינו צריך לא עולה ולא חטאת ולא מנחה ולא אשם. אמר רבי יצחק, מאי דכתיב זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם. [ובילקוט²⁵ הוסיף לדרוש מהפסוק הבא, לרבות גם את הבכור והמעשר והפסח, ששווים בכל ענייניהם לשאר קרבנות]. וכן אמרו חז"ל²⁶ על אע"ה שאמר לה' במה

הבוקר נשפך ה'נעגל וואסער', וגם הקפה נשפך בדרך, והרבנית עומדת וצווחת, והילדים איחרו לחיידה, ובעל המכולת כבר לא רוצה למכור בהקפה וכו' וכו', אזי יש להזהר שלא לבעוט ולא לגדף, רק לבקש מה' יגלה לן טעמי, רבונו של עולם תאיר עיני איך להתבטל אליך במצב כזה, ולעשות רצונך מתוך המוחין דקטנות.

פרוץ מרובה על העומד

דוד המלך היו לו הרבה יותר לחם הפנים צוננים מאשר חמים, ואעפ"כ הוא מצא מהלך איך לעבוד את ה' מתוך מצב צונן. שלמה המלך היה ג' שנים גולה וסורה בימי קטנות ושטות, הסתכלו עליו כשוטה ממש. ואעפ"כ החזיק מעמד בנסיון.

אברכה את ה' בכל עת

וכן דוד אביו שאמר 'לדוד בשנותו' כשעשה עצמו כשוטה וי"א שנעשה שוטה, כיון ששאל מאת ה' מה התועלת שיש ב'שגעון', נתן לו ה' להרגיש, ויש לנו פרק תהילים מתוך היותו כשוטה ואומרים את זה בכל שבת 'לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך אברכה את ה' בכל עת'. כך בנוי ספר התהילים מכל המצבים הדחויים שבעולם, בהיותו נחשד כמזמה, בהיותו בורח במערה, בהיותו כשוטה בבית אבימלך, ובבוא אליו נתן הנביא. מכל מצב שבעולם חיבר מזמורי תהילים ולא גידופים ח"ו. ואם פה יאמר לא חפצתי בך ה' ה' יעשה לי פאשר טוב בעיניו.

24 שבת הגדול תקצ"ה, בדפו"י דף רנב:

25 **ילקוט שמעוני** (פרשת צו רמז תקי) אשר צוה ה' את משה בהר סיני ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' [זלח] זה הבכור והמעשר והפסח. לה' לרבות את כולן שבכולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני שנאמר אשר צוה ה' וגו', למדנו לכל הקרבנות שכולן אין כשרין אלא ביום.

26 **תענית** (כו:) ויאמר, ה' א-להים במה אדע כי אירשנה, אמר אברהם, רבונו של עולם, שמא ישראל חוטאין לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה, אמר ליה, לאו. אמר לפניו, רבונו של עולם, הודיעני, במה אירשנה, אמר ליה, קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת וגו'. אמר לפניו, רבונו של עולם, תינח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם, - אמר לו, כבר תקנתי להם סדר קרבנות,

יום רביעי יד אייר תשפד

(מס' שיעור 38435152)

**הַיִּיד בְּרֵאשׁוֹן נִפְטָר בְּשָׁנֵי - תְּקוּהָ וְתִיקוֹן
לְחוּטָא בְּמִזִּיד << הַשָּׁנִי דּוֹחָה אֶת הַטְּמָאָה -
לֹא זָכָה יַעֲשֶׂהוּ בְּטוּמָאָה**

פסח שני

וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמָאִים לְנִפְשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לְפָנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי אֶהְרֹן
בַּיּוֹם הַהוּא: וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טְמָאִים

אין חובה לנשים בפסח שני

וב"ה נעסוק בענין אחד מתורת קרבן פסח, ונזכה לקיים בתורה זו 'במועדו בתוך בני ישראל' זכר לפסח שני, יחד עם חיזוק נפלא לנפשותינו. אי' ברמב"ם (קרבן פסח ה,ח) שרק בפסח ראשון נשים מחויבות בכל המצוות כאנשים. אך פסח שני להם הוא רק רשות ולא חובה: 'נשים שנדחו לשני בין מפני האונס והשגגה בין מפני הטומאה ודרך רחוקה הרי פסח שני להם רשות, רצו שוחטין רצו אין שוחטין לפיכך אין שוחטין עליהן בפני עצמן בשבת בפסח שני אבל אם הייתה האשה אחת מבני חבורה מותר'.

בימות החול עושין חבורה לנשים?

היות והנשים בפסח שני רק רשות, אין שוחטין עליהם כשחל בשבת. וצ"ע שבגמ' לא מצאנו את הדין שרק **בשבת** אין עושין להן חבורה לעצמן, אלא משמע שגם בימות החול אין עושין להן חבורה לעצמן. כמ"ש בגמ' פסחים צא: שאם הנשים בפסח שני רק רשות, אין שוחטין עליהם בפני עצמן רק עושין אותן טפלין לאחרים, זו דעת רבי יהודה, וטעמו משום שנשים בפסח שני רשות, ולכן אין עושין עליהן לבדן פסח שני. וא"כ מדוע הוסיף הרמב"ם שרק בשבת הדין כן?

נשים בפסח שני רשות או חובה?

עוד אי' ברמב"ם (שם ב,ד) שבפסח ראשון אין עושין חבורה נשים ועבדים או קטנים ועבדים שלא תהיה קלות ראש ביניהן **אבל עושים חבורה כולם נשים אפילו בפסח שני**. ולכאור' קשה שהרי בגמ' מבואר שלדעת רבי יהודה שנשים בשני רשות, אין עושין חבורה לנשים בפני עצמן, לא בימות החול ולא בשבת. וכיון שבפרק ב' כאן פסק שכן עושין להם חבורה לבדן אפילו בפסח שני, משמע דפסק כרבי יוסי דנשים בשני חובה, וא"כ אפילו בשבת היה צריך לפסוק שיכולין לעשות לבדן, ואיך פסק בפרק ה' שבשבת אין עושין עליהן חבורה בפני עצמן. ממה נפשך, אי סבר כרבי יהודה דנשים רשות בפסח שני, אפילו בימות החול לא יוכלו לבדן, ואי סבר כרבי יוסי דנשים חובה בפסח שני, א"כ אפילו בשבת יוכלו לבדן? ועיי' בכסף משנה שדחק דלעולם פסק כרבי יוסי, אלא שהחמיר לענין

אדע כי אירשנה' אמר לו הקב"ה במעשה הקרבנות, 'קחה לי עגלה משולשת' וגו'. אמר לו אאע"ה ומה יעשו כשלא יהא להם בית המקדש ועבודת הקרבנות, אמר לו הקב"ה יעסקו בתורה ומעלה אני עליהם כאילו הקריבו קרבנות. והרי שאת מתנת לימוד התורה קיבלנו בחדא מחתא עם מתנת הקרבנות. זה לא רק 'כאילו' אלא ממש כקרבן. כך אמר משה לטמאים לנפש אדם, לכו עסקו בתורת הקרבן ויעלה עליכם כאילו הקרבנתם ממש.

רצו את מעלת 'בתוך בני ישראל'

אלא שאמרו למשה רבינו טענה עצומה, נהי דאין אנו צריכים לקרבן פסח כי לימוד התורה שקול כקרבן פסח, אבל היחוס של קרבן פסח והחשיבות המיוחדת שבו, שהוא 'בא בכנופיא' בכנסת ישראל, וְשָׁחְטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל עֵדֹת יִשְׂרָאֵל, ולכן דינו כקרבן ציבור, כמבואר בגמ' פסחים (סד.) ולכן צריך גם שהתורה שנלמד מענין קרבן פסח תהיה תלמוד תורה דרבים, בכנופיא. בשלמא אם אנו עוסקים בתורת פסח בתוך בני ישראל, זכינו ומעלה עלינו כאילו עשינו פסח בכנופיא, אבל כאן שאנו טמאים לנפש אדם, וכל ישראל מקריבים קרבן הפסח בפועל, נמצא שנעסוק בתורה ביחידות, על כן אי אפשר שיחשב לנו כקרבן פסח בכנופיא, על כן אמרו 'לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו **בתוך בני ישראל**', הן אמת שעסק התורה חשוב כקרבן, אבל צריך שיהא הלימוד בכנופיא.

או כולם בתורה או כולם בהקרבה

העולה מדברי החת"ס שאם חלק מישראל מקריבים בפועל וחלקם עוסקים בתורת הקרבן, אין להם צירוף להחשב ככנופיא, או כולם בתורה או כולם בקרבן פסח. ועכ"פ צריך להבין מה היה הפיצוי שנתנו להם 'פסח שני' להקריב ביחידות ביום י"ד אייר, והרי רק מיעוט נדחה לפסח שני ולא רבים, והם ביקשו 'פסח בכנופיא'?

בזמן שקוראין בהן לפני - מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, ואני מוחל להם על כל עונותיהם.

הזיד בראשון יכול לעשות פסח שני?

וזאת למודעי כי כל מה שנתבאר עתה אינו לכו"ע, אך כן היא דעת רבינו הקדוש במשניות והרמב"ם. אך אינו מפורש בש"ס להדיא מה הדין אם הזיד בראשון ועשה פסח שני, האם נפטר בזה מעונש כרת דפסח ראשון, גם לא מפורש בש"ס בבלי אם יכול בכלל להביא פסח שני כשהזיד בראשון, אמנם מלשון הגמ' 'הזיד בראשון ושגג בשני' משמע שיכול להביא קרבן בשני, אך אינו מפורש בגמ' להדיא. אמנם בירושלמי מפורש שהוא מחויב להביא פסח שני, אף שהזיד בראשון.

האם ה'כרת' מתבטל?

וכן לא מפורש בגמ' אם בכך נפטר מעונש כרת ע"י שהביא בשני, ונחלקו בזה רש"י בפסחים צג: והרמב"ם כדלהלן (שם ה,א): 'מי שהיה טמא בשעת שחיטת הפסח שאין שוחטין עליו או שהיה בדרך רחוקה או נאנס באונס אחר או ששגג ולא הקריב בראשון הרי זה מביא פסח בארבעה עשר לחדש השני בין הערבים ושחיטת פסח זה מצות עשה בפני עצמו ודוחה את השבת שאין השני תשלומין לראשון אלא רגל בפני עצמו לפיכך חייבין עליו כרת. כיצד מי ששגג או נאנס ולא הקריב בראשון אם הזיד ולא הקריב בשני חייב כרת [על השני] ואם שגג או נאנס אף בשני פטור, [שהיה שוגג או אונס בזה ובוזה] הזיד ולא הקריב בראשון הרי זה מקריב בשני [כמבואר בירושלמי] ואם לא הקריב בשני אף על פי ששגג הרי זה חייב כרת שהרי לא הקריב קרבן ה' במועדו והיה מזיד'.

לרמב"ם אם הקריב בשני פטור מכרת

הרי מבואר להדיא שאם הזיד בראשון יקריב בשני, ועי"ז יהיה נפטר מכרת, שהרי כתב שאם שגג בשני הרי זה חייב כרת על הראשון, משמע שאם לא שגג וכן הקריב בשני, אף שהזיד בראשון הרי הוא נפטר מכרת.

כבר נפטר בפסח ראשון מן הכרת

'אבל מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון אע"פ שהזיד בשני אינו חייב כרת שכבר נפטר בפסח ראשון מן הכרת'. וכמבואר לעיל שזהו החילוק בין טמא ודרך רחוקה לשאר שגגות ואונסים, שרק בטמא ודרך רחוקה נפטר מכרת אף שהזיד בשני,

שבת. ובצל"ח (פסחים צב) נלאה לפרש כן, וכן בלחם משנה כתב שאי אפשר לחלק כן, כי הא בהא תליא, וא"כ צריך למצוא תירוץ לסתירה בדברי הרמב"ם.

עונש כרת הוא על פסח ראשון או שני?

ונזכיר תירוץ ליישב הסתירה ע"פ מש"כ רבי יהושע'לע קוטנער זצוק"ל בקצרה. כי הנה מצאנו מחלוקת בפסחים צ"ג בעונש כרת למי שלא הקריב קרבן פסח, האם החיוב כרת הוא על פסח ראשון או על פסח שני, נחלקו בזה רבי, רבי נתן, רבי חנינא בן עקביא, עי"ש היטב סוגיא ארוכה בזה.

הזיד בשני חייב כרת על השני

והלכה למעשה נקטינן כרבי יהודה שלפעמים עונש הכרת הוא על פסח ראשון, ולפעמים על פסח שני. [ולכן נקרא פסח שני 'יו"ט בפני עצמו'] ושלושה חילוקים בדבר. אם היה אנוס או שוגג ולא הקריב הפסח ב"ד ניסן, כגון שהיה חולה או לא ידע שלא עיברו את השנה וחשב שזה חודש אדר שני וכן שאר אונסים, אזי הוא חייב בפסח שני [אף שלא היה טמא ולא בדרך רחוקה], ואם לא יביא פסח שני במזיד, הרי הוא חייב כרת, לא על הראשון הוא חייב שהרי היה אנוס בשעת מעשה, ואנוס או שוגג פטור מכרת, אך כיון שהזיד בשני ולא הביא, הרי הוא חייב כרת על שלא הביא בפסח שני.

'טמא' ו'דרך רחוקה' בראשון - פטור מכרת אף אם הזיד בשני

אך אם היה טמא ובדרך רחוקה ב"ד ניסן ולא עשה את הפסח הראשון, אפילו היה מזיד בפסח שני ה"ז פטור מכרת, כן ביאר הרמב"ם שלכך כתבה תורה 'טמא ודרך רחוקה' להבדיל ביניהם לבין שאר אונסים ושגגות שהם חייבים כרת אם לא הביאו בשני במזיד, וטמא ודרך רחוקה לא יתחייבו כרת אם לא הביאו בשני במזיד.

הזיד בראשון ונאנס בשני חייב כרת על הראשון

ואימתי שייך כרת בראשון, אם הזיד ולא הביא בראשון, ובהגיע יום י"ד אייר שגג או נאנס ולא הביא פסח שני, הרי הוא חייב כרת על שלא הביא פסח ראשון.

לאדם, שכיון שהזיד בראשון הוא חייב כרת מ"מ, ואע"פ שהוא חייב כרת יביא את השני, מילתא דמסתברא היא שהקרבה בשני תפטרנו מכרת שהזיד בראשון.

סתירה ברמב"ם

בנושאי כלים של הרמב"ם תמהו מאד על כך, כי הרמב"ם עצמו בספר המצוות כתב להדיא שאפילו עשה את השני, אינו נפטר מהכרת על שלא הביא את הראשון במזיד. ורבי דניאל הבבלי הקשה תמיהה זו לפני רבי אברהם בן הרמב"ם בספר מעשה ניסים, ותיירץ לו רבי אברהם שאביו היה סבור בתחילתו שע"י השני לא יתקן את הכרת, אך אח"כ חזר בו והסיק כמו שכתב ביד החזקה שע"י פסח שני יתקן את עונש כרת מה שלא עשה את הראשון, וכנודע שהיד החזקה היא משנה האחרונה דהרמב"ם.

נשים שהזידו בראשון האם השני רשות?

ועתה נשובה לענין נשים בפסח שני, היות ובראשון הן חובה, הרי פשוט שהן נענשות בכרת על ביטול קרבן פסח בראשון, וא"כ יש לחקור מה דין נשים שהזידו ולא הביאו את הראשון, האם הפסח שני שלהן רשות?

מחוייבות לצאת מעונש כרת

בשלמא אילו היו אנוסין שוגגות או טמאות ודרך רחוקה, שפיר אמרינן דפסח שני רשות לנשים, שאין עליהן עונש כרת מהראשון, אך לו יצויר שהיו מזידות בראשון, הרי יש עליהם עונש כרת, א"כ חייבות להביא את הפסח שני, ואי אפשר לומר שעדיין פסח שני רשות היא להן, כי מחוייבות הנה לצאת מעונש כרת, וכמו שרבינו יונה צועק על מי שאינו שב בתשובה בעת רצון, 'שוטה! והרי המחותרת חתורה לפניך'²⁷.

27 וְדַע, כִּי הַחוּטָא כְּאֲשֶׁר יִתְאַחַר לְשׁוּב מִחֻטָּאתוֹ, יִכָּבֵד עֲלָיו מְאֹד עֲנָשׁוֹ בְּכָל יוֹם, כִּי הוּא יוֹדֵעַ כִּי יֵצֵא הַקֶּצֶף עֲלָיו וַיֵּשׁ לוֹ מְנוּס לְנוּס שְׂמֹה, וְהַמְנוּס הוּא הַתְּשׁוּבָה, וְהוּא עוֹמֵד בְּמִרְדּוֹ וְהוֹנֵה בְּרַעְתּוֹ, וְכִדּוֹ לְצֵאת מִתּוֹךְ הַהִפְכָּה, וְלֹא יִגּוֹר מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה, עַל כֵּן רַעְתּוֹ רַבָּה. וְאֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה עַל הָעֵגְוִן הַזֶּה בְּמִדְרָשׁ (קה"ר ז, טו), מִשָּׁל לְכַת שָׁל לְסֻטִּים שְׁחָבְשָׁן הַמְּלָךְ בְּבֵית הָאֲסוּרִין, וְחָתְרוּ מִחֻתְרָת, פָּרְצוּ וַיַּעֲבְרוּ, וְנִשְׁאָר

משא"כ בשאר אונסים ושגגות, אם הזיד בשני חייב כרת. וכן מבואר במשנה (פסחים ט,א) לָמָּה נֶאֱמַר טָמֵא אוֹ שִׁהִיָּה בְּדֶרֶךְ רְחוּקָה, שְׂאֵלוֹ פְּטוּרִין מִן הַהִפְכָּת, וְאֵלוֹ חִיבִין בְּהִפְכָּת. פירוש אפילו אם יזידו בשני, פטורין משא"כ בשאר אונסים, יש כרת אם הזיד בשני.

וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח הַיְיָנוּ פֶּסַח שֵׁנִי

כן דעת רבינו הקדוש בפירוש הפסוק (במדבר ט,יג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיָּה כִּי קָרַבַּן ה' לֹא הִקְרִיב בְּמַעַדּוֹ חֻטָּאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא - שמי שלא היה טמא ובדרך לא היה, אלא היה בשגגה או באונס אחר ולא עשה את הראשון, וחדל לעשות הפסח, היינו שגם פסח שני לא עשה, במזיד, אזי חייב כרת על השני.

לא נתפרש האם הוא פטור מכרת

המקור לדברי הרמב"ם שאף אם הזיד בראשון יעשה פסח שני, הוא בדברי הירושלמי [פסחים ט,א] 'טמא לנפש. אין לי אלא טמא לנפש אנוסים או שוגגין מנין ת"ל (במדבר ט) איש איש ריבה עד כדון כר"ע וכו', מזיד מניין? א"ר זעירא וְהָאִישׁ לְרַבּוֹת אֶת הַמְזִיד'. וכן מרומז בבבלי פסחים צב: ובצל"ח דף כ' ובדף צ"ג תמה מדוע לא כתב הבבלי להדיא הלכה זו שאם הזיד בראשון יביא בשני. אמנם עדיין לא נתפרש לא בבבלי ולא בירושלמי האם הוא נפטר בכרת בכך.

פסח שני תשלומין דראשון או לא?

דעת רש"י בפסחים צג: שנחלקו תנאים בדבר. שם מאריך לבאר ג' השיטות אם פסח שני תשלומין דראשון, תקנתא דראשון, או פסח בפני עצמו, ושם בתוך דבריו הזכיר שיש מחלוקת אם הפסח שני מתקן את העבירה שלא הקריב פסח בראשונה, לדעת רבי ורבי נתן אינו מתקן את הכרת על שהזיד בראשון, ולרבי חנינא בן עקביא הוא כן מתקן את הכרת.

מסתבר שהקרבה בשני תפטרנו מכרת של ראשון

אך הרמב"ם סבר שמכיון שנקטו בגמ' ירושלמי בפשטות שאם הזיד בראשון יעשה את השני, משמע שהיה פשוט לכו"ע שע"ז נפטר מהכרת. שאין זה דרך הכתוב לומר

חבורה שכולן נשים בפסח שני רק כשהזידו בראשון

אך הא דכתב הרמב"ם בפרק ב' הלכה ד' שעושין חבורה אפילו כולן נשים בפסח שני, לא פירש באיזה אופן הוא מדבר, רק אמר שיש 'היכי תמצוי' של חבורת נשים לבדן בשני, ואפשר לומר שהוא רק כשהזידו בראשון.

אפילו למזידים יש תיקון

מכל זה למדנו דבר נורא, כי ידוע מש"כ הרה"ק מקאזניץ זי"ע בעבודת ישראל, שמפסח שני אנו לומדים שכל אונס שוגג או טמא והיה בדרך רחוקה, יש לו תיקון לנפשו. וברמב"ם למדנו שאפילו מזידין יש להם כח לתקן בפסח שני ואפילו לפטור עי"ז מעונש כרת. לא כמו שחשבנו עד הנה שפסח שני בא לעזור לשוגגים אלא אפילו המזידים יש להם תקוה. והוא חידוש נפלא, כי טוב וישר ה', על כן יורה פושעים ומזידים בדרך, לא רק לחטאים בשגגה. שהרי חייבי כריתות הוא עונש חמור מאד, יותר מעשין ולאויין, אפילו איש כזה יש לו תקוה בפסח שני.

בפסח שני צריך הרבה יותר זריזות

אמנם גם זאת למדנו שאם הזיד בראשון חייב לזרז עצמו יותר ויותר בפסח שני, שאם יהיה שוגג בשני, הרי הוא חייב כרת, אפילו היו לו תירוצים טובים בשני, משא"כ בשגג בראשון.

פסח שני מציל מיסורים ועגמת נפש

אך זאת נתחדש לן מפסח שני שאין יאוש בעולם כלל, שהרי אינו מדבר רק על העובר בשגגה אלא אפילו על המזיד, ישב בטל ולא למד ולא עשה כלום, אם ירצה באמת, יפתחו לו שערים חדשים, אך אחר פתיחת השערים יהיה חייב להזדרז ולקבל תיקונו. והוא לימוד נפלא עד מאד כי יש תקוה אפילו למזידים, לפטור מהעונשים ומכריתות ומהיסורים הקשים, שהרי בחילוקי כפרה דרבי ישמעאל למדנו שכרת היינו יסורים ועגמת נפש, מכל זה הוא ניצול ע"י פסח שני.

בין פסח ראשון לשני הוא תלוי ועומד?

ב'מנחת חינוך' חקר מה דינו בין פסח ראשון לפסח שני, האם הוא חייב כרת, האם הוא תלוי ועומד כמו

חבורת פסח שני למזידות בראשון

ואם י"ד אייר יחול בשבת ולא יהיו אנשים שיקריבו פסח שני, בכהאי גוונא לא אמרו מעולם 'נשים בשני רשות', שהרי כל הטעם שאין עושין בפסח שני חבורה שכולה נשים, הוא רק משום שנשים בשני רשות, אבל כשהן חובה, היינו בהזידו בראשון ומחוייבות הנה לפטור עצמן מכרת, בכהאי גוונא בוודאי שהן חובה.

גם אשה פטורה מכרת אם עשתה את השני

כן כתב ה'אור שמח' (קרבן פסח ה,ז) וזלה"ק: 'והנה לפי מה שנתבאר שיטת רבינו דהזיד בראשון ועשה שני פטור מכרת ודאי דאשה שהזידה בראשון ועשתה את השני פטורה מכרת אף לר' יהודה דנשים בשני רשות, דאין לומר דאשה כיון שפסח שני שלה רשות אינו מתקן את ההזדה דפסח ראשון מכרת, דאם כן מצאנו אשה חמורה מאיש, איש שהזיד בראשון ועשה השני פטור מכרת ואשה תהא חייבת בכרת אם עשתה השני וזה דבר זה, ודאי אשה גם כן פטורה מכרת אם עשתה את השני. וזה ברור'. ואם האיש נפטר מכרת ע"י השני, כ"ש שאשה נפטרת מהכרת ע"י שתביא את השני.

הזידו בראשון מחויבות לעשות את השני

וכ"כ ה'צפנת פענח' (כלאים פרק יא) [הרה"ק מרוגצ'וב זי"ע, שניהם מדווינסק] שכן מדויק מלשון הרמב"ם בפרק ה' שהביא ג' דוגמאות כשאמר נשים בשני רשות: 'נשים שנדחו לשני בין מפני האונס והשגגה בין מפני הטומאה ודרך רחוקה הרי פסח שני להם רשות', ולא הזכיר הרמב"ם שאם הזידו בראשון, שני רשות להן, [והרי דעת הרמב"ם שגם אם הזידו בראשון יכולין לעשות פסח שני, כנ"ל] אלא פשוט שמכיון שהזידו בראשון מחוייבות הן לעשות את השני, לסלק מעליהן עונש כרת, ובכהאי גוונא שוחטין עליהן בפני עצמן ואפילו בשבת, כיון שהוא חיוב להן, ממילא עושות אפילו בפני עצמן ואפילו בשבת.

אָחַד מֵהֶם. בָּא שׁוֹר בֵּית הַסֹּהַר וְרָאָה מִחֻתְרַת חֲתוּרָה וְהָאִישׁ הַהוּא עוֹדְנָו עֲצוּר, וַיִּקַּח אוֹתוֹ בְּמִטְהוֹ. אָמַר לוֹ, קִשְׁיָה יוֹם, הֲלֹא הַמִּחְתְּרַת חֲתוּרָה לְפָנָי, וְאֵיךְ לֹא מִהֲרַת הַפְּלִט עַל נַפְשְׁךָ:

ימים, ויאכלו רק מצה וייאסר החמץ שבעת ימים. ומדייק כן מלשון הפסוקים שלא כתוב 'בחודש הראשון'.

בימי חזקיהו עשו פסח שני שבעת ימים

ובזה מבואר הפסוק (דברי הימים ב, ל, ב) וַיַּעַץ הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו וְכָל הַקָּהָל בִּירוּשָׁלַם לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי, וַעֲשׂוּ פֶסַח מִי"ד אִייר עַד כ"א אִייר וְהִקְרִיבוּ מוֹסֵפִין בְּכָל יוֹם. שחזקיהו עיבר ניסן בניסן ולא הודו לו, חכמי ישראל לא קבלו שזה חודש ניסן, לשיטתם היה כבר חודש אייר, ואעפ"כ עשו איתנו את הפסח, לא הודו לו שהיו שני אדרים, אבל הודו לו לעשות הפסח בחודש ה'שני' לפי חשבונם. וכאמור בדברי רבי מאיר שמחה שאם כלל ישראל עושין פסח שני, נעשה יו"ט ממשי שבעת ימים.

השערים פתוחים עוד שבוע

ולכן יש תרעין פתיחין בשבוע של מדת ההוד, כדי להמשיך הארת יו"ט פסח שני לעוד ז' ימים, וכך נמשך הארה זו לדורות עד יום כ"א אייר. כמבואר בזוה"ק.

פסח שני בא בטומאה?

אי' בגמ' פסחים (צה) שפסח שני דוחה את השבת אבל אינו דוחה את הטומאה, אם היה טמא בראשון ולא עשה הפסח מחמת טומאתו, וכשבא זמן פסח שני היה שוב טמא, אין הפסח שני דוחה את הטומאה, פסח ראשון בא בטהרה, רק אם הציבור טמא הוא בא בטומאה, אך פסח שני בא בטהרה בלבד בכל אופן. כך דעת תנא קמא, אבל דעת רבי יהודה 'אף דוחה את הטומאה', אם היה טמא בראשון, וגם בשני הוא עדיין טמא, בכל עת שהתחיל למנות ז' ימי טהרה מת לו מת באהל ששהה שם, יעשה פסח שני בטומאתו.

לא זכה בטהרה יעשה בטומאה

ואמרו בגמ' 'מאי טעמא דתנא קמא. מפני טומאה דחיתיו, יחזור ויעשה בטומאה?' מה הועילו חכמים בתקנתן, והרי כל מה שנדחה מפסח ראשון היה מחמת טומאתו, לא יתכן שיעשה פסח שני כשהוא עודנו בטומאתו. אבל דעת רבי יהודה שכן יעשה בטומאה,

בעשרת ימי תשובה. ונשאר בצ"ע. ולכאור' הדבר תלוי בלבו של האדם, ואם הוא משתוקק ומכין נפשו לקבלת תיקון פסח שני, אינו ב'כרת' בימים אלו. והקב"ה יודע תעלומות.

פסח שני מלמד על כל הירידות בעולם

לפי דברי העבודת ישראל שפסח שני מלמד גם על כל הירידות שבעולם, למדנו בדברי הרמב"ם שגם במזיד וחיובי כריתות בכל העבירות שבעולם, יש תקוה להנצל ולזכות לתיקון הנפש בשלימות.

התירו להקריב קרבן יחיד בשבת

ועוד שהרי גם התירו לו להביא את פסח שני גם כשחל בשבת, התירו לו להקריב קרבן יחיד בשבת, הכל כדי להצילו מעונש כרת שהוא עצמו נתחייב בו במזיד. כי הקב"ה כן אוהב אותנו.

פסח עושה שינוי גדול בנפש האדם

בספר החינוך נתן טעם נפלא למצות פסח שני, מאי שנא מצוה זו מכל המצוות שבתורה שלא נתנו תיקון למי שעבר על המצוה. כי מצות פסח עושה שינוי גדול בנפש האדם יותר מכל שאר המצוות, חס הקב"ה על מי שלא עשה פסח, שלא יהיה לו חסרון כל השנה כולה, ידע הקב"ה שהארת הפסח נמשכת ל' יום ונתן להם תיקון ביום האחרון [ובזוה"ק מבואר שהשערים נשארים פתוחים עוד שבוע - כמו שמתפללין ביוה"כ 'פתח לנו שער בעת נעילת שער'], ולכן נדחה עד י"ד אייר, כדי להמתין לעוד כמה זבין או יולדות שיטהרו, עד י"ד אייר, שלושים יום אחר החג, בו יתוקנו כל אלו שלא זכו בפסח הראשון.

יבנה המקדש ויעשו פסח שני בציבור שבעת ימים

מבואר בירושלמי שאם יבנה בית המקדש בין פסח ראשון לפסח שני, אז יעשו פסח שני בציבור, בכהאי גוונא לא אמרו שהפסח שני הוא רק ליחידים ולא לציבור. וכתב רבי מאיר שמחה זי"ע שאז יעשו גם יו"ט שבעת

פסח שני דוחה טומאה כי אין שלישי

ותירצו המפרשים שמכיון שיש פסח שני אין הפסח הראשון דוחה את הטומאה, וזה שאמר רבי יהודה שהשני כן דוחה את הטומאה, כי כל הטעם שאין הראשון דוחה את הטומאה הוא רק משום שיש פסח שני אחריו, כיון שאחר פסח שני אין פסח שלישי, צריך פסח שני לדחות את הטומאה.

היודע מראש שיהיה טמא גם בשני יקריב בראשון בטומאה

לאור זה כתוב ב'בשמים ראש' [שנוי במחלוקת מיהו בעל הספר] שאם אדם יודע בפסח ראשון שאינו עתיד להיות טהור בפסח שני, יוכל להקריב את הראשון בטומאה. כי כל ענין שאין הראשון קרב בטומאה הוא רק משום שיש לו אפשרות להקריב את השני בטהרה.

אין מפורש בתורה איסור על הטמא

והאמת ייאמר שבכל התורה כולה לא מצאנו פסוק מפורש שאין הטמא מקריב קרבן פסח, מצאנו פסוק על ערל שאינו מקריב פסח אך לא מצאנו על טמא שאינו מקריב פסח, [מלבד האיסור הכללי להכנס בטומאתו לביהמ"ק או לאכול קדשים בפ' אמור] מה שכתוב בפרשת בהעלתך הוא כך: **דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לִנְפֶשׁ או בְּדַרְךְ רְחֻקָה לָכֶם או לְדַרְתֵּיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לָהּ: בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֻבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצְוֹת וּמִרְרִים יֵאָכְלֶהוּ: הַרִי שְׁנוֹסַח הַפְּסוֹק הוּא שֶׁהַטְּמֵא לִנְפֶשׁ עוֹשֶׂה פֶסַח לָהּ. וְהַפְּסוֹק שֶׁלֹּאֲחֵרָיו אֹמֵר שִׁיעֲשֻׁנוּ בַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי. וְרַק מִכַּאֵן לַמִּדְנָה מֵתוֹךְ מִשְׁמַעוֹת הַפְּסוֹק שֶׁהַטְּמֵא לֹא יִכַל לְהַקְרִיב בְּרֵאשׁוֹן, מִמִּשְׁמַעוֹת הַפְּסוֹק לַמִּדְנָה וְאִינוּ מְפֹרָשׁ.**

משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני

זה שנחלקו רשב"ג וחכמים כמה זמן צריך לדרוש בענין החג קודם החג, דעת חכמים שלושים יום קודם החג, רשב"ג אומר שתי שבתות, רשב"ג למד מ'החודש הזה לכם ראש חדשים' ולמדו הלכות הפסח הנוגעים לאחר ב' שבתות י"ד ניסן. וחכמים למדוהו מכאן, שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני.

'התורה חיזרה עליו לעשותו בטהרה, לא זכה לעשותו בטהרה, יעשה בטומאה'²⁸.

עיקר השפעת הפסח הוא בטהרתו

וביאור הענין ע"פ דברי החינוך הנ"ל שהתורה"ק ידעה שקרבן פסח משפיע על חיי האדם בכל ימות השנה, ועיקר השפעתו הוא רק כשהוא טהור, לכן אמרה תורה שאם הוא טמא בראשון ימתין לפסח שני, שמא יזכה אז לאור הפסח בשלימות, שכבר יהא טהור. אך אם לא זכה, ובא יום י"ד אייר ועודנו בטומאתו, אמרה תורה שיעשה פסח שני, עכ"פ שיהיה לו חיות מקרבן פסח, יהיה איך שיהיה.

התורה"ק מחזרת אחר המצוות שלנו

מדברי רבי יהודה למדנו חיזוק נפלא שאין לשער, כמה התורה"ק מחזרת אחר המצוות שלנו, שאע"פ שהטומאה דחתה אותו מקדושת הפסח, אם הוא השתדל ולא עלתה בידו להטהר בשני, יעשנה בטומאה. כי לכתחילה דורשים מהאדם שיעשה היותר טוב ששייך בידו לעשות, אם לא הצליח, יקריב פסח שני בטומאתו.

למה לא התירה תורה להקריב הפסח בטומאה לכתחילה?

ומבואר בספה"ק בפנימיות דברי רבי יהודה, שבאמת יש מקום להתבונן מדוע אין הפסח ראשון דוחה את הטומאה, והרי כל קרבן ציבור דוחה את השבת ודוחה את הטומאה, וכן קרבן יחיד הקבוע לזמן דינו כקרבן ציבור לדחות שבת וטומאה, וכגון אילו של אהרן ביוה"כ, פר לחטאת ואיל אחד לעולה, והוא דוחה שבת וגם טומאה, אף שאילו של אהרן הכהן הוא קרבן יחיד, כיון שקבוע לו זמן, מביאין אותו הן בשבת והן בטומאה. וא"כ איך לא התירה תורה לכתחילה להקריב הפסח בטומאה? כן הקשה הצ"ח.

28 כאן בפסחים הסבירו את מחלוקת ת"ק ורבי יהודה מצד הסברות, אך ביומא (נא) דרשו מפסוקים ע"ש.

סבר דכיון שפתח בהלכות פסח שני, השלים כל פרטי הלכותיה.

השפעת קרבן הפסח על נפש האדם רבה יותר בטוהרה

מכאן למדנו ביאור בעומק דברי רבי יהודה 'התורה חזרה עליו לעשותו בטוהרה', זאת משום שהשפעת קדושת קרבן הפסח על נפש האדם, תהיה הרבה יותר בשלימות אם יעשנו בטוהרה, אך אם לא זכה בשלימות, יעשנו בטומאה בשני.

נדר ונדבה' שייך גם במזבח וגם בבדק הבית

כתב הג"מ רבי חיים שאול קאפמאן זצוק"ל בספרו 'משחת שמן', כי הנה מצאנו בפרשת אמור שאין להקריב קרבן בעל מום: עֲנֹת או שְׁבוּר או חָרוץ או יִבֶּלֶת או גָּרֵב או יִלְפֶּת לא תִקְרִיבוּ אֵלָהּ לַה' וְאִשָּׁה לא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לַה'. וְשׁוֹר וְשֵׂה שָׂרוּעַ וְקִלּוֹט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֵר לא יִרְצָה: והקשו הראשונים איך חילק הכתוב בין נדר לנדבה, והרי פשוט שאין בעל מום כשר למזבח לא לנדר - הרי עלי, ולא לנדבה - הרי זו, רק לבדק הבית בלבד מותר להביא בעל מום. וא"כ היה צריך לומר 'לבדק הבית יירצה, ולמזבח לא יירצה', שהרי 'נדר ונדבה' שייך הן במזבח והן בבדק הבית?

רוב הנדבות היו לבדק הבית

ותירץ הרמב"ן שבדרך כלל היה הסדר כך, שרוב הנדבות היו לבדק הבית ורוב הנדרים היו למזבח. שכן מצאנו בנדבת המשכן כתוב הרבה לשונות של נדבה, 'כל נדיב לב יביאה', וכן דוד המלך בבנין המקדש 'ביושר לבבי התנדבתי'. ואילו במזבח כתוב 'נדרי לה' אשלם... לך אזבח'.

שמונים וארבע בדיקות

וצריך למצוא טעם לשינוי הלשון, והרי לאמתו של דבר יש נדר ונדבה במזבח ונדר ונדבה בבדק הבית? וביאר רבי חיים שאול כי כשצריך להביא בהמה למזבח, היה צריך לבדוק בה שמונים וארבע דברים כדי לברר שאינה בעלת מום, כמבואר ברמב"ם הל' מומין, ובגמ' חולין דף כ"ב, כי צריך לבדוק כל ראשי אבריה אם אין שם פגימה כמו בסכין של שחיטה, למשל היו בודקין

פרשה זו אינה הכנה לפסח שני

בפנים יפות דן איך יתירץ רשב"ג לטענת חכמים שלימד משה פסח שני ל' יום קודם. וביאר שפרשה זו לא הייתה הכנת ל' יום קודם פסח שני, אלא הסבר וטעם מדוע לא יקריבו הטמאים בפסח הראשון, זאת משום שיש להם פסח שני.

י"ד ניסן של השנה השנית חל בשבת

והנה נודע שאותו פסח י"ד ניסן דשנה השנית חל בשבת קודש, ולכן היו הכל תמהין, והרי כל ישראל דוחין את השבת בהקרבת הפסח, א"כ מדוע לא יקריבו גם הטמאין, אם הפסח דוחה את השבת הרי הוא דוחה את הטומאה, שבכל מעשה הקרבנות נשתוו השבת והטומאה, כל מה שדוחה את השבת דוחה את הטומאה. ולכן הוצרכו לגלות באותו יום פרשת פסח שני, לתת טעם לדחיית הטמא מפסח הראשון, כי יש לו אפשרות לעשותו בטוהרה בשני.

אם דוחה שבת שידחה טומאה

וזה שבאו לשאול 'למה נגרע', לא כמו אדם שאין לו ידיים שמבקש להניח תפילין כשאיין לו מקום להניחם כלל, ולא שייך שישאל 'למה נגרע', אלא שכך שאלו היות והפסח דוחה היום את השבת, איך לא ידחה את הטומאה. אמר להם משה 'אשמעה מה ידבר השם', אמר לו הקב"ה מכיון שאני נותן להם פסח שני, לכן אין להם להקריב היום בטומאה. וכן מדויק מלשון הפסוק: יִבְרַח אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לִנְפֹשׁ או בְּדַרְךְ רְחֹקָה לָכֶם או לְדַרְתֵּיכֶם וְעִשְׂה פֶסַח לַה'. בוודאי אני נותן לו לעשות הפסח, אך אימתי? בַּחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֶרְפִּים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצּוֹת וּמִרְרִים יֵאָכְלֶהוּ. אילו לא היו זוכין לקבל פרשת פסח שני, היו מתירין להם לעשות הפסח בראשון בטומאה.

האריך בפרטי פסח שני

ולכן לא למד רשב"ג מלימוד דפסח שני שצריך לדרוש ל' יום קודם החג, כי פרשה זו הייתה נוגעת כבר לאותו יום ממש. ומה שחכמים כן למדו מפרשה זו על ל' יום קודם החג, כי משה רבינו לא אמר להם בקצרה בי"ד אייר יעשו אותו, אלא האריך מאד בפרטי הלכות פסח שני, הרי ששואלין ודורשין ל' יום קודם החג. ורשב"ג

צריך ל' יום כי אין ריבוי הלכות, דעיקר הטעם משום בדיקת הקרבנות, וזה שייך גם בחג השבועות.

לבדק הבית היו רגילים לומר 'הרי זו'

וביאר רבי חיים שאול שאף שבאמת שייך 'הרי עלי' ו'הרי זו' הן למזבח והן לבדק הבית, בדרך כלל היו אומרים 'הרי זו' לבדק הבית, כי היה האדם רואה את הפרה לעיניו והיה תורם אותה לבדק הבית, אבל למזבח היה אדם נזהר לומר 'הרי עלי' שמא זו איננה תמימה. וזה שאמר הכתוב בבעלי מום 'נדבה תעשה אותו ולנדר לא ירצה', נדבה היינו 'הרי זו' לבדק הבית, אבל 'לנדר' לומר הרי עלי למזבח, לא ירצה כשהוא בעל מום.

בעל מום לבדק הבית כשר אך מגונה

ונמצאנו למדים שאין לומר 'הרי עלי להביא לבדק הבית שור ושה שרוע וקלוט', אף שבאמת מותר להביא בעל מום לבדק הבית, דבר מגונה הוא. אין לתכנן מתחילה להביא בעל מום לנדבת ה'.

טמא כשר אך מגונה

ופנימיות הענין מקושר לפסח שני שנתבאר לעיל שלכתחילה אין להביאו בטומאה, אך אם היה טמא, נותנים לו פסח שני לעשותו בטהרה, ואם גם אז היה טמא, בדיעבד יעשנו בטומאה, לדעת רבי יהודה.

הקב"ה 'קונה הכל'

כי הקב"ה 'קונה הכל', בסופו של דבר הוא מקבל עבודתנו באהבה ורצון, יהיה איך שיהיה, אך לכתחילה צריך להשתדל מאוד שהכל יהיה בשלימות, שהתפילה תהיה בכוונה ובדביקות שלימה, ולא לסמוך לכתחילה על מה שהוא 'קונה הכל'.

טמא רק בשחיטה ובאכילה כבר נטהר

ב'מנחת חינוך' כתב שאע"פ שאין הלכה כרבי יהודה, ואין פסח שני בא בטומאה, מ"מ הדבר נוגע למעשה, כי מבואר ברמב"ם שאם היה טמא בשביעי שלו ב"ד ניסן, והיזו עליו אפר פרה בו ביום, בליל ט"ז כבר מותר לאכול קדשים, אעפ"כ אסור לשחוט עליו את הפסח ונדחה לפסח שני, כי בשעת שחיטת הפסח הרי בעליו טמא. וכך היה מעשה באותם האנשים שהיו טמאים

את האוזן אם אין שם פגימה כחגירת ציפורן, מבהיל על הרעיון. עד כדי כך שבשו"ע הרב²⁹ מבאר שהטעם שצריך ללמוד שלוש יום קודם החג, הוא בעיקר כדי לבדוק הקרבנות ממומין, כי כדי ללמוד הלכות ביעור חמץ והגעלת כלים וסוד כוונת הכוסות והמצה, מספיק לילה אחד, אבל בדיקת הבהמות ממום הייתה עבודה גדולה עד מאד, פלא איך הספיקו למצוא בחודש אחד קרבן לעולה, לפסח, לשלמי שמחה בכל יום, וכל אחד מהם צריך להיות בדוק כחגירת צפורן, וברמב"ם מבואר שצריך לבדוק הפסח ד' יום, כי יתכן שמה שבדקת היום ולא שמת לבך לאיזה חגירת צפורן, תבדוק שוב מחר וכך תרגיש את הפגם דק מן הדק.

רב היה י"ח חדשים אצל רועי בקר

בשנים כתיקונן כשנתנו כתב 'היתר הוראה' לרב, היה כתוב ג' לשונות 'יורה יורה, ידין ידין, יתיר בכורות', אחר החורבן היה נוגע כל הלכות המומין רק לגבי התרת הבכורות ע"י מום, ולפני החורבן היה הדבר נוגע למומי הקרבנות. הרי שענין זה היה עיקר גדול בהלכות התורה למעשה, עד כדי כך שהאמורא הקדוש רב, הלך להיות אצל רועי בקר י"ח חדשים ללמוד כל אלו ההלכות.

שלשים יום לפני שבועות

בשו"ע הרב כתב שמיום ה' אייר מתחיל ל' יום קודם חג השבועות, וצריך להכין בהמות לחג השבועות, ה' יזכנו שכבר נזכה בשנה זו בחג השבועות תשפ"ד להביא עולת ראייה ושלמי חגיגה, ולא כ"א שבשבועות אין

29 **שו"ע הרב** (אורח חיים תכט, א) חכמים הראשונים תקנו בזמן שבית המקדש היה קיים שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל שלשים יום לפני הרגל דהיינו שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח ומחמשה באייר ואילך ידרשו הלכות עצרת ומי"ד באלול ואילך ידרשו הלכות החג לפי שכל אחד ואחד הדר בארץ ישראל חייב להביא ברגל ג' קרבנות עולת ראייה ושלמי חגיגה ושלמי שמחה וכל קרבן צריך להיות נקי מכל מום ומשאר דברים הפוסלים את הקרבן לפיכך תקנו חכמים לדרוש הלכות הרגל שלשים יום לפניו כדי להזכיר העם את הרגל שלא ישכחו להכין בהמות הכשרים לקרבן ויהיה להם שהות כל שלשים יום.

התחילו לדבר שאין זה לפי כוחותיו לנסוע עכשיו. פתח הרבי ואמר להם, כשיש לאדם דיון בבית המשפט הוא מחפש את ה'עורך דין' המומחה ביותר שהוא יכול לפטור אותו מן הדין, יש כאן צדיק אחד שאמר על עצמו 'יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין', והנה בא יום הדין עוד כמה ימים, איך אתחשב בטענותיכם ולא אסע למירון? הישועות משה המשיך לטעון כמה טענות, ובסוף דבריו אמר כך 'אני מבקש מאבא שלא יסע'. השיבו הרבי: 'אם אתה אומר לי כן בתורת מרא דאתרא, אשמע לדבריך, אם אתה אומר לי כן בתוך בני, אינני מתחשב בדבריך'. השיבו הישועות משה 'אכן אני אומר לך כן בתור מרא דאתרא'. הרבי סבר וקיבל את דבריו בדומיה.

נוסעים לכותל המערבי

באותם הימים לא היה לרבי נהג קבוע, היו כמה חסידים נהגים שעשו ביניהם 'תור' זה אחר זה לשמש את הרבי ברצונו לנסוע לאיזה מקום לשאוף אויר צח וכדו', באותו יום הגיע תורו של החסיד רבי משה האגער מתל אביב, הרבי צוה לרבי מנחם אליעזר שיקרא לפניו את הנהג התורן, רבי משה הגיע תוך רבע שעה והרבי ורבי מנחם אליעזר נכנסו לרכב, רבי משה שאל את הרבי, 'לאן נוסעים היום?' השיבו הרבי 'נוסעים לכותל המערבי'. [מאותו ביקור יש תמונה מפורסמת שה'אמרי חיים' נראה עומד עם כמה אנשים בודדים בכותל המערבי].

ביקר את נכדו האדמו"ר מסלונים שליט"א

לאחר תפילתו ב'כותל המערבי' בא לבקר אצל נכדו האדמו"ר מסלונים שליט"א, הרבנית ע"ה הייתה נכדת האמרי חיים. כששמע ה'נתיבות שלום' זי"ע שהרבי בא לבקר אצל בנו, הגיע אף הוא בזריזות להיות נוכח באותה התוועדות. הרבי התחיל לספר למחותנו ה'נתיבות שלום' את כל המעשה הנ"ל שבבוקר התעורר בו רצון לנסוע לרבי שמעון, ובאו ילדיו לשכנע אותו שלא יסע, וגזרו עליו בגזרת מרא דאתרא שלא יסע, ומכיון שפטור בלא כלום אי אפשר, באתי אל הכותל המערבי.

לסמוך על רבי שמעון שלא בפניו...

ה'נתיבות שלום' ראה שעדיין חסר לו לרבי את 'רבי שמעון', אף שכבר היה בכותל המערבי, עדיין מצטער

לנפש אדם 'ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא' אף שבלילה כבר היו טהורים, נדחו לפסח שני. אך בפסח שני, אם יום שביעי לטהרתו יהיה ביום י"ד אייה, בהא סמכינן אדרבי יהודה ויזרק עליהם הדם ויאכלו פסח שני בלילה בטהרה.

ב"ה זכינו לקיים 'ונשלמה פרים שפתינו' אשרינו.

יום המישי טו אייר תשפד

(מס' שיעור 38446722)

והשימותי מקדשיכם בהלולא דרשב"י - רבי שמעון שלא בפניו

ה'אמרי חיים' במירון

שמעתי מהחסיד רבי מנחם אליעזר מוזס שליט"א מעשה שהיה ברבו הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע שבקיץ תש"ל שהה בצפת, במשך אותה תקופה נסע כמה וכמה פעמים לרבי שמעון במירון, וכן בערב ראש חודש אלול נסע עוד פעם לרבי שמעון. אח"כ בהגיע ימי הסליחות חזר הרבי לביתו בבני ברק.

ניסע שוב למירון

באמצע ימי הסליחות אמר לו הרבי 'מנחם אליעזר אני רוצה לנסוע היום למירון...' 'רבי, והרי הרבי כבר היה שם לפני זמן קצר בערב ראש חודש אלול...' הרבי לא התייחס לתמיהתו, אך רבי מנחם אליעזר ידע את המצב הבריאותי של הרבי, לא היה זה לפי כוחותיו לנסוע יום שלם הלך וחזור מבני ברק למירון וממירון לבני ברק, וגם כבר באו אנשים מחוץ לארץ לכבוד יו"ט ובקשו להכנס אל הרבי עם קוויטלאך ולא היה זמן פנוי לנסיעה. הלך רבי מנחם אליעזר וסיפר את הענין לבנו הישועות משה' זי"ע וכן לבנותיו של האמרי חיים, וביקש מהם שישתדלו לפעול אצל הרבי להמנע מהנסיעה למירון.

ה"מרא דאתרא" אסר את הנסיעה למירון

כשנכנסו לחדרו, הבין הרבי מיד על מה הם באים, פתח ואמר 'מי מכם בעל רוח הקודש...' מי כבר יודע שאני רוצה לנסוע לרבי שמעון ובא למנוע אותי... הם

עליו בפניו ושלא בפניו אתה בפני אכול שלא בפני לא תאכל', רבי שמעון בן רבי יוסי בן לקוניא היה נינו של הרשב"י. ודעת חכמי ישראל שאין לאכול ספיחי כרוב [פרשת השבוע בענין שמיטה] אך אני שראיתי את הרשב"י שאכל, מותר לי לאכול, אבל אתה לא.

כבר כמה שנים יש מניעות

הנה נודע שזה לנו כמה שנים שיש מניעות מלנסוע לרבי שמעון על ל"ג בעומר, משנת תש"פ היו כמה וכמה סיבות שונות למנוע אותנו מלעלות ולהראות בהילולא דבר יוחאי, והרי עלינו להתבונן בסיבת הדבר. אף שאין איתנו יודע עד מה, מותר לדבר 'בדרך אפשר' לאור דברי ה'אמרי חיים' 'לסמוך על רבי שמעון גם שלא בפניו, כי הוא תמיד בדרגת בפניו'.

מתי כבר יבנה המקדש?

אי' במדרש פ' בראשית עה"פ 'וכל שיח השדה, כל שיחם ושיגם של הבריות הוא השדה, מתי יתבני בי מקדשא'. כך אפשר לומר על ימינו אלה, כל שיחם ושיגם של הבריות הוא האם נעלה מירונה בל"ג בעומר או לאו. אך לפני פסח לא היה כזה שיג ושיח בין הבריות בלהיטות והתלהבות כזו, האם נזכה השנה להביא קרבן פסח בבית המקדש או לאו. הנה עוד פחות מג' שבועות נזכה לחג השבועות, האם אנו כבר מולהבים ודואגים האם נזכה להביא עולת ראייה ושלמי חגיגה בבית המקדש, אם הר מירון סגור כמה ימים, הרי בית המקדש כבר סגור אלף ותשע מאות וחמישים וששה שנים, ג' פעמים בכל שנה היינו רואים את ה' שמה, יראה יראה, כשם שבא לראות כך בא ליראות, ההר נעול מבלתי יכולת לעלות להר ה'.

היום! אם בקולו תשמעו

בלי ספק שהכל מודים שהביהמ"ק נחוץ לנו יותר ממירון בל"ג בעומר, אם נזכה לביהמ"ק בחג השבועות, זה נחוץ לנו לפחות כמו פתיחת הר מירון בל"ג בעומר. ועוד שהרי הביהמ"ק נתון בידינו לפתוח את שעריו, ואינו ביד המשטרה והצבא, שום שוטר ושופט לא יכול למנוע אותנו מלעלות להר ה'. כך אמר משיח צדקינו 'היום, אם בקולו תשמעו'.

בלבו על שלא נסע למירון. ביקש ה'נתיבות שלום' לשמחו, ואמר לו שכתוב בגמ' פסחים נא: בסוגיית ספיחי כרוב, 'אני שראיתי את רבי שמעון שאכל ספיחי כרוב, כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו', והרי יש ל'מחותן' עכשיו הזדמנות לקיים דברי הגמ' לסמוך על רבי שמעון שלא בפניו... והרי אתם מאמינים שהוא עורך דין גדול כזה, א"כ הוא יכול לפטור את העולם כולו גם שלא בפניו.

רבי שמעון, זה תמיד בפניו!

הרבי שמע את דבריו והאירו פניו. שתי דקות דומיה. אחר שתי דקות נענה הרבי ואמר, 'אה, כתוב בזוה"ק פרשת בא [ח"ב לח.]. שלש פעמים יראה כל זכורך את פני האדון ה', מאן פני האדון ה', דא רבי שמעון בן יוחאי, וא"כ אין שייך מצב 'שלא בפניו' כלפי רבי שמעון, תמיד הוא במצב של 'בפניו' - כ'פני האדון ה''. ה'נתיבות שלום' שמח מאד לשמוע את דברי הרבי.

עד כאן המעשה, ועתה שומה עלינו להתבונן בחילופי דברים בין הצדיקים בענין זה, בפרט בשנה זו שלכאורה אנו זקוקים לדברים האלה, כפי הנראה שבשנה זו רצון ה' לסמוך על רבי שמעון שלא בפניו, ואם זהו המצב, צריך להבין ולהתבונן בדברי הרבי.

איך שייך לומר על רשב"י 'מלא כל הארץ כבודו'?

בשלמא הקב"ה לית אתר פנוי מניה, לא שייך 'שלא בפניו' כלפי הקב"ה, כי מלא כל הארץ כבודו, ותמיד עומד ורואה במעשיך, דיבוריך, ומחשבותיך. אין עוד מלבדו והוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין. אך אצל רבי שמעון בר יוחאי מה שייך לומר 'מלא כל הארץ כבודו'?

רשב"י מתיר לאכול ספיחי כרוב

שם בגמ' פסחים מדובר על נינו של רבי שמעון: 'דאמר רבה בר בר חנה סח לי רבי יוחנן בן אלעזר פעם אחת נכנסתי אחר רבי שמעון בן רבי יוסי בן לקוניא לגינה ונטל ספיחי כרוב ואכל ונתן לי ואמר לי בני בפני אכול שלא בפני לא תאכל אני שראיתי את רבי שמעון בן יוחי שאכל כדי הוא רבי שמעון בן יוחי לסמוך

אל יעמוד אדם במקום סכנה

מירון נמצאת כעת בידי בעלי בחירה, אם כן לעלות להר בל"ג בעומר אם לאו, ויש דעות אם הוא רצון ה' ללחום עמהם או לאו, אם הוא מקום סכנה או לא מקום סכנה, אין אנו נכנסים לסוגיא זו, גדולי הדור ידונו בזה, בפשטות רצון ה' שהוא מקום סכנה ואמרו חז"ל בגמ' שבת 'לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה', לא כל אחד יכול לבזבז כל ה'יהא שמייה רבא' שלו בשביל להנצל ממקום סכנה, אא"כ אין זה מקום סכנה.

כשתתלק השנאת חינם נעלה לציון ברננה

אמנם לכו"ע אין ביהמ"ק נחשב כמקום סכנה, אם עכשיו יש שם ישמעאלים, הדבר תלוי בידינו, בבי כנישתא חדא שיעבדו את השי"ת בשלימות, כשנסלק מאיתנו יצרא דשנאת חינם, ברגע אחד יפרחו משם שעיר וחותרנו ונעלה לציון ברננה.

גלינו מפני חטאינו

ומנא לן שהדבר תלוי בידינו, שכן אנו אומרים בתפילת מוסף ביו"ט 'ומפני חטאינו גלינו מארצינו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות...' אילו לא היה הדבר תלוי בנו, היו צריכין להתפלל כך, 'ומפני שוטרי הוואקף שבהר הבית אין אנחנו יכולים לעלות וליראות...' ומפני גזירת בית דינו של רבי יוסף חיים זוננפלד זי"ע אין אנו עולים לשם וכו' וכו'.

מ"ט ימי ספירה לעומת מ"ט תוכחות

ראיתי בספה"ק 'נאות הדשא' - ליקוט דברי תורה של ה'אבני נזר' זי"ע בפרשת בחקותי, וחלק מהדברים ראיתי ב'מלא העומר' להגאון מפלאצק זי"ע, גם בפרשת בחקותי. כי הנה נודע שיש לנו מ"ט ימי הספירה, לעומתם יש מ"ט תוכחות בפרשת בחקותי, והמה מכוונים זה כנגד זה.

והשמותי את מקדשיכם לעומת 'הוד שבהוד'

רש"י בפרשת בחקותי אינו מפרש את כל סדר מ"ט התוכחות, רק בשבעה הראשונים הוא כותב 'והרי שבע כחטאתיכם', והשאר ללומדים לחשבן את יתר המ"ט.

אמנם בחזקוני³⁰ כן מסדר כל המ"ט, ז' אחרי ז'. וא"כ נעיין איזה מהתוכחות מכון כנגד יום ל"ג בעומר, ב'שבע' החמישי שהוא כנגד שבוע של הוד, מתחיל מפסוק 'והשמדתי את במותיכם' - חסד שבהוד, עי"ש בחזקוני טעם קשר הדבר. והכרתי את חמניכם איננה קללה כלל, ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם - גבורה שבהוד, וגעלה נפשי אתכם - תפארת שבהוד. ונתתי את עריכם חרבה - נצח שבהוד. **והשמותי את מקדשיכם - הוד שבהוד.**

התיקון לעומת החורבן

והרי שבשמחה הגדולה של ל"ג בעומר אנו ניצולים מקללת 'והשמותי את מקדשיכם'. כי זה לעומת זה עשה האלקים, התיקון לעומת החורבן. וא"כ עלינו להתבונן בקשר הדברים בשני צדדי המטבע.

האדמה רעדה בצפת מ'קנאת' ירושלים

הנה נודע בשערים דברי החת"ס בשו"ת יו"ד סי' רל"ג שכתב אל הגאון הקדוש רבי עמרם חסידא זי"ע שנסע לארץ ישראל, וביקש ממנו החת"ס שיסע לירושלים לחזק שם את הישוב, למעשה בהגיעו לארץ ישראל נסע לעיה"ק צפת ושם מנו"כ. רבי עמרם ביקש מהחת"ס הסכמה להיות בצפת, לאחר מעשה. ונודע שבהספדו של החת"ס על הסתלקותו של רבי עמרם חסידא הזכיר שרעידת האדמה שהיתה בצפת 'קנאת ירושלים עשתה

³⁰ **חזקוני** (בחקותי כו,כט) ...ואכלתם בשר בניכם כנגד והפריתי אתכם. וי"מ אלו בני אדם מיוחסים המשיאים את זרעם למשפחה שאינה הוגנת ולוקחים מהם מעות בשכר והיא מכה ראשונה. (ל) והשמדתי את במותיכם והכרתי את חמניכם אין זה בכלל הקללות שהרי בטול עבודת כוכבים הוא. חמניכם לשון חמה הוא והנו"ן נוספת בו כגון נו"ן של נשים רחמניות. ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם כנגד והייתי לכם לאלוקים ואתם תהיו לי לעם והיא שנייה. וגעלה נפשי אתכם כנגד ולא תגעל נפשי והיא שלישית. (לא) עריכם חרבה כנגד ורדפו מכם והיא רביעית. והשמותי את מקדשיכם כנגד ונתתי משכני בתוכם והיא חמישית. ולא אריח בריח נוחכם כנגד והתהלכתי בתוכם והיא שישית. וכו'.

הנסיעה השתבשה

ידוע שצאצאי החת"ס היו יראים מאד מדבריו בתשובה זו, עד כדי כך שה'פרשבורגר רב' צוק"ל כבר הכין עצמו לנסוע למירון בל"ג בעומר, לבקשת תלמידי הישיבה, ובדרכם נתקלקלו גלגלי האוטובוס, וסיבב הקב"ה שלא יעבור על תשובת זקנו החת"ס ביו"ד סי' רל"ג.

דברי ה'חזקוני' ממש כטענת החת"ס

ועתה נחזור לדברי החזקוני, אם קללת 'והשמותי את מקדשיכם' עומד כנגד 'הוד שבהוד' היינו ל"ג בעומר, הרי זה ממש כטענת החת"ס שהנסיעה למירון היא עצמה בחינה זו. אף שכולם נוסעים בשמחה גדולה ובהמון חוגג, וראיתם ושש לבכם מאות אלפי יהודים במקום אחד באהבה ושמחה כזו, מי יוכל לשער ולתאר שמחת ל"ג בעומר במירון, בימים כתיקונם.

להגדיל התשוקה להר הבית

אך המקונן בחצות הלילה על חורבן בית המקדש, יודע להשתוקק שרבי שמעון יבא עם כולנו לבית המקדש כשהוא בנוי ומשוכלל בגאולה השלימה, במקום ששישים רבוא אנשים יבואו להר מירון, עדיף שיבואו להר הבית לראות וליראות שלש פעמים בשנה. וב"ה בדור אחרון התבטל מנהג קדום שהיו שוחטים כבשים בהר מירון, והשחיטה והניקור לא היה כ"כ בהידור... מתוך זה נתעוררו ברי לבב בבכיה גדולה להתגעגע לבא עם כבש להר הבית ולא להר מירון. וזו היתה טענת החת"ס שלולא העליה למירון היה גדולה יותר התשוקה להר הבית.

תן לנו להכנס לבית המקדש השלישי!

וכנודע עוצם בכייתו הנוראה של הרה"ק מקלויזנבורג זי"ע בבואו פעם ראשונה ליד הכותל המערבי, 'אבא שבשמים, עכשיו רק עשית לנו יותר ויותר קשה... שאתה רק מעמיד אותנו מחוץ לביתך ולא נותן לנו להכנס בפנים...' יהודי אינו מסתפק בכותל המערבי או מירון, זה רק הרגעה זמנית עד בית המקדש השלישי.

העליה למירון היא 'תולדה' של העליה לרגל

אך לא נסיים דברינו באלה, כי נודה על האמת שמרן החת"ס זי"ע הוא כמעט יחיד בדבריו אלה, רובא

זאת, עד שהושיבו את צפת וערי הקודש בגליל, ושכחו את ירושלים כשהיא שוממה.

'ודילוקו עלי אהבה'

בתוך דברי ההספד הזכיר החת"ס שרבי עמרם ביקש ממנו הסכמה רק לאחר מעשה, ומה שהסכים היה מכיון שכבר נסע לשם. אך בתשובתו בסי' רל"ג צועק החת"ס במר נפשו שהסיבה שבני ישראל מתיישרים בצפת יותר מבירושלים, הוא משום היו"ט של ל"ג בעומר במירון. ובוודאי כל כוונתם לשם שמים, ושכרם רב בלי ספק, ועליהם נאמר 'ודילוקו עלי אהבה'... אבל מטעם זה בעצמו 'אני הייתי מן הפרושים'.

למה החת"ס לא עלה לאר"י?

וכנודע שגם החת"ס עלה בלבו לעלות לארץ ישראל, וכאן הוא מעיד על עצמו שפירש עצמו מלעלות לא"י משום סיבה זאת, שלא לפגוע בכבוד ירושלים, ולהיות בא"י ולא לנסוע למירון לל"ג בעומר, אין עולה על הדעת. וכמעשה בגמ' חגיגה על בן דרוסאי שדעתו שקרבן חגיגה דוחה את השבת אפילו כשערב פסח חל בשבת, ולא עלה לרגל כדי שלא להכנס לבית הספק. כך נשאר החת"ס בפרשבורג כדי שלא להיות בל"ג בעומר בירושלים.

'תל תלפיות' רק בירושלים

והנה מצד אחד מאריך מרן החת"ס מאד בהפלגת קדושת ל"ג בעומר, שהוא מהימים הכי מקודשים בשנה. וגם באותה תשובה שכתב לרבי עמרם חסידא, הוסיף לו סודות גדולים ע"פ קבלה על מעלת יום ל"ג בעומר. אמנם מאידך כתב שאין לעשות 'תל תלפיות' ממקום אחר חוץ מירושלים, מקום המקדש יש לו טענה כביכול כאילו עזבו אותה ועשו תל תלפיות אחר. ומי יודע אם לא בעוה"ר שלא הגיע הזמן ליישב את ירושלים להיותה תל תלפיות, נסתבב הדבר שנוסעים לצפת ולמירון [בימים ההם קראו גם למירון בשם צפת] אבל אנו צריכין להיות ממיישבי ירושלים, ועכ"פ לא מן המהרסים והמחריבים.

למירון, כדעת האריז"ל ושאר הצדיקים, אבל בשנים האחרונות הקב"ה כן מנהיג כדעת החת"ס שמירון לא תהא תל תלפיות במקום ירושלים. אינו מסתפק במיעוט ולא ברוב, הוא רוצה את הגאולה השלימה ובנין ביהמ"ק השלם.

מלחמות אני עשיתי

בני ישראל היקרים, אם לא נביאים הם, בני נביאים הם, בלי ספק של"ג בעומר במירון הוא ענין גדול למעלה מהשגתינו. לפני כשבע ושמונה שנים הגיעו כבר לברכת 'חכם הרזים', כשישים רבוא מישראל עלו למירון בל"ג בעומר. המהר"ל אומר שדברים גדולים אינם במקרה. והנה לפתע עשה הקב"ה מה שעשה, וקשה להגיע למירון, לא עזה ולא חיזבוללה עושים מלחמות רק הקב"ה לבדו עושה מלחמות, כמ"ש (ע"ז ב:): מלחמות אני עשיתי.

וא"כ בימינו אלה, נתקיים בנו 'והשמותי את מקדשיכם' בשני פנים, אין לנו בית המקדש, וגם אין לנו מירון, ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות' לא פני האדון ה' בהר הבית ולא פני רבי שמעון בר יוחאי במירון.

ה'דואר המרכזי' הוא בבית המקדש

דרכו של הרה"ק רבי שלמ'קה מזוועהל זי"ע ללכת בכל יום ויום אל הכותל המערבי, אפילו ביום ל"ג בעומר כשחזר ממירון נסע אל הכותל המערבי ואמר 'כאן זה הדואר המרכזי...'. שער השמים. הגם שרבי שמעון בר יוחאי הוא דוור נאמן ביותר, הדואר המרכזי הוא בבית המקדש.

תשפ"ד ת'הא ש'נת ד'רך פ'רשבורג

אך בשנה זו תשפ"ד ר"ת ת'הא ש'נת ד'רך פ'רשבורג, כפי הנראה הקב"ה מנהיג עולמו כדעת החת"ס שאי אפשר לנסוע למירון לל"ג בעומר, אולי צריך ללכת לכותל המערבי, לכל הפחות לזכור את ה'והשמותי את מקדשיכם', אך אין לעשות 'תל תלפיות' מהכותל המערבי עצמו, אלא להתגעגע להיות בפנים.

ציון הרשב"י כדוגמת אוהל מועד

כל הפיוט 'בר יוחאי' הוא כדוגמת הבית המקדש, בר יוחאי בקדש הקדשים וכו', ואמרו על הבנין הקדוש שבנו

דרובא של צדיקים וחסידים וקדושים נמשכו להר מירון בעבותות האהבה, ובמשנת חסידים כתב שהדר בארץ ישראל מצוה שיסע למירון בל"ג בעומר, והרי הוא כתולדה ממצוות העליה לרגל, שכן נאמר בזה"ק להדיא 'מאן פני האדון ה' דא רבי שמעון בר יוחאי'.

שלא יריח רק את ריח ניחוחי נשמות ישראל

והנה נודע מהרה"ק מקאזניץ זי"ע שהיה קורא התוכחה בהמתקה, כדרך הצדיקים, ובבואו לתיבות 'והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניחוחכם' הפטיר ואמר 'ווי דערלעבט מען שוין דאס' - ולואי וכבר נזכה לכך... ופירשו החסידים את דבריו הק' ע"פ דברי התוס' בסוף מס' מנחות שיש קרבנות התמיד בכל יום שחרית ובין הערביים מנשמותיהן של צדיקים, וזש"כ בתפילת רצה 'ואישי ישראל ותפילתם מהרה באהבה תקבל ברצון'. לזה התגעגע המגיד מקאזניץ שכבר יתקיים בנו 'ולא אריח בריח ניחוחכם', שכבר נזכה להקריב קרבן ממש בבית שלישי, כבש אחד בבוקר וכבש אחד בין הערביים, ולא יריח רק ריח ניחוחי נשמות ישראל.

צדיקים השתוקקו להיות במירון בל"ג בעומר

וכן שייך לפרש את הגעגוע של המגיד מקאזניץ לל"ג בעומר במירון, לעומת דברי החת"ס שאינו שש ושמוח בל"ג בעומר במירון, כי הוא מקנא לכבוד ירושלים עיה"ק, אמר המגיד מקאזניץ לעומתו 'איך כבר נזכה שיתקיים בנו 'והשמותי את מקדשיכם', כזכור מהשנים הטובות שהיה לנו בגלות ל"ג בעומר נפלא במירון, ממש 'במקום' עליה לרגל, מי שזוכר איך היה ל"ג בעומר בשנים הקודמות, באמת היה זה מצב מרומם שאין לשער ולתאר, הגם שהיו נסיונות, בתחילה בענייני צניעות ואח"כ בשאר עניינים שאין כאן המקום לפרטן, כי ל"ג בעומר במירון צריך להיות נקי וזך בשלימות הביטול להשי"ת ולרבי שמעון. אך מ"מ ידוע שהיו צדיקים שהשתוקקו לעלות לארץ ישראל רק בכדי לזכות להיות בל"ג בעומר במירון.

השנה פסקו כשיטת החת"ס

והנה 'דברים גדולים אינם במקרה', כן מירון או לא מירון, הכל ביד ה'. בדרך כלל לא עשה הקב"ה כדעת החת"ס, בני ישראל מכל מקומות מושבותיהם נסעו

אָעֵבֵר בְּסֶךְ 'אֲדָדִים' בְּגִימ' מ"ט

וכן כתוב בפסוקים שאומרים בתיקון לאה בחצות הלילה: אֵלֶּה אֲזַכָּרָה וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אָעֵבֵר בְּסֶךְ אֲדָדִים עַד בֵּית אֱ-לֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוֹגֵג: מֵהַ תְּשׁוּחָתֵי נַפְשִׁי וְתַהֲמִי עָלַי הוֹחֲלִי לֹא-לֵהִים כִּי עוֹד אֲדָדִים יִשְׁוֹעוֹת פָּנָיו. הַמְּגִיד מִקְּאֲזוּנֵי בֵּימָר פְּסוּקִים אֵלּוּ בְּשֵׁם הַמְּגִיד הַגְּדוֹל מִמְּעֻזְרִיטֵשׁ זִי"ע עַל ל"ג בְּעוֹמֵר בְּמִירוֹן, כִּי אֵעֵבֵר בְּסֶךְ, סֶךְ לְשׁוֹן סְפִירַת הָעוֹמָה, כְּמוֹ סְכוּם, אֲדָדִים עַד בֵּית אֱלֹהִים, אֲדָדִים בְּגִימ' מ"ט יְמֵי הָעוֹמָה, בְּהֵם מֵתוֹ כ"ד אֶלֶף תְּלִמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא ע"י שֵׁם אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, הַמִּתְקַת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה הוּא ע"י חִילוּפּוֹ בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁלִּפְנֵיהֶם וְהוּא שֵׁם הַק' אֲכַדְט"ם, לִפְנֵי א' אֵין אוֹת, אֲבָל לִפְנֵי לֵה"י³¹ הֵם אוֹתִיּוֹת כַּד"ט, וְלִפְנֵי ס' אֵין אוֹת שֶׁהוּא גַם מ', נִשְׁאָרוּ הָאֲמֻצְעִיּוֹת כַּד"ט וְהֵם עוֹלִים בְּגִימ' ל"ג, וְעַל זֹאת מִתְּפַלְלִים 'מֵתֵי אֲבָא וְאֵרָאָה פְּנֵי אֱלֹהִים', כְּלוֹמֵר יוֹם ל"ג בְּעוֹמֵר שְׁמַאִיר בּוֹ זֶה הַשֵּׁם הַק' אֲכַדְט"ם, שֶׁהוּא 'לִפְנֵי אֱלֹהִים'.

א-ל חי בגימ' מ"ט

וזהו ההשתוקקות במ"ט ימי הספירה העולים בגימ' א"ל ח"י, צמאה נפשי לאלקים לא"ל ח"י, מתי אבוא ואראה פני אלקים, כד"ט שהם אותיות לפני לה"י דאלה"י, והם עולים בגימ' ל"ג, וג' אותיות כד"ט ר"ת כ"י ט'ובים ד'ודיך להמתיק מדת הדין.

כיסופי חג השבועות והשתוקקות לאור הרשב"י

והרי שהמגיד הגדול ממעזריטש לקח את הפסוקים שנאמרו ככיסופין לחג השבועות בבית המקדש ופירש אותם על השתוקקות לאורו דרשב"י ביום ל"ג בעומר במירון. כי האריז"ל גילה שחמשת התלמידים של רבי עקיבא הם סוד ה' אותיות דשם אכדט"ם שהם המתקת שם אלקים הרומז על מדת הדין שעל ידו מתו כ"ד אלף תלמיד רע"ק.

האחים גאלנטי על הציון הק' במירון, נבנה ע"פ עצת האריז"ל כדוגמת חצר בית המקדש מסביב, השערים, ויודעי חן אומרים שזה מכוון ממש כמו אהל מועד ולפני ולפנים.

עליה לרגל לתבנית המקדש

ופנימיות הענין שמכיון שזה היום ל"ג בעומר הוא כנגד וְהַשְׁמוֹתֵי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם, ובהר הזה מקיימים 'שלא פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה', מאן פני האדון ה' דא רבי שמעון בר יוחאי', לכן נבנה הבנין כתבנית המקדש.

הוד שבהוד הוא קודש הקדשים

וכן דרשו חז"ל 'לך ה' הגדולה הגבורה והתפארת והנצח וההוד, הנצח זה ירושלים וההוד זה בית המקדש' א"כ הוד שבהוד הוא קודש הקדשים, ומכיון שאין לנו בגלות כהן גדול שיכנס לפני ולפנים, נוסעים אנחנו לבר יוחאי בקדש הקדשים, שהוא גדול יותר מכה"ג הנכנס לפני ולפנים, כאשר דרשו חז"ל עה"פ 'יקרה היא מפנינים', ועליו נדרש 'והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה', כמ"ש 'בר יוחאי שמן משחת קודש נמשחת ממדת הקודש, נשאת ציץ נזר הקודש', כשלימות הכהונה הגדולה.

י"ח אייר - לפני ולפנים

אהרן הכהן הוא סוד מדת הוד, ורשב"י הוא סוד הוד שבהוד שנתגלה ביום ח"י אייר. כמבואר בזוה"ק שבפסח שני יש פתיחת שערים, ולזאת נכנסים אל השערים וזוכים לבא אל החדר הפנימי, ביום י"ד אייר נכנסים בפתיחת השער, ט"ו אייר נכנסים אל האולם, ט"ז אייר אל ההיכל, י"ז אייר בין שני הפרוכות, י"ח אייר בקודש פנימה הוד שבהוד, בין שני הבדים.

עד שיבנה בית המקדש יש את מירון

חסידים אמרו 'ביז צו די קרעטשמע דארף מען אויך א טרונק בראנפן', עד שמגיעים לאכסניה צריך גם משקה לברכת 'לחיים', היינו לפני שיש לנו את ביהמ"ק נתנו לנו את ל"ג בעומר במירון, אבל עלינו להזהר שלא להפסיק להתגעגע להר ה' ולגאולה שלימה.

31 שהם מדת הדין, ועולים בגימ' מ"ה, כמנין מ"ה קדושי מירון שנתעלו בל"ג בעומר תשפ"א.

עלו לציוני התלמידים

ונמצא שהתנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי הוא סוד אחד מה' אותיות אכדט"ם, ובאופן שאין יכולין לנסוע לרבי שמעון היו נוהגים לנסוע לשאר התלמידים, רבי מאיר, רבי יהודה, וכו' וכ"ש רבי עקיבא עצמו.

הכיסופין לרשב"י הם עצמם הכיסופין לביהמ"ק

והרי שגם כשיהודי אומר תיקון חצות בשאר לילות השנה וכ"ש בליל ל"ג בעומר ומזכיר אלו הפסוקים כגעגוע לבית המקדש, ומפרש אותם כהשתוקקות לל"ג בעומה, והוא פלא גדול מאד, איך נתהפכו הכיסופין לקדושת ביהמ"ק עצמו להיות במירון בל"ג בעומה.

לא מתפשר גם עד הקרעטשמע

הרי לנו ב' צדדי המטבע, החתם סופר מצד אחד והקאזניצער מגיד מאידך גיסא, החתם סופר אינו רוצה את הכוס לחיים עד הקרעטשמע, הוא רוצה רק את הביהמ"ק בעצמו, והמגיד מקאזניץ משתוקק דווקא לל"ג בעומר במירון. וכמה דרכים למקום. דרכים דייקא, למקום דייקא.

כשארין אוכל ממעטים באכילה

ה'יושבים' בבעלזא היו אומרים בדרך צחות, היות ויש כמה דרכים בעבודת ה' בענין האכילה, אם למעט באכילה ולקחת מעוה"ז רק מעט המוכרח לקיום הגוף, או לעסוק בעבודת העלאת הניצה"ק גם בריבוי הסעודות. ואמרו ה'יושבים' שיש להם פשרה נפלאה, אם אין מה לאכול יעשו כדרך הראשונה ואם יש מה לאכול יעשו כדרך השניה... ואין זה רק דברי צחות אלא אמת לאמתו, כי כשהקב"ה רוצה מהם עבודה זו, הוא שולח להם מזון בשפע, ואם רוצה עבודה אחרת, ממעט אכילתן בפועל.

בעצרתא יפקון מגלותא

כמו כן נאמר אנן בענין ל"ג בעומר במירון, בדרך כלל נקטו רבוה"ק כדברי האריז"ל והאור החיים הק' ושאר קדושי עליון שהיו נוסעים למירון על ל"ג בעומר בכל שנה ושנה בשמחה וצהלה, אך אם הקב"ה הנהיג בשנה זו שאין לנו את ה'כוס לחיים' לפני הקרעטשמע, הרי שזהו רצון ה' שנתבונן בדברי החת"ס, לא ללחום עם

רצון ה', אלא להתבונן מהי המטרה שעשה לנו כן. שמא ביקש הקב"ה להגביר תשוקתינו לבית המקדש, ובמקום לעסוק בימים הללו בשיג ושיח אם כן לנסוע למירון, נתחיל להתגעגע ג' שבועות קודם חג השבועות שנזכה להביא עולת ראייה ושלמי חגיגה בבית המקדש השלישי בה'תשפ"ד, והרי כתוב בזה"ק על חג השבועות 'בעצרתא יפקון מגלותא ברחמי', הרי שהוא זמן גאולה. אבל כבר עברו כאלף ושמונה מאות חגי השבועות מדברי הרשב"י עד היום הזה, והרי בידינו הדבר לשוב בתשובה, וה' יקיים 'ואני ה' בעתה אחישנה'.

הכנה לשבועות

הבה נתחיל לחקור בלהט אש קודש האם יקריבו בשנה זו 'שתי הלחם' בחג השבועות כשלא זכינו להקריב את העומר ביום ט"ז ניסן, האם הם תלויים זה בזה או לאו. כי באמת אין הדבר פשוט כלל. וכמו כן נכין את נפשינו להביא בחג השבועות הבעל"ט שני סדרי הקרבנות, פרים בני בקר שנים, איל אחד, ושבעה כבשים דפרשת פינחס, ועוד סדר קרבנות נוספות על שתי הלחם דפרשת אמור: וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם שֶׁבַעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן בָּקָר אֶחָד וְאֵילָם שְׁנָיִם יִהְיוּ עִלָּה לַה' וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַה', וְעִשִׂיתֶם שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבַח שְׁלָמִים. הדברים האלה נוגעים לנו למעשה למעשה, אנו כבר עומדים בעיצומם של שלושים יום קודם החג. הבה נתחיל לעסוק בקרעטשמע עצמה, לאחר שהקב"ה לקח מאיתנו את הגלעזל בראנפן בהסוואת חיזבוללה. ובוודאי שאם הקב"ה יתן לנו לעלות להר מירון בל"ג בעומה, נגיל ונשיש ונשמח לקיים ה'מצוה', אך לעת עתה צריכין אנו להתבונן מה רצונו ית' מאיתנו באלו הימים.

צְדִיקִים יֵשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךְ

נחזור למעשה דרבינו ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע, כשה'נתיבות שלום' אומר לו ע"פ דברי הגמ' שכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו גם שלא בפניו, השיב הרבי שאצל רבי שמעון זה תמיד במדרגת 'לפניו'. והלא דברים המה. ונפתח בדברי הזוה"ק פרשת משפטים ככג: אָמַר לִיָּהּ רַבִּי אָבָא, הָהוּא דְאֵנָא פְּתַבְנָא מְבוּצִינָא קְדִישָׁא, וכו' תָּא חֲזִי, אֵנָא חֲזִינָא לִיָּהּ בְּחַלְמָא, וְשָׂאֵלְנָא קָמִיָּה

השגות אלקות, בימינו יש תמונות של צדיקים מהדורות הקודמים, והם גם יכולין להועיל לזה³².

יראה את בעל השמועה עומד לנגדו

החת"ס זי"ע אמר כן אפילו לגבי משה רבינו שאין אנו יודעין צורתו כלל, בתורת משה פ' בהעלתך כתב עה"פ 'אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות': 'יש לפרש עפ"י הירושלמי בשקלים כל האומר שמועה בשם אומרו יראה שיהי' כאילו בעל השמועה עומד לנגדו ועי"ז מתדבק נשמת בעל המימרא באומר והוא תקון לשניהם וע"כ צריכין אנו להיות לנגדינו צורת משה וע"ז נאמר בזכרי' זכרו תורת, ומשה למד הכל מה' והוא בעל המאמר וצריך להעמיד השי"ת לנגד עיניו ושוייתי ד' לנגדי תמיד וגו' והוא מרומז בלשון מול פני המנורה משה רבינו וז' נרות כבר אמרנו למעלה היינו ז' ספרי תורות כרבי ואז כשתעלה אותם אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות ז' ספרי תורה ותשיג אותם'.

סגולה לדבק מחשבתו במשה רבינו

וכ"כ החת"ס בדרשות ז' אדה, סגולה נפלאה לאוקמי גירסא לדבק מחשבתו במשה רבינו שע"ז מכוון שמועתו ביותר. ואיך נוכל להתדבק בצורת משה רבינו והרשב"י כשאין לנו השגה איך היו דיוקן קדשם, אך בתוך דבריו הק' הרי גם מזכיר 'שוייתי הויה לנגדי תמיד', ובהקב"ה כתוב להדיא 'כי לא ראיתם כל תמונה'.

שוייתי רבי שמעון לנגדי

מכאן באנו להבין את דברי הרבי מוויז'ניץ, אם החת"ס משווה את ה'שוייתי ה' לנגדי תמיד' לענין ההתדבקות בצורת משה רבינו, א"כ גם רבי שמעון י"ל שוייתי רבי שמעון לנגדי תמיד. כי כשנדע מה הכונה 'שוייתי ה' לנגדי תמיד' אז נדע ונשיג גם איך לקיים שוייתי משה רבינו לנגדי ושוייתי רבי שמעון בר יוחאי לנגדי. ומכיון שמצות לימוד התורה הוא 'הגית בו יומם ולילה',

דַּרְבֵּי שְׁמַעוֹן וכו', וְעַם כָּל דָּא, בִּיָּה אֶתְקַשְׁרָנָא תְּדִירָא. דְּהָא כֹּד נְהִירָא לִי שְׁמַעְתָּתָא, חֲמִינָא דִּיּוֹקְנִיה, דְּאַתְעֵר קַמָּא, זְכָאִין אִינוֹן צְדִיקָא, בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, עֲלִיָּהוּ כְּתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פְּנֶיךָ'.

צורת רבי שמעון מצטיירת לפניו

וביאר החסד לאברהם המקובל הקדוש מחברון זקנו של החיד"א זי"ע ב'מעין השני, נהר לד': 'והטעם כי הצורה המצטיירת בשכלו יפגום הנפש או יתקנה אם יהיה צורה טובה וימצא בזה כמה דברים טובים בענין העבודה, והנה כאשר יצייר האדם בדעתו צורה קדושה הנה אותו הצורה הקדושה ההיא שידמה בדעתו ישלים שכלו, וז"ש ר' אבא בפ' משפטים שהיתה צורת רבי שמעון מצטיירת לפניו והיה משיג עי"ז השגות גדולות, וזה טעם והיו עיניך רואות את מוריך, וזהו טעם אל תפנו אל האלילים כי אסור להסתכל בע"ז כי הצורה ההיא הנבזת פוגם השכל, וזה טעם אסור להסתכל בפני אדם רשע'.

יצייר עצמו בשכל רבו

ולא זו בלבד אלא גם היות צורת האדם מצויירת בשכל הנכבד ממנו הוא ישיג מעלה גדולה ונפלאה, וזה טעם שארז"ל חייב אדם להקביל פני רבו ברגל כי יצטייר עצמו בשכל רבו, והיינו דפירשו רז"ל בפסוק חי ה' אשר עמדת לפניו, דהיינו שעמד בפני אליהו רבו, ובהיותו עומד לפני אליהו ודאי יצייר את צורתו בדעת אליהו, ואליהו עומד ומשמש לפני קונו, ומרוב דביקותו בנבואה נמצא עומד תדיר לפני ה' וכיוצא בזה רבים. והיינו טעם יראה כל זכורך את פני האדון ה', בזולת טעמים אחרים, כי יצייר הזכר צורתו ומציאתו בהשכינה העומדת שם, ואף עם היות כי השגחת השם הוא בכל מקום עכ"ז לא יתבודד האדם לחקוק צורתו בהשכינה כמו בהיותו מתראה במקום הקדש, וזה הטעם ולא יראה פני ריקם, וכה"ג טובא באורייתא'.

רבי אבא הכיר את רשב"י בחייו וקל לצייר דיוקנו

והנה רבי אבא היה מכיר את רבו הרשב"י בחיים חיותו, לכן היה יכול בנקל לצייר צורת דיוקנו ועי"ז היה משיג

32 בסקוירא הרחיקו מאד את המצלמות והתמונות, אעפ"כ ידוע ליודעי חן שהרה"ק רבי יעקב יוסף זי"ע היה לו מתחת למפת השלחן תמונת אביו הרה"ק רבי דוד זי"ע, מפעם לפעם הביט בדיוקן קדשו להתדבק בדביקות עלאה.

עמוד אש להבה ושמו אביי, ועוד עמוד אש להבה ושמו רבא, והם אמרו אלו השמועות שאנו לומדים אותם.

ללמוד משנה ברורה תוך זכירת דמות דיוקנו

זהו ענין 'שויתי ה' לנגדי תמיד', שבכל דבר וחפץ ותנועה שאתה רואה בעולם, תתבונן מיהו 'בעל השמועה', הרי הקב"ה עשה את הדבר הזה, את השמש את הירח את הכוס קפה ואת העוגה וכו'. וכמו כן בלימוד התורה צריך להעמיד את בעל השמועה לנגד עינינו, ואינו דומה מי שלומד משנה ברורה בקרירות, למי שלומד משנה ברורה וזוכר את דמות דיוקנו של כהנא רבא הגה"ק רבי ישראל מאיר הכהן, ענו שבענוים, זי"ע ועכ"ו.

תמונה מגשמת את ההרגשה כלפי הצדיק

וכמו כן כשאנו לומדים ספרי הצדיקים אף שאין אנו יודעים דמות דיוקנם, הרי שמענו וראינו ולמדנו על מהות קדושתם הנוראה, ואדרבה שמחים אנחנו שאין לנו את תמונת דיוקנם של הבעש"ט המגיד הר"א והרבי מלובלין זי"ע וכו' וכו', כך הם נשארים בעינינו ובליבנו ענין רוחני הנשגב מבינתנו, אם ימצאו באיזה גנוז את תמונת הבעש"ט, לא נלך לראותו שלא לגשם את ההרגשה הנעלית שיש לנו בקדושתו. הגם שבוודאי כל צדיק וצדיק היה לו גוף בעוה"ז, כשהעין רואה שהיה לו שפם וגבות עיניים, מתגשמת ההרגשה כלפי אותו צדיק. כמובן לכל בר לבב.

דמות רוחנית

והרי ש'צייר בעל השמועה לנגדו' אינו דווקא באותם הצדיקים שיש לנו תמונות מהם, אלא כמו שהר"א כותב בצ"ק 'כאילו איש אחד עומד סמוך לו' אף שאינו מכיר בגשמיות תמונת האיש ההוא, רק ברוחניות ירגיש מעל ראשו כאילו אדם מזהירו על כך.

הקב"ה אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף

וכשם שבתפילה אין אנו מציירין איזה דמות ח"ו, ובספה"ק 'חובות התלמידים' דן אם מותר לחשוב 'אש גדולה', כי הקב"ה אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף, אינו מוגבל באורך רוחב ועומק, הוא כל המציאות כולה מבלי להיות נתפס בגבול. ובימינו כבר ראו חכמי המחקר שכמה שהדבר יותר מהותי הוא פחות תופס

והחת"ס מאיר לנו שצריך בשעת הלימוד להעמיד את משה רבינו לנגד עינינו, א"כ יש לנו ציווי של החת"ס לקיים 'שויתי משה רבינו לנגדי תמיד', וכשנדע מהות הענין נוכל גם להבין איך לקיים שויתי הרשב"י ושויתי הבעש"ט לנגדי תמיד, לא רק ללמוד ספרו הקדוש אלא גם התקשרות ממש לנשמת הצדיק.

כֵּאלוֹ אִישׁ אֶחָד עוֹמֵד סָמוּךְ לוֹ

וכן כתב הרבי רבי אלימלך זי"ע בצעטל קטן: [יב] יִצְיִיר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ תַּמִּיד וּבְפֶרֶט בְּשַׁעַת קְרִיאַת הַצֵּעָטִיל קֶטֶן הַזֶּה כֵּאלוֹ אִישׁ אֶחָד עוֹמֵד סָמוּךְ לוֹ וּמַעוֹרֵר אוֹתוֹ בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל לְקִיּוּם כָּל הַנְּהַגוֹת אֱלֹהֵי וְאֵל יִפְּיֵל שׁוֹם דְּבַר אֶרְצָה אֲפִילוֹ נְקוּדָה קֶטְנָה וּכְשִׁירְגִיל עֲצָמוֹ כִּי אֲזִי בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן יָבֵא עָלָיו הַתְּעוֹרְרוֹת גָּדוֹל מֵצַד נְשָׁמָתוֹ רְשָׁפֵי אֵשׁ שְׁלֵהֶבֶת יְ-הֵ.

תזכור את הרבי רבי אלימלך

מיהו ה'איש אחד' הזה? הלא הוא הרבי רבי אלימלך זי"ע בעצמו, רצונו של הר"א שבכל מה שאתה לומד מתורתו, תזכור שהוא עומד סמוך אליך ומעורר אותך על אלו הדברים שאתה לומד, ואזי יהיו לאלו הדברים השפעה אחרת לגמרי על נפשך רוחך ונשמתך.

האמוראים הקדושים כאילו עומדים ממש לפני עיניהם

זה היה מעלת הצדיקים, כמו שהעידו כן על הרבי רבי שמעלקא זי"ע ועל כ"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע שבשעה שלמדו דברי אביי ורבא, היו כאילו האמוראים הקדושים עומדים לפני עיניהם ממש. וכמו שאמר הרה"ק מרוז'ין זי"ע איך הוא זוכר את שמות התנאים ואמוראים בעלי המימרא, כי כשאני לומד 'אמר אביי' זהו חלק גדול בלימודי, אפילו לפני שאני מזכיר מה שהוא אומר. ולכן אינני טועה בבעלי השמועה להחליפם זה בזה, כי כשלמדתי הלכה זו, היה בעל השמועה עומד כנגדי.

עיניך רואות את מוריך

וזהו הפירוש האמיתי 'והיו עיניך רואות את מוריך', לא רק ברבי הגשמי היושב לפניך, אלא גם אביי ורבא, וכמו שאמר הגה"ק מצאנו זי"ע שהקב"ה הוריד לעולם

מושג איזה נסיונות היה להם לאבותינו לפני שמונה מאות שנה, מרוב חקירותיהם לא יכלו להבין מה צריך לעשות הדבר הזה בפועל. אך כשנתגלה אור הזוה"ק, אף שאין לנו הבנה בדבריו הק', הרי הוא מאיר אור הנשמה בעולם. וכשאדם נופל לאיזה חשכות המוחין, כשישב ויגרוס קצת בזוה"ק תאיר נשמתו באור יקרות ותוציאנו מהקפאון.

רשב"י הציל מארס הפילוסופיה

רבי שמעון בר יוחאי הוא רבן של ישראל, לא רק של המקובלים אלא גם של כל לומדי התורה הק', כי הוא הציל אותנו מארס הפילוסופיה והחקירה, והביא אותנו לקיים בפשטות דברי התורה והמצוה עד היום הזה.

איך נזכרו בזוה"ק אמוראים שעוד לא היו בחיי רשב"י?

כתב שר בית הזוהר מהרצ"ה מזידטשוב זי"ע וכ"כ מהרצ"א הבני יששכר זי"ע ליישב איך נזכרו שמות אמוראים בזוה"ק, והרי עוד לא היו בחיים בדורו של רשב"י, ותירצו כי באמת הזוה"ק הוא לכאן חיבור מאוחר, אלא שיש לו לרשב"י היכל ולשם נכנסו כל אלו התנאים והאמוראים ואליהו הנביא, ולמדו כל אותם הסודות המובאים בזוה"ק, ולאחר שכתב רבי אבא את הזוה"ק שם בהיכלא דרשב"י, צוהו רשב"י לאליהו הנביא שבשעה שהוא יורד אל רבי יצחק דמן עכו או רבי יצחק סגי נהור והרמב"ן ושאר הראשונים המקובלים זי"ע, יתן להם את חיבור הזוה"ק שזה עתה חיברנוהו.

צוה לרבי אבא לכתוב ולאליהו הנביא לגלותו

וא"כ אין לנו לחקור חקירות אם הזוה"ק הוא מלפני אלפיים שנה או לפני אלף שנה, אין שום חילוק בדבה רבי שמעון יש לו את הדרכים שלו איך לגלות את הזוה"ק בעולם. היות והוא מבטיח שלא תשכח תורה מישראל על ידו, לכן כשרואה ירידת הדורות, עשה תיקון גדול ונורא, עשה שבעים תיקונים ובם תיקן את העליונים והתחתונים, וצוה לרבי אבא לכתוב ולאליהו הנביא לגלותו בעוה"ז. והם דברים גדולים מאד, כהלוחות הראשונות והשניות כך הגיע אור הזוה"ק בזה העולם.

מקום, קל וחומר מנקודות האטום, כשאינו מוגבל במשיגי הגוף, אזי הוא גבוה יותר ויותר.

וא"כ מה טוב ומה נעים שאין אנו יודעים איך היה דמות דיוקנו של משה רבינו, רבי שמעון, האריז"ל, והבעש"ט ותלמידיו הק', שכך אינם מוגבלים במשיגי הגוף הגשמי.

'כי לא תשכח מפי זרעו' הוא יוחאי

ובזה נבא להבין דברי הזוה"ק הנ"ל 'מאן פני האדון ה' דא רבי שמעון בן יוחאי', כי כל לב ישראל יודעים שהרשב"י הוא הרבי של כל ישראל, המהלך שגילה הרשב"י שיש בכל דבר סוד פנימי, הוא נחלת הכלל בדורותינו אלה, בכוחו דרשב"י לא נשתכחה תורה מישראל, כמ"ש בגמ' שבת דף קל"ח שרבותינו התנאים אמרו 'עתידה תורה שתשכח מישראל', עד שאמר הרשב"י חס ושלום לא תשכח תורה מישראל, שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו, וכמבואר בספה"ק 'ליקוטי מוהר"ן' כי ס"ת של 'כי לא תשכח מפי זרעו' הוא יוחאי, שע"י זרעו של יוחאי שהוא רבי שמעון בעצמו, בכוחו הגדול לא תשכח תורה מישראל.

רשב"י חידש שמות לכתוב תושבע"פ

רבי שמעון בר יוחאי הוא הראשון שחידש שמות להעלות תורה שבעל פה על הכתב, עוד לפני שגילה כן רבינו הק', וכמ"ש באידרא קדישא 'רבי אבא יכתוב', רבי שמעון הוא המתיר לכתוב תורה שבעל פה, וגם בזה נרמז מה שאמר הרשב"י 'חס ושלום לא תשכח תורה מישראל', כי אני התרתי להעלות תורה שבעל פה לכתוב. וכתב חיבור הזוה"ק שלא נתגלה בזמנו ובדורו רק 'בדרא בתראה', ועי"ז נצלו שלומי אמוני ישראל מהפילוסופיה הארורה, במדינות שלא האיר אור הזוה"ק כילתה הפילוסופיה כל חלקה טובה מישראל, אלפים ורבבות פסקו מלהניח תפילין ע"י חקירות וחכמות. עד שנתגלה אור הזוה"ק בימי הרמב"ן ושם התחילו להשיג מהו אור התפילין ומה הם קדושת רצועות התפילין, ועי"ז נתחזקו להניח תפילין בפועל ממש.

הזוהר הוציא מהקיפאון

היום עומד אברך בשטיבלאך ומגלגל רצועות התפילין על ידו בפשטות, אהה, חן של אמת כזה, אך אין לו

מבארדיטשוב זי"ע לנגד עיניך, עומד מעליו אור קדושתו של הרשב"י.

התניא גדול מהגר"א בנגלה והגר"א גדול מבעל התניא בנסתר

ולא רק בתורת הצדיקים ההולכים לאור הבעש"ט אלא גם בתורת הגר"א ותלמידיו שהיו גדולים מאד בתורת הנסתה, וכמו שאמרו בבעלזא שבעל התניא היה גדול מהגר"א בנגלות התורה, והגר"א היה גדול מבעל התניא בנסתרות שבתורה, אין אנו מודדים ויודעים בקדושת הצדיקים, ולא אכפת לך שיהיו שניהם שווים וגדולים מאד בנגלה ובנסתר מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, אבל מי לנו גדול מהגר"א שפירש את הזוה"ק ותיקוני הזוהר, והרי שכל בני ישראל הכשרים הם תלמידי הרשב"י. מלבד כת אחת מתימן שמסתפקים אם יש להם שייכות לאורו דרשב"י. סוף דבר, כל כלל ישראל יושבים בשלחן קדשו של הרשב"י, ומציירין את הרשב"י לפנינו תמיד גם כשאין אנו יודעים דמות דיוקנו הגשמי, כי אין מדובר מענין גשמי, כשם שאין מציירים צורה גשמית ב'שויתי ה' לנגדי תמיד'.

רשב"י נמצא בכל ספרי הקודש

וא"כ כשאדם לומד זוה"ק ורבי שמעון מעורר אותו כמה חשוב לעסוק בתורה ולהתפלל בכונה ולטהר המחשבה, צריכין אנו לקיים בו את דברי הר"א: 'צִיִּיר בְּמַחְשְׁבָתוֹ תִּמְיֵד כְּאֵלוֹ אִישׁ אֶחָד עוֹמֵד סְמוּךְ לוֹ וּמְעוֹרֵר אוֹתוֹ בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל לְקַיִים כָּל הַנְּהָגוֹת אֵלָיו, כי הצדיקים נמצאים בעוה"ז אחר הסתלקותם יותר מבחייהם, כמבואר גם זה בזוה"ק. וההתדבקות באופן מופשט הוא הרבה יותר מבאופן מצומצם, בחיי הרשב"י היה צריך לנסוע אליו כדי לקיים 'יראה כל זכורך', היום לאחר הסתלקותו הוא נמצא בכל מאמרי הזוה"ק ובכל ספרי הקודש, וכמו שאמר רבי שמעון 'שנו מדותי, שמדותי תרומות ממדות דרבי עקיבא'. וגם כשאדם לומד 'מאור עיניים' על קדושת השבת, יקיים שויתי רבי שמעון לנגד עיניו.

כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו

וכדברי הרבי מוויזניץ ששויתי רבי שמעון הוא תמיד לפניו, כי אין מציאות של 'שלא לפניו' כלפי הרשב"י,

עיקר העבודה היא המחשבה הפנימית שבכל דבר

החיים שלנו היום תלויים ועומדים על 'שויתי רבי שמעון לנגדי תמיד', כי עיקר העבודה הוא המחשבה הפנימית שבכל דבר, מי לימד אותנו שבכל דבר שקורה בעולם יש חשבון, רבי שמעון הוא הרבי שלנו בזה, ממנו קבלנו האמונה בהשגחה פרטית, ממנו זכינו לאמונת הגלגול, כמבואר ברמב"ן בשם הזוה"ק שנתגלה בימיו. ואם רבי שמעון אחראי למהלך המחשבה שלנו בחיים, א"כ צריכין אנו לראות את רבי שמעון לפני עינינו בכל עת. ובפרט כשלומדים ספה"ק שפת אמת או חתם סופר עבודת ישראל וכל שאר הספה"ק, כל אלה הם לבושים על אותיות של הזוה"ק, רבי שמעון לימד אותנו שאין להסתכל על פסוק בתורה כמו שהוא ערום בלי לבוש, לא נתן לנו ללמוד פסוק 'ותמנע היתה פלגש' מבלי להאמין שיש בזה רזין ורזין דרזין. והרי רוב ספרי הקודש הם על דרכו של הרשב"י.

כל הצדיקים מבארים לאור דרכו של רשב"י

ועכשיו שזכינו לדברי החת"ס 'שויתי רבי שמעון לנגדי תמיד', נמצאנו למדים שכל מה שאנו לומדים בכל ספה"ק הם מתורתו של רבי שמעון, כי גם כשאני לומד מעשה שבגמרא ואינני יודע פנימיותה, והלכתי לעיין בדברי הרמ"ע מפאנו מה שגילה בזה, הרי גם באותו הלימוד 'שויתי רבי שמעון לנגדי תמיד', כי כל הצדיקים מבארים לאור דרכו של רבי שמעון בר יוחאי שמגלה סודות כל הבריאה.

עצם האמונה שיש סוד בכל דבר

ואף יהודי שאינו בעל סוד בפועל, ואינו עוסק בסתרי תורה, הרי שורש האמונה שיש סוד בכל דבר, ויחוד בכל תנועה, ואלקות בכל ניצוץ, כל זה הם פירותיו המתוקים דהרשב"י.

רבי שמעון תמיד בפנינו

וזה שאמר הרבי מוויזניץ זי"ע שרבי שמעון הוא תמיד בפניו, אתה לא יכול לעבור שעה ביום בלי רבי שמעון, כשתלמד תניא או ליקוטי תורה, קדושת לוי, הכל הם גילויים של הרשב"י, גם כשתעמיד את הרה"ק

אם על השירות ותשבחות צריכין לבקש רשות, לא מצאנו בקשת רשות להתחנן ולבקש צרכינו, כי זהו מציאות העולם שהקב"ה ברא אותנו חסרי אונים, אפילו לא כצבי ארי ושועל ש'מסדרים' בפרנסתן ומוצאים הכל מוכן לפניהם, ואנחנו לא יכולים לגור ביערות ובמערות ולאכול צמחים וחיים, לזאת אין שייך בקשת רשות להתחנן לבקש צרכינו.

אמנם יש ענין גדול בכך שברא אותנו הקב"ה באופן כזה שאנו נצרכים לרחמיו תמיד, לא כהנחש שנתגרש מעל פניו ו'עפר תאכל כל ימי חייו' שלא יהיה לו צורך לבקש צרכיו מאת ה', ולנו יש חביבות גדולה כ"כ שאנו צריכין בכל עת ובכל רגע שירחם עלינו ברחמיו המרובים.

אבל כשבאנו למדוד ערך בקשת צרכינו לעומת שירות ותשבחות, אין כ"כ העזה בבקשת צרכינו מאשר לעמוד ולשורר לפניו ית', כי מי אתה שתעמוד לשורר לפניו ית', וא"כ צריכין אנו לגשת לפסוקי דזמרה באימה ויראה. כי מי שמסיח דעתו ומזלזל בקדושת פסוקי דזמרה הרי הוא גרוע יותר ממי שיפסיק לדבר עם חבריו באמצע בקשת צרכיו, אמנם ע"פ הלכה יש חומרא יתירה בתפילת שמונה עשרה, אך במהות בקשת צרכיו לפני המלך, אם יפסיק באמצע, ירחם עליו המלך יותר ויותר על שהוא שוטה כזה שמפסיק באמצע בקשת צרכיו, יותר גרוע מזה הוא האומר פסוקי דזמרה ומברך לפנייהם ולאחריהם ואעפ"כ מזלזל בשירות ותשבחות שאומר לפני ה'. לכן עלינו להכין את הנפש בהכנה רבה לקדושת פסוקי דזמרה.

ג' דעות בפסוקי דזמרה, מדאוריתא, מתקנת התנאים או הגאונים

הנה נחלקו רבוה"ק אימתי התחילו לומר פסוקי דזמרה בתפילת שחרית. עיקר התפילה הקבועה שמונה עשרה ברכות נתתקן ע"י אנשי כנסת הגדולה, וכמו שביארנו בהקדמת ביאור הסידור שבתקופת בית ראשון היה כל יהודי מוצא פינה שקטה באיזה שעה ביום או בלילה ומבקש צרכיו מאת ה', והיה מקדים לשבח ולהודות כמו שלימד משה רבינו לומר 'אתה החילות להראות את עבדך' וגו', אבל לא היה לנו נוסח תפילה קבוע, לא בית המדרש ולא תפילה בציבור, כל צביון התפילה שיש בימינו נתייסד בבית שני.

ולכן כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו. תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדינו, אדוננו בר יוחאי.

סידור התפילה

(מס' שיעור 34430878)

שיעור רנא

בס"ד נתחיל בביאור החלק השני של סידור התפילה, פסוקי דזמרה.

אי' בספה"ק 'מראה יחזקאל' [להרה"ק מקארלסבורג זי"ע תלמיד הרה"ק רבי מענדל'ע דעשענר זי"ע בפרשת וישב] כי הנה יש בתפילה שני חלקים, תפילות ותחנונים, ושירות ותשבחות. בדרך כלל מרגיש אדם בוש ופחד בתפילת שמונה עשרה, ששם מדבר עם הקב"ה בלשון נוכח 'ברוך אתה השם', 'רפאינו ה' ונרפא', ונופל עליו אימה ויראה כשהוא עומד נוכח פני ה', אבל בשירות ותשבחות אינו מדבר נוכח פני ה', אלא מספר בקול שירות ותשבחות, 'יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם, וכן בכל פרקי הללויה, אינו לשון נוכח כלפי השי"ת אלא משבח את השי"ת. [מלבד מעט פסוקים כמו ה' הושיעה ועוד]. ובנפש האדם נדמה שיותר בנקל לשיר ולשבח אותו מאשר לעמוד ולהתחנן לפניו.

היראה והבושה גדולה יותר בשירות ותשבחות מבקשת צרכיו

וכתב רבי יחזקאל שהאמת הוא לאידך גיסא, כי מה שאדם עומד לפני ה' ומבקש ממנו ישועה, הן ברוחניות הן בגשמיות, אדרבה זהו עיקר מלכותו ית' שאנו עומדים ומבקשים ממנו כל צרכינו, אבל לומר שירות ותשבחות לפניו ית', צריך להיות במדרגה גדולה לזכות לכך, שהרי המלאכים אין להם רשות לשיר לפניו ית' רק כשמקבלין רשות לכך, יש שמקבלין רשות רק פעם אחת ביום ויש פעם אחת בשמיטה, וכמו שכתוב בפיט' 'אקדמות' שזה שבחן של ישראל 'חביבין דבקבעתא', יהודי יכול תמיד לומר לפניו שירות ותשבחות.

סידור התפילה

הוא בתנאי דעי"ז לא יחסר מצות קריאת שמע, דלא דחינן מלקיים המצוה כתקונה בשביל תפילה בצבור.

ב'משכנות יעקב' הביא כמה ראיות שפסוקי דזמרה היא תקנה קדומה מאד, ונזכיר אחדים מהם, בפרק ערבי פסחים מבואר בתוספות ש'נשמת' נקרא בדברי חז"ל 'ברכת השיר' **לפי שהיו אומרים אותו בשבתות אחר פסוקי דזמרה**.³³ והרי 'ברכת השיר' הוא לשון התנאים במשנה, הרי לנו שכבר היו אומרים פסוד"ז בימי התנאים.

אך דעת רבינו יונה בברכות ד: שפסוקי דזמרה לא היה לא בימי תנאים ולא בימי אמוראים אלא נתתקן ע"י הגאונים, כמאתים וחמשים שנה אחר תקופת האמוראים³³, אז באו רבי עמרם גאון ורבי סעדיה גאון ותקנו סידורי נוסח התפילה, והם תקנו לומר פסוקי דזמרה.

כי רבותינו הגאונים היו גדולים במעלה מאד, יש כמה ברכות שהם תקנו אף שלא נתקנו ע"י אנשי כנסת הגדולה, וכמו ברכת 'אשר צג אגוז' בברכת הבתולים ועוד ברכות שלא נתקנו בגמרא.

דעה שלישית מבואר בכסף משנה לרבינו הבית יוסף, על הרמב"ם הל' תפילה פ"א ה"ב, חידוש נפלא שאמירת פסוקי דזמרה בכל יום היא מצוה דאוריתא! וכמו שמדייק מדברי הגמ' ברכות לב. בפרק אין עומדין, 'דרש רבי שמלאי לעולם יסדר אדם שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך יתפלל מנלן ממשה דכתיב ואתחנן אל ה' בעת ההיא וכתוב ה' אלהים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך וכתוב בתריה אעברה נא ואראה את הארץ הטובה'. רוב מפרשים פירשו 'יסדר אדם שבחו' בג' ברכות ראשונות אבות גבורות וקדושת ה', ואח"כ יתפלל ויבקש דעת תשובה

קריאת שמע היא מצוה דאוריתא, וברכות ק"ש ניתנה לנו ע"י אנשי כנסת הגדולה, אלו שתקנו את נוסח שמונה עשרה ג' פעמים ביום. כן מבואר ברמב"ם.

והרי שמברכת 'יוצר אור ובורא חושך' עד 'עושה שלום במרומיו' לאחר שמונה עשרה, כל זה נתייסד ע"י אנשי כנסת הגדולה. כולל ג' פסיעות ב'עושה שלום' והשתחואה לימינו ושמאלו.

אבל בסידור שלנו יש עוד הרבה הוספות לפני 'יוצר אור' ואחר 'עושה שלום', לפני 'יוצר אור' יש הרבה הוספות: ברכות השחה, עקדה, תמיד של שחה, קטורת וקרבתות, ומהודו עד ישתבח, כל אלו נתתקנו במשך הדורות. ולפסוקי דזמרה יש ברכה לפני וברכה לאחריה, זקננו בנוסח אשכנז היו פותחין ב'מזמור שיר חנוכת הבית', קדיש, 'ברוך שאמר', הודו, מזמור לתודה, יהי כבוד, ה' פרקים אחרונים דספר תהילים, ויברך דוד, פסוקי דברי הימים עם פסוקי נחמיה, שירת הים וישתבח. והמתפללין בנוסח ספרד פותחים ב'הודו' ואח"כ 'מזמור שיר', ה' מלך ולמנצח, ברוך שאמר, מזמור לתודה ויהי כבוד וכו'.

כתוב במשנה ברורה סי' נ"ב סק"ו: 'ובתשובת משכנות יעקב האריך בזה והוכיח דברכת ברוך שאמר וישתבח תקנה קדומה היא מימי התנאים'. לפי דעה זו אין כמעט נפק"מ בין ברכת שמונה עשרה לברוך שאמר וישתבח, כי דור התנאים היה מיד אחר אנשי כנסת הגדולה, אחרון שבהם היה שמעון הצדיק, ומיד אחריו התחיל מסירת התורה ע"י חכמי המשנה.

ולזאת נחלק ה'משכנות יעקב' על פסק השו"ע שאם נתאחר לבא לבית הכנסת וכבר התחילו הציבור 'יוצר אור' ואין שהות לומר פסוד"ז אפילו בדילוג, יקרא ק"ש וברכותיה עם הציבור ויתפלל עמהם, ואחר התפילה ישלים פרקי פסוד"ז בלי ברכה לפניהם ולאחריהם. אבל דעת ה'משכנות יעקב' שאי אפשר לנהוג כן, כי ברוך שאמר וישתבח היא תקנה קדומה מימי התנאים, ולכן מוטב להתפלל ביחיד משידלג לגמרי ברכת ברוך שאמר וישתבח. אך אם לא יצטרך לדלג לגמרי שיוכל לאמר ברוך שאמר ואשרי וישתבח בעת שהחזן מאריך המלות מיוצר והלאה לכו"ע יעשה כן. אך פשוט דכ"ז

33 הזכרנו בשיעורי הרמב"ם ב' דעות אם תקופת רבנן סבראי נחשבים כמאתים וחמשים שנה או מאה וחמשים שנה, והם בין האמוראים להגאונים, אם רבי חנניה מן פקוד היה האחרון שבהם והחכמים שאחריו כבר נקראו בשם גאונים, או מאה שנה לאחריו התחילו תקופת הגאונים.

אותם בכונה יזכה לבא אל התפילה בשמחה. [וצ"ע מדוע אין די לשמחו בברכת יוצר אור ק"ש וגאולה].

מקור נוסף מצאנו בגמ' שבת דף קיח: 'אמר רבי יוסי יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום, איני והאמר מר הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף? **כי קאמרינן בפסוקי דזמרא**. ופרש"י שהיה רבי יוסי מתפלל שיהיה חלקו עם האומרים פסוקי דזמרה בכל יום.

וכשם שעד לפני כמה דורות היו אומרים מעמדות בכל יום, ומרוב טרדות הזמן כמעט נתבטל המנהג, והרי שאנו יכולים לומר בימינו 'יהי חלקי עם אומרי מעמדות', כאשר תקנו במדינת איטליה חבורות וכתבי יד עם פיוטים לאומרי מעמדות, כך אמר רבי יוסי על עצמו שיהא חלקו עם אומרי פסוקי דזמרה. הרי לנו שכבר נתייסד הדבר בדור התנאים.

ורש"י שם פירש 'פסוקי דזמרא - כגון שני מזמורים הללו את ה' מן השמים, הללו א"ל בקדשו', מכאן מקור למעלה מיוחדת שיש לשני פרקים הללו. ומה שאומרים תהילה לדוד, הוא מדברי רבי יהושע בן לוי בברכות דף ד' שצריך לומר תהילה לדוד ג' פעמים ביום.

והרי לנו ג' יסודות ומקורות לפסוקי דזמרה, שמחה של מצוה בברכות לא. שבחו של מקום ברכות לב. פסוקי דזמרה בשבת קיח. ותהילה לדוד בברכת דף ד. מכל דברי חז"ל הללו נתייסד סדר פסוקי דזמרה. אם בימי התנאים אם בימי הגאונים. וכאמור דעת הב"י בכ"מ שהוא מדאורייתא.

במשך הדורות נתקבצו כמה הוספות לפסוקי דזמרה

ומה שהקדימו ב'הודו לה' קראו בשמו' הוא ליקוט מפסוקי דוד המלך שתיקן לומר לפני הארון כשהיה בעיר דוד, חציו אמרו בזמן תמיד של שחרית, וחציו בתמיד של בין הערביים. וכך נתקבץ ונתאסף כלליות 'פסוקי דזמרה' כמו שהוא מיוסד עד היום הזה.

בסדר הרמב"ם בתפילת כל השנה, מסיים פסוקי דזמרה בפסוק 'ומרום על כל ברכה ותהילה' ואחריו אומרים ישתבח, והוסיף שאחר ישתבח יש אומרים שירת הים ויש אומרים שירת האזינו ויש אומרים שניהם גם יחד. הרי שהרמב"ם לא אמר שירת הים קודם ישתבח. בדור

סליחה גאולה רפואה ופרנסה וכו', אבל מרן הבית יוסף זי"ע פירש שכאן למד רבי שמלאי מצוה דאורייתא לומר פסוקי דזמרה שהוא שבחו של הקב"ה.

ביאור לשון 'פסוקי דזמרה' בנגלה ונסתר

הלשון פסוקי דזמרה מובן בפשטות שהם פסוקים לזמר ולשבח את השי"ת. ובספה"ק מבואר שהוא לשון 'לזמר עריצים' כמבואר בזה"ק שע"י שירה ושבחה מזמרים ומחתכים את הקליפות, כמבואר במ"ב סק"ה בשם מטה משה. 'שהקליפות מבטלים לעלות התפילה, וע"י פסוד"ז מכריתים אותם'. וכששח בין ישתבח ליוצא, חוזר עליה מעורכי המלחמה, כי לא הכרית ולא ביטל הקליפות והגדודים שעורכין מלחמה בינינו לבין אבינו שבשמים בעוה"ר.

והרי לנו ג' דעות אם פסוד"ז מתקנת התנאים, או מתקנת הגאונים או מצוה דאורייתא. יהיה איך שיהיה נעייין מעט בדברי חז"ל למצוא מקור ושורש ראשון לענין תקנת אמירת פסוד"ז בסדר התפילה בכל יום.

מקורות ראשונות בדברי חז"ל לפסוקי דזמרה

אי' בגמ' ברכות לא. 'תנו רבנן אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה', ופרש"י: 'אלא מתוך שמחה - כגון דברי תנחומים של תורה כגון סמוך לגאולת מצרים, או סמוך לתהלה לדוד שהוא של שבח ותנחומין, כגון רצון יראיו יעשה, שומר ה' את כל אוהביו, וכגון מקראות הסדורות בתפלת ערבית כי לא יטוש ה' את עמו, וכיוצא בהן'.

נמצאנו למדים בדברי רש"י שלאחר אמירת דברים המשמחים יכולים לעמוד להתפלל, בשחרית יכולין לסמוך על אמת ויציב שהוא שמחת גאולת מצרים, במנחה תהילה לדוד ובמעריב 'ברוך ה' יום יום' שמזכירין בו 'כי לא יטוש ה' את עמו', וא"כ צ"ע איך נתקיים הדבר בארץ ישראל.

אמנם ב'מנורת המאור' ועוד קדמונים כתוב שזהו המקור לאמירת פסוקי דזמרה בכל מקום, כיון שאין עומדים להתפלל אלא מתוך שמחה, עמדו חכמינו ז"ל וליקטו פסוקים מכל ספרי הנביאים והכתובים שאם יאמר

שיעורי ל"ג בעומר

#	כותרת השיעור	אורך	מס' שיעור
1	לג בעומר תשעא	01:00:48	2195322
2	לג בעומר תשעב	00:51:49	2195323
3	במדבר יום א-לג בעומר תשעא	01:00:50	1440200
4	לג בעומר תשעג	00:45:17	2195324
5	לג בעומר תשעד	00:53:06	2195325
6	יום ד' פרשת בהר הכנה לל"ג בעומר תשע"ה • פיוט בר יוחאי {א'} - נעשה אדם נאמר בעבורך	00:29:08	33450995
7	יום ד' פרשת בהר הכנה לל"ג בעומר תשע"ה - הילולת רבנו הנודע ביהודה ז"ל, פיוט בר יוחאי {ב'} - נמשחת אשך יד שמן ששון מחברך	01:05:48	1439091
8	יום ה' פרשת בהר ל"ג בעומר תשע"ה - בר לינאי ובר יוחאי, ההוד להוד	00:59:40	1439092
9	לג בעומר תשעה	01:00:05	2195327
10	יום ד' פרשת בחוקותי ערב ל"ג בעומר תשע"ו - ביאור הזמר 'בר יוחאי'	01:11:56	1440201
11	יום ה' פרשת בחוקותי ל"ג בעומר תשע"ו - לא תשכח בספר הזוהר, האיר סוד ישךאל, ועוד	00:58:59	1439134
12	לג בעומר תשעו	00:59:24	2195328
13	ביאור השיר בר יוחאי - ערב ל"ג בעומר תשע"ו	01:12:21	2195326
14	יום ה' פרשת אמור הכנה לל"ג בעומר תשע"ז - הילולת השרף ממאגלעניצא זי"ע, נידונים מפסח ליומא דרשב"י, יותם המלך כרשב"י ובנו, ועוד	00:59:51	1439026
15	ערש"ק פרשת אמור הכנה לל"ג בעומר תשע"ז - שבתנו על סיר הבשר, יתיב דעתייהו מהדסים לשבת, נברא לו חרוב למאכלו, ועוד	01:00:08	1439027
16	יום א' פרשת בהר בחוקותי ל"ג בעומר תשע"ז • מןמור שיר וְלִמְנַחֵם - פיוט הבבא סאלי בשבח רשב"י	00:56:32	1439076
17	לג בעומר תשעז	00:56:54	2195329
18	יום ג' פרשת בהר הכנה לל"ג בעומר תשע"ח • תרעין פתיחין להודות בהוד < ג"ל עיני בתורה שבע"פ < הלכה כרשב"י לאחר המערה {א'} {ב'}	01:05:41	1439072
19	יום ד' פרשת בהר הכנה לל"ג בעומר תשע"ח • הלכה כרשב"י לאחר המערה {ב'}	01:08:20	1439073
20	יום ה' פרשת בהר ל"ג בעומר תשע"ח • העלה רשב"י לשומר הפתח < פוסט המקושרים אליו מהדין < בר יוחאי לאחר המערה {ג'}, ועוד	01:15:05	1439074
21	לג בעומר תשעח	01:15:30	2195330
22	יום ג' פרשת בחוקותי תשע"ט • השי"ת ועט ארויס העלפן < יום תקנת ברכת הזן < הכנה לל"ג בעומר {א'} - והשימותי מקדשיכם (ו) הילולת מירון	00:59:54	1439120

שלאחריו נתייסד לומר שירת הים לפני ישתבח. מלבד בקהילות תימן שמחליפין בתשעה באב שירת הים בשירת האזינו.

אך ביסודן של דברים לא היה שירת הים חלק מפסוקי דזמרה. והרי לנו שנתלקטו הדברים מדור לדור עד שהסידור נראה בימינו בזה הסדר. ויתכן שמעיקרא תיקנו רק מעט שבחו של מקום שהוא לדברי הב"י מדאורייתא, אח"כ הוסיפו בדור התנאים והאמוראים פרקי הללויה כרבי יוסי שהתפלל להיות חלקו עם גומרי הלל, ואח"כ באו הגאונים והוסיפו הודו לה' ומזמור שיר חנוכת הבית, יהי כבוד, ויברך דוד.

מדור לדור צריכין יותר ויותר כוחות דקדושה לגרש כוחות הרע

ואחר שכבר נתייסדו פסוקי דזמרה כמו שהם בימינו, בא מרן האלהי האריז"ל וגילה סודות עליונים בכל פרק ופרק מפסוד"ז, אין אחד מהם שאינו מחויב המציאות לסוד בנין העולמות ותיקון התפילה, ואחר גילוי האריז"ל צריך להבין איך לא נתייסדו אלו הדברים בדורות הראשונים, והביאור ע"פ דברי המ"ב בשם המטה משה שיסוד פסוד"ז הוא להכרית הקליפות, כפי ירידת הדורות הוצרכו יותר ויותר להכרית הקליפות. בדורות הראשונים לא הוצרכו כ"כ להכרית שהיה העולם יותר זך. ומדור לדור המלחמה קשה יותר וצריך יותר רחמים להכרית הקוצים.

ובדורות אחרונים היו מרבוה"ק שהוסיפו לתקן אמירת פרקי תהילים קודם התפילה, והרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע לא רצה להתפלל שחרית לפני שהילדים תנוקות של בית רבן באים לחידר ללמוד קמץ א', לטהר את האויר בהבל פה שאין בו חטא. כי מדור לדור צריכין יותר רחמים לטהר את האויר.

ועי' באור המאיר שהקשה מי ראה קליפות מחותכין בבית המדרש אחר פסוד"ז, ואי"ה יבואר הענין בשיעור הבא

פרשת בהר

עש"ק פ' בהר י"ז אייר תשפ"ד

ר"ת	בעלזא	מוצש"ק	דה"נ	ירושלים
8:53	8:31	8:17	7:00	ירושלים
8:51	8:29	8:20	7:15	בני ברק
8:54	8:32	8:21	7:08	חיפה
8:51	8:29	8:20	7:15	אשדוד
8:52	8:30	8:18	6:59	בית שמש
8:52	8:30	8:19	7:16	קרית גת
8:54	8:32	8:20	7:11	נוף הגליל

הזמנים לפי שעון קיץ

זמני השיעורים:

שיעור בפרשת השבוע	א' - ו' 09:00
שיעור תלמוד בבלי	א' - ו' 10:30
שיעור במשניות	א' - ה' 11:15
שיעור תלמוד ירושלמי	א' - ה' 19:15
שיעור נביאים וכתובים	א' - ה' 20:00
רמב"ם יד החזקה	א' - ד' 20:45
שיעור ביאורי תפילה	יום ה' 20:45

מספרי קול השון בארץ ובעולם:

מספר ישיר לשיעורי הרב רייזמאן:
 אידיש - 03-6171105 | עברית - 03-6171106
 ארה"ב - 7185591035

מספרי קול השון בארץ ישראל:
 *6761 | 03-6171111

+442081917000	אנגליה
+17185215231	ארה"ב
+33980091256	צרפת
+61390216884	אוסטרליה
+27115680938	דרום אפריקה
+41445087456	שווייץ
+31208932952	הולנד
+52(55)41613064	מקסיקו
+5144469513	קנדה
+32(3)8080388	בלגיה
+541152198855	ארגנטינה

מרכזיה קול השון: 073-2828268
www.kolhalashon.com | support@kolhl.com

להערות והצטרפות לפנות למייל: yy5470@gmail.com | 5387234@gmail.com

#	כתורת השיעור	אורך	מס' שיעור
23	יום ד' פרשת בחוקותי י"ז אייר תשע"ט • היולת הנוב"י ז"ל < הכנה ל"ג בעומר {ב'} - לא הפסיק רשב"י לק"ש < ואותו תלמיד רשב"י הוה	01:01:58	1439121
24	יום ה' פרשת בחוקותי ל"ג בעומר תשע"ט • הוד שבהוד בסוד הידיעה - פנימיות התורה הנהגה למעשה	01:05:21	1439122
25	לג בעומר תשע"ט	01:05:46	2195331
26	יום א' פרשת בהר בחוקותי תש"פ • הכנה ל"ג בעומר בצל הקורונה • פְּנֵי הָאָדוֹן דָּא רְשָׁבִי - מעליה לרגל לעליה למירון {א'}	01:07:29	7336688
27	ערב ל"ג בעומר תש"פ • זמר בר יוחאי {א'} - בַּר יוֹחָאִי בְּשֵׁמַע דַּאבוּהַ	00:43:46	7339780
28	יום ב' פרשת בהר בחוקותי תש"פ • הכנה ל"ג בעומר בצל הקורונה • פְּנֵי הָאָדוֹן דָּא רְשָׁבִי - צדיק מושל ורבי לדורות {ב'}	01:23:49	7341925
29	ל"ג בעומר תש"פ	00:42:39	2199091
30	ליל ל"ג בעומר תש"פ • זמר בר יוחאי {ב'} - נְמִשְׁחַתְּ אֶשְׂרִיךְ < שְׁמֹן שְׁשׁוֹן מְחַבְּרֵךְ < מעמד ההדלקה בנסיבות הקורונה	01:08:23	7345019
31	יום ג' פרשת בהר בחוקותי ל"ג בעומר תש"פ • כִּי טִיּוֹבִים ה'יְדִיךְ מְיִין - המתקת הדינים באהבת החברים	01:46:23	7345916
32	מוצאי ל"ג בעומר תש"פ • הלולא ביום שמת רשב"י < סְהַר את סבריה בראשונה < קוב"ה קרי לי שְׁמֵעוֹן < איך ספרו העומר בַּמְדְּבָר < אמא שְׁתוֹקִי שבת היום	00:55:56	7348082
33	ערש"ק פרשת אמור ל"ג בעומר תשפ"א - מעין 'עולם הבא' יום 'שב"ת' מנוחה - במשנת 'רבי שמעון בר יוחאי'	00:51:21	31460684
34	יום ג' פרשת בחוקותי הכנה ל"ג בעומר תשפ"ב - שְׁנוּ מְדוּתֵי בְּכַנְתְּ הַלֵּב {א'}	01:01:59	33372192
35	יום ד' פרשת בחוקותי הכנה ל"ג בעומר תשפ"ב - שְׁנוּ מְדוּתֵי בְּכַנְתְּ הַלֵּב {ב'}	01:17:44	33383372
36	יום ה' פרשת בחוקותי ל"ג בעומר תשפ"ב - שְׁמֹן שְׁשׁוֹן מְאֵהֶבֶת חֲבָרִיךְ	01:02:28	33384392
37	יום ב' פרשת בהר בחוקותי ערב ל"ג בעומר תשפ"ג • פסקה הגזירה מתורת רַבִּי עֲקִיבָא - שְׁמַחַת קְבֵה"ת שְׁבַעַל פֶּה	01:15:13	35307815
38	יום ג' פרשת בהר בחוקותי ל"ג בעומר תשפ"ג - לְפִטוֹר העולם בכַנְתְּ הַמְצוֹת < בְּגִין רְחִימוֹתָא אֲכִיל וְשִׁתָּה - אכילה ושתיה כלפי שמיא {א'}	01:17:10	35308843
39	יום ד' פרשת בהר בחוקותי למחרת ל"ג בעומר תשפ"ג • בְּגִין רְחִימוֹתָא אֲכִיל וְשִׁתָּה - אכילה ושתיה לעבודת הבורא {ב'}	00:31:12	35324881

לע"נ הרה"ח ר' אשר זצ"ל בהרה"ח ר' אברהם יהודא הי"ד (י"ז אדר תשע"ג)
 לע"נ מרת אסתר דריזיל ע"ה בת הרה"ח ר' שלו זאב זצוק"ל (י"ה שבט תשל"ז)
 לע"נ הרה"ח הר"ר בנימין מאניש זצ"ל בהרה"ח ר' ישראל זצ"ל (ד' ניסן תשע"ה)
 לע"נ מרת שפרה ברכה ע"ה בת הרה"ח ר' נפתלי צבי זצ"ל (ג' תמוז תשפ"ג)

אֲחִינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל. הַנְּתוּנִים בְּצָרָה וּבְשִׁבְיָה. הָעוֹמְדִים בֵּין בָּיִם וּבֵין בִּיבֻשָׁה. הַמְּקוּם יָרַחם עֲלֵיהֶם וְיִוצִיאֵם מִצָּרָה לְרוּחָהּ. וּמֵאֲפֵלָה לְאוּרָהּ. וּמִשְׁעֶבֶד לְגֵאֵלָהּ. הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְנֹאמַר אָמֵן: